

รายงานการประชุม
คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
ครั้งที่ ๒
วันพุธที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๘
ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

เริ่มประชุมเวลา ๑๓.๕๕ นาฬิกา

(นายมีชัย ฤชุพันธุ์ ทำหน้าที่ประธานในที่ประชุม)

ประธาน : ผมขออนุญาตเปิดประชุมนะครับ เมื่อวานนี้เราตั้งคณะ
อนุกรรมการไป ๒ ชุด แล้วคงยังไม่มีโอกาสประชุมกันเลยใช่ไหม จะได้ไปประชุม
เลือกประธานเลือกอะไรกัน ก็จะต้องเริ่มทำงาน มีเรื่องเรียนหารือกันหนึ่ง เมื่อวานเราคุยกัน
ถึงเรื่องมาตรการในการป้องกันการทุจริต แล้วก็กลับไปบ้านไปนอนคิด ๆ ดูเรามาคุยกัน
อยู่อย่างนี้เราก็เหมือนตาบอดคลำช้างไม่รู้ต้นลึกหนาบางจริง ๆ จะดีไหมครับถ้าเราจะเชิญ
คณะกรรมการองค์กระอิสระแต่ละคณะมา แล้วก็มาคุยเพื่อถามไถ่ท่านว่าที่ท่านทำงานอยู่นี้
เครื่องมือเครื่องมือมันดีพอหรือยัง แล้วท่านจะได้ตอบคำถามเราว่าทำไมมันเป็นอย่างนั้น
ทำไมมันเป็นอย่างนี้ แล้วถ้าเราจะเพิ่มเครื่องมือให้ หรือจะตัดเครื่องมือบางอย่างเสียเพื่อตัด
ภารกิจบางอย่างเสียเพื่อจะได้ทำงานได้ดีขึ้นจะเป็นอย่างไร ที่นี้พวกท่านก็เป็นองค์กระอิสระ
ท่านก็คงค่อนข้างจะถือตัวอยู่ว่าจะไม่ยอมไปข้างนอก แต่ผมคิดว่าคราวนี้ผมจะโทรศัพท์ไปหา
ท่านประธานแต่ละคนเอง จะขอความกรุณาท่านให้มาที่นี้ เพราะว่าเรามีเวลาจำกัด
ถ้าเราต้องเดินทางไปหาเราก็ต้องใช้เวลา แล้วเราก็ทำงานอย่างอื่นไม่ได้ ถ้าท่านมาหาเรา
พอท่านเสร็จเราก็ยังทำงานต่อไปได้ ก็จะไปขอความกรุณาท่านแต่ละราย เท่าที่ดูอยู่
ก็มีประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน ประธาน ป.ป.ช. สตง. แล้วก็สิทธิมนุษยชน แล้วก็ กกด.
มีเท่านี้ใช่ไหมองค์กระอิสระอย่างอื่นก็ไม่มี ป.ป.ท. อยู่ในส่วนของฝ่ายบริหารคงไม่จำเป็น
พวกนี้เป็นองค์กระในรัฐธรรมนูญ เดี่ยวผมจะหาทางโทรศัพท์ แล้วก็ให้ท่านทยอยกันมา
ท่านสะดวกวันไหนก็มาวันนั้น ขอให้ท่านมาทั้งหมดเลย ส่วนว่าจะมาหรือไม่มาอย่างไร
ก็เดี๋ยวค่อยดูอีกทีนะครับ เราจะได้รับฟังจากเจ้าตัวเองว่าปัญหาเขาเป็นอะไรเพื่อจะช่วยกัน
คิดอ่านออก

อีกอันหนึ่งก็คือว่าประเด็นหลักสำคัญของการทำรัฐธรรมนูญส่วนใหญ่
มันจะอยู่ที่โครงสร้างของฝ่ายนิติบัญญัติกับโครงสร้างของฝ่ายบริหาร แล้วก็ความสัมพันธ์
ของทั้งสองฝ่าย จะดีไหมครับถ้าเราจะตั้งคณะไปศึกษาเรื่องโครงสร้างของฝ่ายนิติบัญญัติ
กับโครงสร้างของฝ่ายบริหารสัก ๒ คณะ แล้วก็ไปลงมือศึกษากันจริง ๆ ว่าแล้วมันควร
จะออกมาเป็นอย่างไร จะมีสภาเดียว มี ๒ สภามาจากไหน อะไร อย่งไร คุณสมบัติ
เบื้องต้นเป็นอย่างไร ข้อจำกัดเป็นอย่างไร อำนาจหน้าที่เป็นอย่างไร แล้วก็โครงสร้าง

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
วันพุธที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๘

นิตยา ๑/๒

ของฝ่ายบริหารก็จะมาอย่างไร้พวกนี้ แล้วก็พอได้แล้ว ๒ คณะก็มาประชุมร่วมกัน ถึงความสัมพันธ์ ใครจะคุมใคร ใครจะปลดใคร ใครจะถอดถอนใคร อย่างไร ก็ไปคุยกัน สักระยะหนึ่ง แล้วก็เอากลับมาเสนอ แล้วก็มาคุยกันอีกที แล้วก็จะได้เอาไปเขียนได้ ดีไหมครับ ถ้าอย่างนั้นใครจะไปศึกษาทางฝ่ายนิติบัญญัติ

นายประพันธ์ นัยโกวิท : ฝ่ายนิติบัญญัติครับ

ประธาน : ท่านประพันธ์ฝ่ายนิติบัญญัตินะ ท่านภัทรเอาฝ่ายไหน คุณวีระ เอาฝ่ายไหน นิติบัญญัติ อาจารย์ศุภชัย ฝ่ายบริหารนะ อาจารย์อมร

นายอมร วาณิชวิวัฒน์ : ผมไม่ทราบว่าเลือกได้ทั้ง ๒ ไหมครับ เป็นไปได้ ไหมครับ คือเคยทำวิจัยทั้ง ๒ เรื่องอยู่

ประธาน : อยากเข้าไปทั้ง ๒ อันก็เอา มีเวลานะ

นายอมร วาณิชวิวัฒน์ : ขออนุญาตครับ

ประธาน : มีเวลานะ

นายอมร วาณิชวิวัฒน์ : ครับ

ประธาน : ท่านอัชพร จะไม่เลือกก็ได้เพราะว่าเดี๋ยวจะต้องไปรับภาระ สำคัญอีกอันหนึ่ง ท่านอัชพรฝ่ายบริหารนะครับ อาจารย์ชาติชาย ฝ่ายนิติบัญญัติ อาจารย์เอี๊ยะชัย

นายเอี๊ยะชัย ณ นคร : ผมฝ่ายบริหารครับท่านประธาน

ประธาน : ฝ่ายบริหารนะครับ เชิญอาจารย์นรชิต

นายนรชิต สิงหเสนี : ฝ่ายบริหารครับ

ประธาน : บริหารนะครับ

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง : นายธนาวัฒน์ นิติบัญญัติครับ

ประธาน : นิติบัญญัตินะครับ ข้างละกี่คน ท่านทั้ง ๒ ท่านหรือเปล่า ท่านเอาบริหารข้างละกี่คนแล้ว ก็สมน้ำสมเนื้อ ไปคุยกันดูก่อนนะ แล้วถ้าคิดว่าอยากจะเชิญ ใครข้างนอกที่เขาพอจะช่วยได้ก็เชิญมา แล้วเดี๋ยวมาทำคำสั่งตั้ง แต่ลองไปคุยกัน ดูก่อน แล้วก็ใช้เวลาศึกษาประมาณ ๑ เดือนได้ไหมครับ สิ้นเดือนตุลาคมกลับมาออก เพราะเราจะได้มาคุยกันอีกที เพราะมีต้นแบบหลายอัน คราวนี้ในระหว่างนี้ทางเทคนิค คงจะเริ่มร่าง เริ่มเขียน ผมคิดว่าปล่อยให้ทางเทคนิคเขาเขียน แล้วพอถึงเวลา จะทำจริง ๆ เราจะเอามาขึ้นจอ แล้วเรามาช่วยกันทำ แต่ว่าให้เขาทำเป็นต้นร่างไว้ก่อน ก็อยากจะรบกวนท่านอัชพรเป็นหัวหน้าหน่อย แล้วก็เอาทีมเลขานุการกับผู้ช่วยเขา นี่ แล้วก็ไปเอาจากสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเพิ่มอีกก็สุดแต่ ผมคิดว่าในนี้คงไม่มีใครอยากลงไปทำ แต่ในขั้นต้น เพราะนั่นจะเป็นเรื่องเทคนิค แล้วไม่ได้ผูกมัดอะไร

นะครับ เพียงแต่เขียนมาให้เราเป็นต้นร่าง แล้วก็เราจะได้ดูกันไป พวกนี้เขาก็จะได้ไปทำ วันเสาร์ วันอาทิตย์ เย็นย่ำค่ำสนทนา พวกนี้เขาถนัดทำงานกันอย่างนั้นอยู่แล้ว ก็ไปทำ แล้วก็สิ้นเดือนตุลาคมเหมือนกันก็จะมีต้นร่างพร้อม ส่วนในสาระที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับ นิติบัญญัติ บริหารนี่ก็วางไว้ก่อน ตอนท้าย ๆ เรื่องหมวดที่ว่าด้วยเรื่องศาลหรือท้องถิ่น อะไรก็ไปเอามาดู จะใส่ไว้ก็ได้ พวกศาลก็ลองไปดูรัฐธรรมนูญเก่า ๆ เขียนไว้อย่างไร แล้วผมคิดว่าพอมาถึงเราเราอาจจะเริ่มเกลียดส่วนที่มันไม่จำเป็นออกเพื่อที่จะได้ทำให้ชัด แล้วก็เขามีอิสระอย่างแท้จริง อันนั้นเดี่ยวเราค่อยมาดูกันอีกทีว่าจะทำอย่างไร ในขั้นนี้ มีอะไรใหม่ครับ เชิญท่านอัคร

นายอัคร จารุจินดา : กราบเรียนท่านประธานครับ เรื่องตั้งอนุกรรมการ กราบเรียนเป็นข้อมูลว่าที่เคยผ่านมาสำหรับการร่างรัฐธรรมนูญที่ผ่านมานั้น พอตั้ง อนุกรรมการแล้ว พออนุกรรมการตัดสินใจจะลงไปแล้วมักจะยืนตรงนั้น คืออยากให้คราวนี้ ออกมาในเชิงวิชาการ คือมีทางเลือกได้มากกว่าไม่ใช่เจาะจงว่าต้องไปทางใดทางหนึ่ง มันจะได้มาพูดคุยได้หลาย ๆ ทางนะครับ คือเมื่อปี ๕๐ ที่ร่างกันพออนุกรรมการไปทำ มาแล้วก็ยืนยันว่าไม่เปลี่ยน แล้วก็เกิดบรรยากาศไม่ค่อยดีในการประชุม ก็เป็นปัญหา อยู่นะครับ

ประธาน : ก็ดีนะครับ คือต้องเข้าใจว่าอนุกรรมการจะไปศึกษาเบื้องต้น แล้วศึกษาทางเลือกบอกทางเลือกมาหลาย ๆ ทาง ส่วนอนุกรรมการจะเห็นดีเห็นงาม กันทั้งหมดว่าชอบทางเลือกไหนก็บอกก็ได้ แต่ว่าอย่าไปปักใจว่าแล้วต้องเป็นทางนั้น เดี่ยวมันจะเกิดความรู้สึกที่ไม่ดี คิดว่าอย่างไรเสียเราก็ต้องมาประชุมร่วมกัน ผมจะพยายาม ทำทุกเรื่องในที่ประชุมใหญ่ แต่ว่าการเตรียมการนี้จะไปเตรียมการกันข้างนอกเพื่อทุกคน จะได้รับรู้ถึงเหตุผล ถึงอะไรต่ออะไรพร้อม ๆ กัน แล้วก็ถกเถียงกันเสียให้มันเสร็จสิ้น การยอมรับนับถือมันจะได้เกิดขึ้น ส่วนอนุกรรมการก็ไปทำเพื่อเตรียมการมาให้เท่านั้น เชิญครับ

นายภัทร คำพิทักษ์ : ท่านประธานครับ คือ theme ข้างนอกเรื่อง ระบบการเมืองนี้ก็ดี แต่ที่นี้ผมว่ามันต้องให้ความรู้สังคมควบคู่กันไปด้วย ผมว่าอันนี้ สำคัญมากเลย แล้วสมมุติว่าเรามีข้อเสนอใน ๒-๓ ทาง แล้วเรามาว่าในที่ประชุม คนมันก็จะ ค่อนข้างไปได้ถึงว่าเราเจตนาดี ทีนี้ถ้าเราให้ความรู้ในทางสังคม คือให้อำนาจของ อนุกรรมการนี้ ศึกษาอะไรไป แล้วค้นพบอะไร อย่างเมื่อวานผมได้คุยกับท่านอาจารย์ ที่ประเทศออสเตรเลีย ที่ประเทศอังกฤษมันก็มีปัญหาของเรื่องนายกที่ไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง แต่เขาก็มีปัญหาแล้วเขาก็ไขปัญหาด้วยวิธีการอะไรนี้ ผมว่าคนไทยส่วนใหญ่ ยังไม่ได้ทราบ แล้วคิดว่าอันนี้การเลือกตั้งเท่ากับประชาธิปไตย หรือนายกรัฐมนตรีคนนอก

เท่ากับประชาธิปไตยอะไรอย่างนี้นะครับ เพราะฉะนั้นความรู้ที่มันจะต้องให้กับทางสังคมไปพร้อม ๆ กับการทำงานของเรานี้ผมว่ามันน่าจะเป็นเรื่องสำคัญนะครับ แล้วเปิดเลยเพราะว่าเราไม่ได้ฟันธงใช้ไหมครับ แล้วก็เปิดศึกษาไปด้วย แล้วก็ให้ความรู้กับสังคมไปด้วยนี่ประเด็นที่ ๑

ประเด็นที่ ๒ ก็คือว่าถ้าจะไปเตรียมร่างมานะครับ คือในส่วนระบบการเมืองวันวรรคไว้ ผมว่าอีก ๒ ส่วนที่ผมคิดว่าเป็นกลไกที่สำคัญในรัฐธรรมนูญคือเรื่องกลไกการตรวจสอบอำนาจรัฐ ซึ่งเราก็คงจะทำโดยเชิญองค์กรอิสระมาอย่างที่ท่านอาจารย์ว่า นะครับ ส่วนนี้ก็จะทำในนี้ก่อนใช้ไหมครับ แล้วนี่ประเด็นที่ ๑ อันที่ ๒ ก็คือหัวใจ อันที่ ๓ ก็คือเรื่องสิทธิเสรีภาพ คือผมคิดว่ามันกระเทือนคนเยอะอยู่เหมือนกัน แล้วก็คนก็ต้องอยู่ว่าอันนี้มันจะไปจำกัดเขาหรือเปล่า เพราะแนวโน้มที่เราจะทำคนคาดเดาว่ามันจะเป็นอย่างไรอย่างนี้นะครับ ซึ่งผมว่าอันนี้ถ้ากว้าง ๆ คือถ้าเขียนมากกว้าง ๆ ผมก็ไม่มีปัญหา นะครับ คือให้คณะเตรียมการนี้ ผมว่า ๒-๓ เรื่องนี้มันเป็นหัวใจในรัฐธรรมนูญประกอบกัน

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง : ขออนุญาตท่านประธานครับ คือเรื่องโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติกับฝ่ายบริหาร จริง ๆ แล้วเท่าที่เคยช่วยทำมาหมายถึงเรื่องตรงนั้นมันจะเป็นประเด็นปัญหาค่อนข้างเยอะ ถ้าตั้งในลักษณะที่ท่านประธานยกขึ้นมาี้ และจะเป็นการศึกษาในเรื่องของแต่ละแบบมีข้อดี ข้อเสียอย่างไร แล้วเอามาให้ที่ประชุมใหญ่พิจารณา น่าจะทำให้มันชัดเจนขึ้น อย่างเช่นคราวก่อนนี้มาพิจารณากัน เรื่องว่านายกรัฐมนตรีจะมาจากการเลือกตั้งโดยตรงได้หรือไม่ ถ้าเคยมีประเด็นปัญหาอยู่ มันไม่ใช่เฉพาะเรื่องของการบริหารมันกระทบไปถึงเรื่องของการบริหารงานในทางฝ่ายนิติบัญญัติ การเสนองบประมาณ การควบคุมการทำงานของภาครัฐทั้งหมด ซึ่งอย่างนี้ อย่างที่ท่านประธานยกก็คือ ถ้าแต่ละฝ่ายไปดูใน ข้อดี ข้อเสีย เพราะมันมีไม่กี่รูปแบบหรอก มันมาจากการเลือกตั้ง แต่งตั้ง หรือไม่อย่างนั้นมาจากโดยตรงหรือไม่โดยตรงก็ตาม ส่วนหนึ่งที่สำคัญก็คือความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติกับฝ่ายบริหาร ซึ่งมันเป็นเรื่องค่อนข้างจะละเอียดอ่อน เพราะฉะนั้นอย่างที่ท่านประธานยกขึ้นมาี้กับท่านอัครพร ยกขึ้นมาี้ ถ้าตีว่าจะเอาเรื่องอันหนึ่งอันใดแล้วมันจะมีปัญหาค่อนข้างลำบากในการอธิบาย แต่ถ้าไปศึกษามาแล้วว่าแต่ละแบบจะมีข้อดีข้อเสียอย่างไร แล้วก็ในระบบที่จะใช้กับระบบประเทศไทยมันจะทำให้ไปได้หรือจะบรรลุถึงวัตถุประสงค์ที่เราจะใช้ในการบริหารประเทศได้อย่างไร แล้วเอามาคุยกันในประชุมใหญ่อาจจะทำให้ดีขึ้นครับ

ประธาน : เราก็จะทำอย่างนั้นอยู่แล้ว เชิญอาจารย์ศุภชัยครับ

นายศุภชัย ยาวะประภาส : ผมขออนุญาตเรียนถามเพื่อความเข้าใจตรงกัน นะครับ เมื่อวานนี้ที่ท่านประธานให้ความเห็นในเรื่องเราน่าจะฟังความเห็นจากคน

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
วันพุธที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๘

นิตยา ๑/๕

ที่เกี่ยวข้องนะครับ ยกตัวอย่างกรณีเรื่องของนิติบัญญัติกับบริหารนี้ วิธีหนึ่งคือพอเราตั้งอนุกรรมการเสร็จปุ๊บ อนุกรรมการก็ไปศึกษาได้ข้อเสนอมา แล้วก็เอามาเสนอที่ประชุมใหญ่ เสร็จแล้วเรื่องของการไปฟังความคิดเห็นจะเกิดขึ้นหลังจากที่เราได้หารือกันแล้ว ซึ่งเราอาจจะไม่ได้ตัดสินใจทันทีว่าจะต้องเป็นแบบ A แบบ B แบบ C แต่เรารู้แล้วว่าตอนนี้หลัก ๆ นี้ที่น่าจะเป็นมี ๓-๔ แบบ แล้วเราก็เอา A B C ลองไปฟังเสียงคนที่เกี่ยวข้อง แล้วเราก็ค่อยมาสรุปกันอีกทีหนึ่ง นั่นก็จะเป็นกระบวนการ พอดีผมพยายามนึกตามเพื่อจะให้สอดคล้องกับเมื่อวานนี้นะครับ คราวนี้ถ้าเป็นแบบนี้มันก็จะ เป็นกระบวนการที่ในระหว่างที่อนุกรรมการทำงานนี้ ก็อาจจะไม่ไปยุ่งกับคนนอก ก็คือเราก็นั่งทำงานข้างในนี้ เสร็จเรียบร้อยแล้วพอเราได้ทางเลือกมา ๒ ทาง ๓ ทาง ๔ ทางอะไรก็แล้วแต่ เราก็ม会有 process ในการที่จะฟังความเห็น ฟังความเห็นเสร็จเรียบร้อยแล้วเราก็ค่อยมา ชั่งน้ำหนักดูว่าเราจะเดินแบบไหน ไม่ทราบว่าเป็นอย่างนั้นผมเข้าใจถูกหรือเปล่า ไม่ทราบครับ ที่ท่านประธานมีอยู่ในใจนะครับ คือตัวผมเองผมยังมองว่าในขั้นตอนของการที่ อนุกรรมการทำงานอาจจะยังไม่ต้อง invite คนนอกมากนักเพื่อที่จะทำให้ตัวเราเอง สะดือต้นน้ำสักนิดหนึ่งว่าในแต่ละ model นี้เราคิดได้รอบคอบแล้ว เรามองเห็นจุดอ่อน จุดแข็งอะไรเสร็จเรียบร้อยแล้ว แล้วใน process ของการฟังความเห็นนี้ ตรงนั้นคือการ invite คนข้างนอก พอเราฟังเขาเสร็จเรียบร้อยแล้วเราก็ค่อยกลับมาที่ที่ประชุมใหญ่ แล้วที่ประชุมใหญ่ก็มาตัดสินใจดูว่าที่เราคิดไว้มันเป็นอย่างนี้ ๆ นะ แล้วฟังคนข้างนอก แล้วมันเป็นอย่างนี้ ๆ นะ แต่สุดท้ายที่ประชุมใหญ่ก็ต้อง make decision นะครับว่าเราจะเลือกอันไหน เพราะว่ามันต้องชั่งน้ำหนักดูระหว่างความเห็น แล้วก็กลุ่มต่าง ๆ คือจะได้ สอดคล้องกับการทำงานของอนุ ๒ ชุดที่ตั้งไปเมื่อวานครับ วันนี้พอดีนั่งหารือกับอาจารย์ ชาติชายนิดหนึ่งว่าเราจะทำงานอย่างไรดีชุดที่ ๒ นี้ ก็เลยคิดว่าทำอย่างไรให้งานทั้งหมด มันประสานกันเป็นเนื้อเดียวกัน แล้วก็ได้อำตอบแบบที่ท่านประธานอยากได้นะครับ แล้วก็จะได้ไม่เป็นปัญหาแบบที่ท่านอ้อพรกังวลว่าเดี๋ยวอนุกรรมการมีคำตอบมาแล้ว ถึงเวลาที่ต้องเอาแบบนี้ จริง ๆ ผมเองก็อยากเห็นว่าถ้าเราเสนอได้มา ๒-๓ option แล้วก็ ลองฟังความเห็นจากคนที่เราคิดว่าเราควรที่จะฟัง เสร็จเรียบร้อยแล้วเราก็ค่อยมาดูอีกทีหนึ่ง น่าจะได้คำตอบที่อย่างน้อยเราก็มั่นใจว่าเป็นคำตอบที่เราได้ผ่านกระบวนการ ต่าง ๆ แล้ว

ประธาน : เชิญอาจารย์อมรครับ

นายอมร วาณิชวิวัฒน์ : ขอบพระคุณท่านประธานครับ คืออยากจะให้ ข้อมูลเพิ่มเติมว่าผมเคยมีส่วนในเรื่องของการประเมินการแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญของสภาเองนี้ นะครับ ก็พบว่าเรื่องการศึกษาอย่างในเรื่องนิติบัญญัตินี้ ผมมั่นใจว่ามีคนทำหลายครั้งแล้ว

เพราะว่ามันผ่านตาในการทำประเมิน แล้วก็มีการศึกษารูปแบบระบบนิติบัญญัติของประเทศในหลายด้านกันนะครับ ในหลาย ๆ แบบ ทั้งในแบบสังคมนิยม ในแบบประชาธิปไตย แบบเสรีนิยมอะไรต่าง ๆ รวมไปถึงรูปแบบการบริหารราชการแผ่นดินอะไรต่าง ๆ ก็มีการศึกษาไว้ ผมก็เลยคิดว่ารวมไปถึงเมื่อครั้งสถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ ผมอยู่ในคณะปฏิรูปการเมืองก็มีการจ้าง มีการจ้างนักวิชาการข้างนอกมาทำศึกษาวิจัยไว้ เข้าใจว่าเอกสารเหล่านี้เพื่อเป็นข้อมูล ผมเข้าใจว่ายังมีอยู่ในสภา เพราะฉะนั้นถ้ามีการตั้งอนุกรรมการก็อยากจะให้อนุกรรมการนี้ลองทบทวนให้ทางเจ้าหน้าที่นำเอกสารเหล่านี้มาเป็นพื้นฐานก่อนก็ได้ครับจะได้ไม่เสียเวลาในการไปเริ่มต้น หรือถ้าท่านคิดว่าจะเริ่มด้วยโครงสร้างวิธีการดำเนินงานอย่างไร เป็นรูปแบบเฉพาะของแต่ละอนุกรรมการก็สุดแท้แต่ แต่ว่าอันนี้กราบเรียนไว้ให้เป็นข้อมูลครับ

นายปรกรณ์ นิลประพันธ์ (เลขานุการ) : ขออนุญาตกราบเรียนท่านประธานครับ ผมขออนุญาตให้ข้อมูลประกอบการพิจารณาครับ ผมคิดว่าในเรื่องของการศึกษาเกี่ยวข้องกับอำนาจของฝ่ายนิติบัญญัติกับฝ่ายบริหารนั้นมีการศึกษาในทางตำราอยู่ค่อนข้างมากนะครับ แต่ว่าเท่าที่ผมเคยอ่านตำราผลการศึกษาที่ว่านี่จะเป็นการศึกษาเฉพาะเป็น model ของต่างประเทศเท่านั้น โดยยังไม่ได้คำนึงถึง context ของสังคมไทยซึ่งมีลักษณะเฉพาะนะครับ ผมคิดว่าผมเห็นด้วยกับท่านอาจารย์อมรว่าเอกสารเหล่านั้นสามารถนำมาใช้เป็นพื้นฐานนะครับ เพียงแต่ว่าในการพิจารณาของคณะอนุกรรมการที่จะตั้งขึ้นอาจจะต้องพิจารณาละเอียดลงไปลึกถึงบริบทของสังคมไทย ซึ่งเราแตกต่างจากต่างประเทศ เราจะเอาสิ่งเหล่านี้มา apply อย่างไร เพราะว่าประสบการณ์ที่ผ่านมาเราพบว่าสิ่งที่เราเอาของฝรั่งมาทั้งดุ้น ในรัฐธรรมนูญ ๒-๓ ฉบับที่ผ่านมามันไม่ประสบความสำเร็จเอาเลยกับคนไทยนะครับ ขอบคุณครับ

ประธาน : ผมก็คิดว่าภาระเหล่านี้อยากมอบไปให้คณะอนุกรรมการแล้วก็ไปปรึกษากันว่าวิธีทำจะทำกันอย่างไร จะศึกษากันอย่างไร แต่ว่าทางหนึ่งที่คุณคิดว่าอยากจะเรียนไว้ก็คือว่า อย่าไปคิดเขียนมาตราต่าง ๆ เอาแต่หลักมันจะได้ง่ายขึ้น แล้วเรื่องเขียนนี้ไปให้นักเทคนิคเขาเขียนให้ก็แล้วกัน คือเอาแต่หลัก ที่สำคัญก็คือแต่ละ model ๑. มีที่มา คือรู้ว่ามันมาจากที่ไหน ๒. มันต้องได้รับการปรับให้เข้ากับวิถีของไทย แล้วก็ ๓. ดูว่าแต่ละ model ที่เราไปหยิบมันมานี้ มันมีข้อดี ข้อเสียอย่างไร เอาให้มันชัดเจน ให้รู้ว่ามันจะดีอย่างไร มันจะเสียอย่างไร และถ้ามาใช้กับคนไทยจะเกิดอะไรขึ้นกับ scenario แบบนี้ แล้วพอได้ทุก model ได้แล้ว คณะอนุกรรมการจะเอาไปฟังเปิดเผยเพื่อได้รับ feedback กลับมา หรือจะมาฟัง comment จากที่ประชุมใหญ่ก่อนก็สุดแต่ให้ตัดสินใจเอาเอง แต่เวลาจะไปฟังนี้ ก็บอกให้เขารู้เสียว่า นี่ยังไม่ได้ตัดสินใจหรอกนะ

ไปเจอมานี่ ๓ รูปแบบนี้ ยังไม่แน่ใจว่ารูปแบบไหนจะดีอยากจะฟังดูว่าใครชอบรูปแบบไหน ก็บอกมาก็แล้วกันยังไม่ต้องด่า เอาแต่จะวิจารณ์เฉย ๆ เพราะจะยังไม่ได้ตัดสินใจ ก็สุดแต่ก็ลองไปดูกันก็แล้วกันมอบให้ไปเลย แล้วก็ทำอย่างไรก็มาเล่าให้ฟังก็แล้วกันจะได้สะดวกใจในการไปทำงาน เชิญครับ

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ : ผมสุพจน์ครับ ท่านประธานครับผมเห็นด้วยอย่างที่ท่านปรกรณ์พูดเมื่อสักครู่ นะครับว่าบริบทสังคมของไทยมันต่างกับต่างประเทศ เพราะฉะนั้นการที่เราไปเอา model ต่างประเทศมานี้ เราประสบปัญหาหนัก เห็นชัด ๆ เลย เรื่องวินัยของคนไทย วินัยในองค์กรต่าง ๆ นี้เราไม่มีวินัยเลย ส่วนหนึ่งเพราะอะไร ผมมองว่ามันเป็นส่วนหนึ่งเพราะว่าเราขาดชาตินิยม ชาตินิยมนี้มันเกิดขึ้นกับอะไรครับ ผมศึกษาประวัติศาสตร์ต่าง ๆ นะครับ ท่านจะเห็นว่าประเทศต่าง ๆ ที่เคยเป็นเมืองขึ้นของจักรวรรดินิยมตะวันตกนี้วินัยเขาก็เข้มแข็งมาก อย่างหนึ่งคือเขามีความรักชาติ รักชาติที่จะปลดแอกจากอาณานิคมเหล่านั้น แต่ประเทศไทยนี้สบายมาตลอด แม้ว่าจะถูกตะวันตกย่ำยี แล้วก็เอาดินแดนเราไปเยอะเยอะนะครับ แต่ว่าวินัยเราขาด เราไม่มีความชาตินิยมเพียงพอ เพราะฉะนั้นมันจะสะท้อนถึงบริบททางสังคมของไทย อย่างแท้จริงเลย เราจะเห็นตามข่าวใช้ไหมครับ ฝ่ายนิติบัญญัติแม้กระทั่งประเทศญี่ปุ่น ซึ่งมีวินัยยังดีกันเลย เมื่อเร็ว ๆ นี้ยังต่อยกัน เพราะว่าเรื่องของการเสริมสร้างแสนยานุภาพ กองทัพญี่ปุ่น ซึ่งจะเปลี่ยนรัฐธรรมนูญใหม่ ผมเห็นว่าอย่างน้อยที่สุดเราจะมาศึกษา โครงสร้างของฝ่ายนิติบัญญัตินี้เราเอาเน้น ๆ ได้ไหมครับว่าอุปสรรคปัญหาที่เกิดขึ้น ในโครงสร้างของนิติบัญญัตินี้ที่เห็นชัด ๆ ที่ผมผ่านมาที่ทำงานที่ศาลรัฐธรรมนูญเมื่อเกิดเหตุขึ้นที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ากฎหมายที่ผ่านมาหรือว่ากระบวนการพิจารณา กฎหมายต่าง ๆ นี้มันไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญนี้มันเกิดจากอะไร ผมจะไม่พูดในรายละเอียด นะครับ แต่ว่าในคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญนี้เขียนไว้ชัดเจนเลยว่ามันเกิดจากอะไรบ้าง ปัญหาอะไรบ้าง เพราะฉะนั้นอยากให้จุดหนึ่งนี่ลองไปศึกษาจากจากคำวินิจฉัย ของศาลรัฐธรรมนูญเมื่อไม่นานมานี้เอง เมื่อปีที่แล้วนี่เองที่เกิดปัญหาขึ้น แล้วก็ปัญหา เรื่องที่ว่ากระบวนการตรากฎหมาย ร่างกฎหมายต่าง ๆ นี้ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เกิดจากอะไร เกิดจากกฎหมายนิติบัญญัตินี้ เช่นการเสียบบัตรแทนกัน นะครับ ปลอมร่าง พ.ร.บ. อะไรต่าง ๆ นี้ อันนี้เห็นชัดเลยว่ามันเกิดขึ้นอย่างนี้ และมีทางป้องกัน และแก้ไขอย่างไร อย่างน้อยที่สุดมันก็ได้เป็นการที่จะเราหาทางป้องกันไว้ก่อน เราดูจุดอ่อน ของระบบสภานิติบัญญัติของเราว่ามันเกิดจากอะไร เราก็จะสามารถที่จะดูและแก้ไขปัญหา แล้วก็ป้องกันแล้วก็แก้ไขปัญหานั้นได้ อย่างน้อยที่สุดเราเห็นแล้วว่าโครงสร้างต่าง ๆ นี้ เราจะสามารถที่จะ identify ปัญหาต่าง ๆ ได้อีกทางหนึ่งด้วย แทนที่จะไปขุดค้นจาก

เรื่องเก่า ๆ มันเยอะแยะไปหมด ผมว่างานหนักมากเลยนะครับ สำหรับอนุกรรมการต่าง ๆ เหล่านี้ ขอขอบคุณครับ

ประธาน : เชิญครับ

นายชาติชาย ณ เชียงใหม่ : ท่านประธานครับ ขออนุญาตครับ ผมเห็นด้วยที่ท่านประธานได้แนะนำให้ไปศึกษานะครับ แล้วก็ผมเพียงแต่อยากจะเรียนเสริมจากงานที่ผมติดตาม แล้วก็ทำได้ทำวิจัยอยู่บ้างก็คือว่า ประเทศไทยเรานี้มันแชร์ลักษณะเป็นทั้งสากลด้วย และมีปัญหาเฉพาะตัวแล้วด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับสากลทั่วไปเวลานี้มันเป็นทั้งโลก ไม่ว่าจะเป็นระบบประธานาธิบดี หรือระบบรัฐสภานะครับ ปრაกฏการณ์ก็คือว่าอันที่ ๑ สภานี้อ่อนแอมาก สมัยแต่ก่อนตอนเราเริ่มประชาธิปไตย เรานั้น Supremacy of Parliament แต่ทั้งโลกเวลานี้เนื่องจากระบบทุนมันครอบไปหมด สภาก็เลย ฝ่ายบริหารนี้ใหญ่มาก แล้วก็มันจะ abuse อำนาจ แล้วก็ปัญหาขึ้นเรื่อย ๆ อันที่ ๒ ก็คือว่าระบบความคิดเรื่อง representation ตัวแทน หรือผู้แทนเวลานี้มันแกว่งหมดเลย เพราะว่ามันเกิดขึ้นจากแต่ก่อนเป็นเรื่องของชนชั้นพรรคของคนมีสตางค์ พรรคธุรกิจกับพรรคของแรงงานอย่างนั้นะครับ แต่ว่าเวลานี้โลกมันมีหลากหลายมาก Neo-Marxism มันก็อธิบาย แต่กระจัดกระจายมาก เพราะฉะนั้นพรรคมันไม่ได้เป็นตัวแทนชนชั้นเหมือนเดิม แล้วก็อันที่ ๓ ก็คือปัญหาในบ้านเมือง ในโลกนี้มันเยอะมาก ความสามารถของ chamber คือสภาในระบบเดิมมันไม่สามารถมีมันสมอง interrelate ที่จะ cope ปัญหาได้มาก เพราะฉะนั้นการเมืองแบบพลเมือง การเมืองในถนนนี้แทบทุกประเทศมันเกิดขึ้นเยอะแยะ แล้วมันตอบได้ช้า ทีนี้บ้านเราก็อันตรายหมดเลยยังมีลักษณะเฉพาะตัวของเรานี้ยังทราบ เพราะฉะนั้นผมคิดว่าแง่ของการนำเอาเรื่องของมุมมองในเชิงของความเป็นจริงของสังคมไทย เรื่องของสังคมวิทยาทางการเมืองบ้านเรา หรือว่าเศรษฐกิจมาดูก็จะทำให้เราพอที่จะหาทางออกกันไปได้ว่ามันควรจะมีเงื่อนไขอะไร อย่างไร คือฟอร์มมันก็คงไม่เปลี่ยนไปจากเดิมเท่าไร ควรจะมี ๒ สภา หรือสภาเดียวอะไรก็สุดแท้แต่ บางแห่งมีตั้ง ๓ สภานะ อย่างสมัยรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๔๐ ก็มีสภาที่ ๓ ที่เราพูดถึงสภาที่ปรึกษาใช้ไหม สภากระจกมีคนเสนอขึ้นมา ก็ยังไม่ได้เขียน ก็เรียนท่านอาจารย์ด้วยความขอบคุณครับจะได้รับไปศึกษาค้นหาท่านประธาน ขอขอบคุณครับ

วันพุธที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๘

นายภัทร คำพิทักษ์ : เรียนท่านประธานและที่ประชุมคือผมพยายามมองด้วยสายตาคนนอก เพื่อที่ว่าเราทำรัฐธรรมนูญแล้ว เราจะได้ทำสำเร็จ รัฐธรรมนูญเป็นที่ยอมรับคือผมถ้ามองจากภายนอก ผมว่ามันถูกต้องอย่างหนึ่ง คือว่าเราเอาหัวใจของรัฐธรรมนูญโยนออกไปข้างนอกแล้วให้ถกเถียงกันเลย แล้วบอกให้เรารู้ว่าเรา focus ตรงนี้ใช่ไหมครับ หัวใจอย่างที่ท่านประธานว่าก็คือว่าเอาระบบการเมืองออก ถ้าเราส่งสัญญาณอย่างนี้ว่าเราจะทำวิธีนี้ เท่ากับเราส่งสัญญาณในทางสังคมว่า แล้วระบบการเมืองให้ความสำคัญแล้วคุณไปถกเถียงกันใน whip คณะกรรมการก็ไปว่ากันแล้วถ้าเราเห็นด้วยที่ผมเสนอคือว่า ให้สังคมเรียนรู้ไปด้วย พอเรียนรู้ไปปุ๊บที่นี้มันจะมาเข้าอย่างที่อาจารย์ถามว่า ระหว่างที่เราทำกับรับฟังความเห็นมันจะไปด้วยกันไหม ผมว่าท่านอาจารย์ได้ให้สัมภาษณ์มาวัน ๒ วัน มีหลักหนึ่งที่สำคัญและทำให้สังคมสบายใจ ก็คือว่าถ้ามีการบอกว่าอันไหนเราไม่แน่ใจเราจะไปถามประชาชนเสียงสะท้อนมาที่ผมที่มีคนมาพูดในนี้ เขาก็รู้สึกสบายใจว่า อันนี้มัน โอเค แล้วค่อยสบายใจ คือผมว่าถ้าสมมุติว่าผมนึกเร็ว ๆ ว่าชุดนิติบัญญัติก็ดี ฝ่ายบริหารก็ดีไปนั่งทำ ทำเสร็จแล้ว ขาหนึ่งจะไปทำโพล ขาหนึ่งจะไปคุยพวกอดีตนายก พวกนั่งระบบบริหารราชการแผ่นดิน อดีตนายกว่าอย่างไร เชิญท่านมาก็แปลว่าไม่รอเสร็จทั้งฉบับแล้วเขาด่าเรา เอามามีส่วนอะไรตอนนี่ ซึ่งผมคิดว่าเป็นเรื่องดีโดยวิธีการนี้เอาหัวใจออกไปให้ถกเถียงกัน

ประเด็นถัดมาก็คือว่า เราจะลำดับความสำคัญของรัฐธรรมนูญวิธีการทำงาน ออกเป็น ๓ อัน

อันแรกที่เป็นหัวใจใหญ่ ๆ ไปถกเถียงกัน แล้วให้สังคม focus ให้สังคมฉายสปอตไลท์มาตรงนี้

อันที่ ๒ เรื่องกระบวนการตรวจสอบอำนาจรัฐ เราทำโดยเชิญคนที่เกี่ยวข้องมาฟัง แล้วเราก็ตัดสินใจไปด้วยหรือทำควบคู่กันไปกับอันแรก

อันที่ ๓ ที่ผมท้วงเมื่อมาก็คือว่า เรื่องทั่ว ๆ ไป ซึ่งเป็นเรื่องถ้าสำหรับชาวบ้าน คือเรื่องสิทธิเสรีภาพ เรื่องสิทธิจะมีอะไรเพิ่มขึ้น เสรีภาพจะมีอะไรบ้าง อะไรอย่างนี้ ระบบสังคมอะไรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ที่ผมว่าอันนี้เป็นเรื่องของ party คนส่วนใหญ่ แต่ว่ามันไม่ถูกมองใช่ไหม อันนี้ถ้าเราบอกเราไปร่างกันมาส่วนหนึ่งแล้วค่อยมาดู ผมว่าถ้าเกิดมันมีคนฉุคฉิดมันจะรู้สึกว่ามันให้น้ำหนักน้อยไปไหม คือผมเห็นด้วย ๒ อันแรก อันหลังเราจะมีหรือว่าเราจะทดลองทำดูก่อนแล้วค่อยคิด

วันพุธที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๘

ประธาน : อันที่ ๓ ก็มีหลายช่องทางได้ คือผ่านทางโฆษก คือเราถือว่าปี ๒๕๕๘ ในส่วนที่เกี่ยวกับสิทธิของประชาชนเขาไปฟังมาเยอะ แล้วก็ใส่มาเต็มเหยียด โฆษกอาจจะโยนคำถามไปถามว่า เห็นร่างของปี ๒๕๕๘ ในส่วนที่เกี่ยวกับสิทธิของประชาชนหรือยัง หมดหรือยัง ถ้ายังไม่หมด ถ้าใครคิดว่ายังไม่หมดก็บอกมาอีก แต่ว่าอย่าไปคิดว่าเราจะเขียนอย่างนั้น แต่รับรองว่าจะไม่ไปลดสิทธิ แต่เราอาจจะเขียนอีกแบบหนึ่ง เพื่อให้รับรู้ถึงสิทธิต่าง ๆ เพื่อให้มันเป็นรัฐธรรมนูญไม่ใช่เป็นตัวกฎหมาย เพราะในนั้นที่เขียน เขียนลักษณะเป็นกฎหมายจนมันในที่สุดพอเกิดเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงแล้วมันแก้ไม่ได้ เราอาจจะสรุปลงมาเหลือเพียงไม่กี่มาตรา แต่มันครอบคลุมหมดเลย สิทธิของทุกคน ทุกชนิดมันจะอยู่ในนั้นหมด ใครจะละเมิดไม่ได้อะไร ทำนองนั้น แต่นี้เป็นวิธีเขียน ซึ่งเรายังไม่จำเป็นต้องบอก แต่เราบอกเขาได้ว่าเรารับรู้แล้ว สิทธิที่อยู่ในร่างปี ๕๘ รู้สึกจะมากที่สุดเท่าที่เคยมีเพราะไม่ได้ตัดอะไรออกไปเลย มีแต่เพิ่มเข้ามาเราก็ประกาศออกไป ทางโฆษกก็ประกาศใครคิดว่าอะไรที่ขาดไปก็บอกมา อันนี้ก็เป็นการฟังอีกทางหนึ่ง แล้วเราบอกแล้วเราจะมารวบรวม แต่เนี่ยเฉพาะไปได้ไหม หรือจะให้ไปฟัง มันฟังยากเหมือนกัน

นายอัคร จารุจินดา : ผมเห็นด้วยท่านประธาน ความจริงแล้วรัฐธรรมนูญไทยให้สิทธิเสรีภาพได้ค่อนข้างที่จะสูงที่สุดอยู่แล้ว เกือบจะมากกว่าที่เขียนในรัฐธรรมนูญทั่ว ๆ ไป คือบางเรื่องเป็นสิทธิที่โดยกำเนิดซึ่งเราอาจจะต้องไม่เขียนด้วยซ้ำไป แต่เรายังเขียน เพราะฉะนั้นผมเข้าใจว่าอย่างที่ท่านประธานว่าน่าจะพอได้ คณะกรรมาธิการก็จะไปทำอย่างนั้นมาว่ารวบรวมว่าสิทธิเสรีภาพที่เคยให้มาตามรัฐธรรมนูญทุกฉบับมันมีเรื่องอะไรกันบ้างวิธีเทคนิคการเขียนอย่างหนึ่ง แสดงให้เห็นว่ามันมีทุกเรื่องแล้ว ยังขาดอะไรอีกที่อยากจะเติมก็จะทำให้ ส่วนรับฟังก็คงอย่างที่ว่า โฆษกก็ช่วยบอกไปตอนนี้เขาก็จะเสนอเข้ามาได้อยู่แล้ว

นายอมร วาณิชวิวัฒน์ : ขออนุญาตท่านประธานอย่างนี้ครับ ยินดีครับ ท่านประธานครับ แล้วก็กราบเรียนความคืบหน้าว่าในช่วงที่ผ่านมาผมเองก็ให้สัมภาษณ์เพราะว่า ในฐานะโฆษกด้วยนะครับ ก็มีการพูดกันในเรื่องการรับฟังความคิดเห็นค่อนข้างเยอะ เพราะว่าภายนอกก็สนใจว่าแล้วจะมีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นอย่างไร ผมก็ดำเนินการตามที่เป็นนโยบายของท่านประธานว่าเราจะทำแบบปลายเปิดหมายความว่าทุกทางที่สามารถรับได้ เราก็จะรับหมด อย่างกรณีง่าย ๆ เลยในวันประมาณสักสัปดาห์หน้าก็จะมีพรรคการเมืองบางพรรค ท่านบังเอิญเขาเคยอยู่ในอนุกรรมการที่ผมเป็นประธานอยู่ เขาก็มีความสนใจอยากจะมาขอเขียน

วันพุธที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๘

หนังสือเป็นต้น คือผมก็บอกว่า ผมก็ยินดีรับ แล้วก็ในส่วนที่ท่านประธานแนะนำ เดียวการแถลงข่าวต่อไปก็จะได้ชี้แจงให้สังคมได้ทราบด้วยครับ ขอบพระคุณครับ

นายเกียรติชัย ณ นคร : ขออนุญาตเรื่องของกรอบ ของอนุชุดโครงสร้างสภา กับ โครงสร้างของฝ่ายบริหารเมื่อกี้ท่านประธานยังพูดถึงในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างตัวสภา กับ ฝ่ายบริหาร ทีนี้ตรงเรื่องความสัมพันธ์จะให้ทั้ง ๒ อนุศึกษาหรือว่าให้ทางชุดไหนไปศึกษา แล้วก็อีก ส่วนหนึ่งในกรณีที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของฝ่ายบริหารเอง ผมเข้าใจว่าในชุดของ สปช. อนุที่ สปช. เอง เคยมีการศึกษาเรื่อง แต่ไปไม่สุดทาง ก็คือเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายบริหารกับระบบ ราชการประจำ เพราะว่าจริง ๆ แล้วเรื่องของการที่ฝ่ายบริหารซึ่งมาจากฝ่ายการเมืองสามารถ ครอบงำการทำงานของระบบราชการได้ ก่อปัญหาค่อนข้างเยอะมาก ตรงนี้ไม่ทราบว่า จะขยาย ขอบเขตในการศึกษาไปอยู่ในส่วนของการศึกษา

ประธาน : เมื่อกี้ที่บอกไว้คือว่าฝ่ายบริหารก็ไปศึกษาฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ ก็ไปศึกษาฝ่ายนิติบัญญัติ พอถึงตอนจะสัมพันธ์ค่อยมาหารือ มาคุยกัน เพราะว่าไม่ใช่โยกกันไป กันมาจะได้รู้ใครจะคุมใคร ใครจะกำกับใครจะได้ทำได้ถนัด แต่ว่าอย่าไปกังวลกับวิธีเขียนเอาสาระ มันมาจะได้ไม่ต้องไปหนักอกหนักใจ

นายศุภชัย ยาวะประภาช : คือประธานครับ ผมเห็นด้วยกับที่ท่านประธานสรุป แต่ที่มีความกังวลนิดหนึ่ง เรื่องของเมื่อกี้ที่ท่านภักทธะยกขึ้นมาเรื่องของพลเมือง เพราะว่าความ กังวลอยู่ที่ว่าถ้าเป็นร่างชุดที่ตกไปเขาจะให้ความสำคัญกับเรื่องของพลเมืองเยอะ วันนี้พอมีการ แถลงข่าวก็คงจะบอกว่าวันนี้เรามีการตั้งอนุกรรมการเพิ่มขึ้นอีก ๒ ชุด ชุดหนึ่งจะดูแลเรื่องเกี่ยวกับ นิติบัญญัติ อีกชุดหนึ่งจะดูแลเรื่องเกี่ยวกับฝ่ายบริหาร แล้วก็ขณะเดียวกันก็อาจจะมีการกังวลผมไม่ใช่สื่อ แต่ว่าลองช่วยกันนึกว่า และถ้าเกิดเขาถามแล้วเรื่องพลเมืองไม่ได้ให้ความสำคัญหรือเปล่า แต่ว่า ถ้าแบบที่ท่านประธานว่าก็คือให้โฆษกย้ายไปเลยว่าเรื่องพลเมืองเป็นเรื่องที่เราจะให้ใครมีความเห็น อะไรก็เสนอเข้ามาได้เลยเราก็จะดูแลตรงนี้เฉพาะ พอดีที่นึกไว้ในใจก็คือว่าแล้วก็ไม่ได้มีข้อสรุปว่า ถ้าเราจะมีอนุกรรมการอีกชุดหนึ่งยกตัวอย่างพอดีอาจารย์จรีไม่อยู่ ซึ่งอาจารย์จรีจะทำเรื่อง พลเมือง แล้วก็ให้อาจารย์จรีดูอย่างนี้จะดีไหมอะไรแบบนี้ แต่ผมก็ไม่แน่ใจเหมือนกันว่าถ้าเอาแบบ ที่ท่านประธานว่าก็คือว่ามันก็เป็นการ open ขึ้นมาว่าถ้าใครมีเรื่องเกี่ยวกับพลเมืองทั้งหลายทั้งปวง ก็ส่งเข้ามาได้เลย แต่ว่าแล้วก็ให้ทางท่านโฆษกทั้ง ๒ ท่านช่วยย้ำตรงนี้กับการมีอนุชุดขึ้นมาอีกชุดหนึ่ง น้ำหนักมันจะเป็นอย่างไรไม่แน่ใจเหมือนกันนะครับ ก็เลยลองยกขึ้นมาเพื่อจะได้ชี้แจงน้ำหนัก

วันพุธที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๘

ประธาน : ผมคิดว่าโฆษกสามารถพูดได้ว่าในส่วนที่เกี่ยวกับพลเมืองเราให้ความสำคัญสูงสุด เพราะเราจะดูจากร่างรัฐธรรมนูญของอาจารย์บรรศักดิ์ ซึ่งไปฟังมาแล้วทั่วประเทศ แล้วก็บอกเปิดว่าถ้าใครคิดว่าตรงนั้นยังขาดอะไรอีกให้บอกมา เพราะฉะนั้นผมคิดว่ามันจะไม่มีข้อโหว่อะไร เพราะว่าถ้าเรามาคิดเอง แล้วเขาก็จะถามเรารู้อย่างไร ชาวบ้านอยากได้อะไร เราจะได้บอกเขาว่าเรารู้แล้ว เพราะว่าอาจารย์บรรศักดิ์เขาไปฟังมาทั่วประเทศ แล้วก็ใส่ลงไปเยอะ ดูท่าทางคนก็จะพอใจอยู่ แต่ว่าเราจะมาเขียนเสียใหม่ ตรงนี้ยังไม่ต้องพูดก็ได้ แล้วก็ใครอยากได้อะไรเพิ่มเติมที่คิดว่า ขาด ก็บอกมา ผมจะยกตัวอย่างเวลาที่รัฐธรรมนูญเขียน เขาเขียนด้วยความกังวลแล้วอยากให้เป็นอย่างที่เราทำจนใส่รายละเอียด เลยกยกตัวอย่างเรื่องแนวนโยบายแห่งรัฐ สนับสนุนให้มีการจัดการศึกษาอบรมโดยมีผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง นี่แปลว่าชาตินี้ทั้งชาติผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เปลี่ยนระบบไม่ได้เลย ทั้งที่การศึกษามันจะเริ่มเปลี่ยนแล้ว มันไม่ใช่เรียนอยู่ในห้องเรียน มีอะไรหลายอย่างที่ยังเขียนไว้ชัดเจนลงในนี้ ซึ่งเราคิดว่ามันไม่น่าเขียน มันจะต้องไปเขียนในแผนการศึกษาของชาติ ซึ่งก็จะได้ปรับเปลี่ยนไปตามระยะเวลาของมันได้ หรือแม้กระทั่งเขียนไว้ตายตัวรัฐจะต้องให้เรียนฟรี ๑๒ ปี ก่อนเข้ามหาวิทยาลัย แต่มันทำให้การศึกษาของเราแพลงไปเลย เพราะว่ารัฐเองก็ให้สแตนด์บายชั่งกะตาย คนที่เขามีปัญญาที่จะสนับสนุนการศึกษาก็ให้ผ่านลูกหลานเขาเลยทำไม่ได้ ซึ่งอันนั้นบางทีแทนที่จะเป็นประโยชน์ มันก็กลายเป็นโทษ เพราะว่าเราไปตัดสินล้วงหน้าว่าต้องเป็นอย่างนั้น ในนี้เท่าที่ผมดูมันไม่ต้องเขียนเสียตั้งเยอะ แต่ว่ารับประกันว่าจะไม่มีขาดตกบกพร่องในเรื่องสิทธิพื้นฐานที่เขาควรจะต้องมี สิทธิในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องสำคัญ ๆ สิทธิในการที่จะเสนอกฎหมายอะไรพวกนี้ พวกนี้ โอเค มันจะมี แต่ว่ามันจะไม่มีรายละเอียด ซึ่งผมคิดว่าถึงตอนนั้นเราค่อยมากุญก็ได้ว่าจะมีหรือไม่มีนะครับ

นายประพันธ์ นัยโกวิท : ขออนุญาตท่านประธาน ที่ท่านประธานเสนอมามาผมเห็นข่าวที่ออกไป ตอนเช้าก็มีข่าวมาบอกว่าทำไมยกร่างรัฐธรรมนูญคราวนี้มีแต่พูดเรื่อง ๕ ข้อที่อาจารย์ให้นโยบายซึ่งความจริงเขาไม่เข้าใจ แล้ววันนี้ที่ท่านอาจารย์พูดวันนี้ทำให้ชัดเจนด้วยว่าสิทธิต่างๆ เราให้ความสำคัญอยู่แล้ว แล้วชุดที่ท่านอาจารย์บรรศักดิ์ทำมา และมีรายละเอียดแล้วเน้นไปอย่างที่ท่านว่าแล้วมีเพิ่มเข้ามาไม่นั้นคนโดยเฉพาะฝ่ายการเมืองเขาบอกเอาเฉพาะ ๕ ข้อใหญ่เหมือนจะเล่นกับฝ่ายการเมืองอย่างเดียวไม่เห็นมีพูดเรื่องสิทธิเสรีภาพเลย วันนี้ก็จะทำให้ชัดเจน เพราะว่าเราสนใจมากในเรื่องนี้ แต่ว่าของเดิมเขาทำไว้ค่อนข้างจะดีแล้ว แล้วก็จะมีอะไรจะเพิ่มก็เพิ่มเข้ามาแล้วรูปแบบการเขียนรัฐธรรมนูญที่ท่านอาจารย์เสนอผมเห็นด้วย ความจริง

วันพุธที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๘

ในร่างแรกในเนื้อหาผมว่าใช้ได้เกือบหมด เพียงแต่ว่าลีลาการเขียนรู้สึกว่าจะให้ท่านอาจารย์ช่วยปรับด้วย ผมเห็นด้วยเลยว่าอยากจะให้รัฐธรรมนูญกำหนดกรอบหลักใหญ่แล้วพวกรายละเอียดอะไรต่าง ๆ น่าจะไปอยู่ในกฎหมายลูกอะไรต่าง ๆ มากกว่า

นายภัทร คำพิทักษ์ : ประธานครับ ผมว่าถ้าถ้อยคำอย่างที่ท่านอาจารย์ว่ามันจะปิดช่องโหว่ใหม่ ผมว่าเอาอย่างที่ท่านอาจารย์ว่าก็ปิดได้คือว่าฉบับของท่านอาจารย์บรรทัดดีที่ตกไปชั่วตีที่ท่านะครับ ผมว่าเขาสร้างความเป็นเจ้าของของภาคส่วนบางส่วนเกิดขึ้นได้ รู้สึกเขามีส่วนร่วมเขาเป็นเจ้าของ ทีนี้เราบอกว่าแต่สิ่งเหล่านี้มันไม่ได้หมดไป เราคำนึงถึงความสัมพันธ์ของเขา ซึ่งเมื่อกี้ถ้อยคำท่านอาจารย์พูดได้ดีมากกว่ามันไม่หลุดไปหรืออะไรอย่างนี้ ผมว่าอันนี้เขาจะสบายใจ คือสิ่งที่ผมห่วงอยู่นิดหน่อย ก็คือว่า เรื่องการศึกษา เรื่องอื่น ๆ ที่เราเปิดให้คนบอกว่าส่งความต้องการเราบอกว่าไม่ใช่มันพอแล้ว เราอยากให้เขามีส่วนร่วมด้วยอันนี้ ผมอยากให้ความรู้สึกของพวกนี้มันไม่หายไป และให้เขามามีส่วนร่วม ผมรู้สึกอย่างนั้น เรื่องข้างบน เรื่องระบบการเมือง โอเค แล้ว เรื่องระบบการตรวจสอบภาครัฐถ้าใช้วิธีนี้ ผมว่าก็เขาก็จะสบายใจ เพราะว่า เขาได้มาบอกตรง ๆ ว่าเขาเจอปัญหาอะไร แล้วเราจะแก้ปัญหานั้นให้เขา ถ้าเราจะเอานี้ออกเขาจะ โอเค ใหม่ ซึ่งเขาก็จะไม่วิตกหรือนั่งคิดเอาเองว่า เราตัดออกเพราะเหตุผลอะไร มีเบื้องหน้าเบื้องหลังอะไรหรือไม่ใช่ใหม่ เขาจะได้มาพูดกับเราตรง ๆ อันนี้ ๒ ส่วนนี้ดีแล้ว ส่วนที่ ๓ แก่ด้วยวิธีท่านอาจารย์ว่าแล้วก็ถ้อยคำก็ระวางในส่วนที่มันจะหายไป ว่าเขาจะมามีส่วนร่วมกับเราอย่างไรบ้างครับ

ประธาน : ถึงบอกว่าอยากให้ไปเป็นโฆษกด้วย คือทั้ง ๒ ท่านจะเป็น sense ของนักวิชาการกับ sense ของราชการ แต่คุณจะเป็น sense ของประชาชนที่จะเข้าใจสื่อ สื่อเขาได้จับจุดนี้ว่าไปขยายทั้ง ๒ ท่าน จะไม่เข้าใจได้เท่านี้ เอน่าเป็นอีกคนหนึ่ง

นายภัทร คำพิทักษ์ : ช่วยข้างหลังดีกว่าอาจารย์เพราะว่า พอผมออกไปข้างหน้าความหมายเป็นอีกแบบหนึ่งเลย เตียวผมช่วย

ประธาน : ช่วยหน่อยนะ เป็นที่ปรึกษาโฆษก คือมันก็ต้องวางคนไว้เหมาะกับสภาพ เพราะว่าจริง ๆ ให้ผมไปผมก็นึกไม่ออก ผมก็นึกแค่นี้ก็พอแต่ว่าคุณคลุกคลีอยู่กับคุณก็รู้

นายอัชพร จารุจินดา : มีอีกเรื่องหนึ่งครับ ที่คุณภัทรพูดตอนต้นสำคัญมากเรื่องการให้ความรู้กับประชาชนไปพร้อม ๆ กัน จุดอ่อนของรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ กับรัฐธรรมนูญของอาจารย์

วันพุธที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๘

บวรศักดิ์คือหลังจากตัดสินใจแล้วถึงออกไปพูดโดยที่ความเข้าใจของประชาชนยังไม่รู้เลยว่าประชาธิปไตยมันมีหลายรูปแบบเขาก็จะเข้าใจอยู่อย่างเดียว แม้กระทั่งนักศึกษาของอาจารย์เชียรชัยก็ยังเข้าใจอยู่อย่างเดียวว่าประชาธิปไตยคือการเลือกตั้ง แบบนี้ ซึ่งความจริงในโลกนี้มันมีเยอะแยะไปหมด ก็ยังคิดอย่างเดียวกับท่านปกรณ์ในระหว่างนี้ถ้าเราจะขออนุญาตว่าเราผลิตเอกสารวิชาการออกเผยแพร่เป็นกลาง ๆ ไปเรื่อย ๆ ให้คนรู้ว่าในโลกนี้ระบบประชาธิปไตยมันมีอะไรกันบ้าง เพราะฉะนั้นสิ่งที่กรรมการจะคิดไม่ใช่ของใหม่เอี่ยมพิสดารอะไร ก็เป็นเรื่องที่ทั้งโลกเขาทำกันทั้งนั้น ไปพูดตอนปลายซึ่งเสร็จแล้วเขาไม่ฟังเสียแล้ว เพราะว่าหลายคนทีออกไปพูดพูดไม่หมดพูดแค่บางจุด พูดแต่บางจุดทำให้ประชาชนสับสนแล้วเข้าใจผิด ถ้าท่านประธานจะอนุญาตเดี่ยวผมกับปกรณ์จะเป็นเอกสารเป็นกลาง ๆ ชี้แจงไปเรื่อย ๆ เขาจะได้เข้าใจ

ประธาน : นั่นก็ตามแต่ ผมกำลังจะขออนุญาตตั้งคณะกรรมการผลิตสื่อที่จะมาจากคนนอก ผมกำลังไปติดต่อพวกนี้ซึ่งเขาไประดมคนพวกหนุ่ม ๆ ที่เล่นใน Social Media มา แล้วเขาจะพบผม วัน ๒ วันนี้ จะขออนุญาตตั้งชุดนี้แล้วให้เขาทำ เขาผลิตเราเอาข้อมูลเราไปให้เขา แล้วให้เขาไปปรับเพื่อให้มันสอดคล้องจะใช้ศัพท์แสงสมัยใหม่อย่างไรก็แล้วแต่ เพื่อให้มันเผยแพร่ออกไปและเป็นที่รับได้ แล้วก็ปกรณ์ก็ให้เขามารับฟังว่าเราอยากจะทำอะไรแล้วเขาก็ไปผลิต แล้วก็ไปเผยแพร่ จะขออนุญาตตั้งสักชุดหนึ่ง แล้วพอได้ตัวคนแล้วผมจะมาเรียนให้ทราบ คณะกรรมการผลิตสื่อทาง IT ยังไม่รู้เขาเรียกอะไร ที่เขากำลังฮิต ๆ กันอยู่ที่กฎหมายกำลังจะเข้าไปทำสื่อดิจิทัล แล้วจะหาทางเอาเรื่องของเราไปทำเป็นเนื้อหาในรูปแบบของดิจิทัลที่จะส่งออกไป ซึ่งอาจจะเป็นตัวการ์ตูนทักทาย อะไรแล้วแต่เขาจะไปทำเดี่ยวกำลังจะคุยกับเขาแล้วถ้าเราจะผลิตสื่อ เราอาจจะเอาข้อมูลมาให้เขาดูก่อน ถ้าเราผลิตอย่างนี้คนจะเปลี่ยนอย่างไร หรือจะยังได้เนื้อหาตรงนี้ แล้วคนชอบแล้วก็ส่งกระจายไป คุณต้องอาศัยเพิ่มเติมจากรุ่นใหม่ความคิดเราก็ล้ำสมัย

นายภัทร คำพิทักษ์ : ท่านประธานครับ ทำ ๒ อย่าง กรรมาธิการสื่อสาร คือมันแยกเป็นภาษาเฉพาะกลุ่มแล้วก็วิธีการสื่อเฉพาะกลุ่ม แต่ละวัยก็ไม่เหมือนกัน แต่ของท่านอัครผมว่าทำเลย อันนี้มันเป็นเหมือนตัวแม่พอได้ตัวแม่ปั๊บพวกที่เขามาทำเขาเอาไปแปลงเลย แปลงเป็นไลน์เป็นวิธีการอย่างไร เฟซบุ๊กเป็นอย่างไร อะไรอย่างนี้ผมสนับสนุนท่านอัคร

วันพุธที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๘

ประธาน : มาถามพวกอาจารย์ที่เขาวินิจฉัยไปเยอะ ไปช่วยเขียนคำอธิบาย แต่ว่าเวลาอาจารย์เขียนอาจารย์อธิบายแล้วก็ไปเอาเด็กใหม่ ๆ มาอ่านแล้วเขียนใหม่ หรืออาจารย์จะเขียนตำรามันเยอะไป

เลขานุการ : ผมขออนุญาตท่านประธานเรียนเป็นข้อมูลที่ญี่ปุ่นเวลาเขาศึกษาผมสังเกตเวลาเราไปญี่ปุ่นท่านจะเห็นแม้กระทั่งหน่วยงานของรัฐ แม้กระทั่งเวลาสื่อสารสาธารณะ บางครั้งเขาจะไม่ใช้ภาษาราชการ แล้วก็ไม่ใช่ pattern ราชการ เพราะว่าผมเคยถามเขาว่าทำไมเขาบอกว่าวัตถุประสงค์เขาสื่อสารให้คนทุกระดับเข้าใจตั้งแต่เด็กถึงแก่ เพราะฉะนั้นสิ่งที่ต้องทำคืออย่างไรก็ตามให้มันดึงดูดแล้วเข้าใจง่ายที่สุด มองเข้าใจง่าย เพราะฉะนั้นแม้กระทั่งส่วนราชการของญี่ปุ่นเองออกเป็นโฆษณาหรืออะไรต่าง ๆ หรือเป็นสื่อประชาสัมพันธ์มักจะออกเป็นรูปการ์ตูน เป็นรูปตัว text ซึ่งไม่ใช่ไทยสารบรรณ ๑๖ อะไรอย่างนี้ แล้วก็ข้อความที่ใช้ก็จะเป็นข้อความที่สามารถสื่อสารเข้าใจได้ง่าย อันนี้ถ้าเราสื่อสารกันแบบนี้ เราเป็นราชการมากก็จะเจอปัญหา

ประธาน : ก็ใช้หลาย ๆ รูปแบบต้นแบบร่างบอกวิธีการประชาสัมพันธ์หรือทำที่ขึ้นจอได้เลย PowerPoint ๑๐ ประการ มีอยู่ประการอย่าเขียนเป็นตัวติดกัน เขียนปุ๊บคนไม่อ่านก็ยังมีอะไรที่ยังจะต้องเตรียมการใหม่ยังมีการขาดตกบกพร่องอีกใหม่ ไม่มีเราจะได้เดินต่อจากเมื่อวาน เมื่อวานเราไปถึงข้อ ๓

เลขานุการ : ท่านประธานจะรับรองรายงานการประชุมก่อนไหมครับ

ประธาน : ต้องรับรองไหม

เลขานุการ : ปกติ เขารับรองครับท่านครับ

ประธาน : รับรองยังไม่ได้อ่านเลย เพิ่งมาให้วันนี้เอาไปอ่านรับรองย้อนหลัง ๒ หนตีใหม่ ช่วยอ่านกันหน่อย เพราะว่าบางทีเจ้าหน้าที่เขาจดตามความเข้าใจของเขา เมื่อเข้ามาผมก็พบว่า มีหลาย ๆ อัน บางอันเขาเข้าใจผิดตามไม่ทัน จริง ๆ ทางฝ่ายเลขาอาจจะต้องโน้ตสาระสำคัญของเรื่องไว้ จะได้ไปสอบถามกับที่เขาจด ข้อ ๓ ของมาตรา ๓๕ เมื่อวานนี้เราพูดถึงกลไกการกำกับและควบคุมการใช้อำนาจรัฐ แล้วสรุปสุดท้ายว่าอย่างไรจะไปทางองค์กรที่เป็นคนชี้ว่ามันเข้าข่ายนั้นหรือไม่ นี่มาถึงข้อ ๔ กลไกที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันและตรวจสอบผู้เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งที่ขอด้วยกฎหมายว่าการกระทำทุจริต หรือประพฤติมิชอบเคยกระทำการอันทำให้การเลือกตั้งไม่สุจริตหรือเที่ยงธรรมเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมืองอย่างเด็ดขาด อันนี้ก็ เป็นค่อนข้างจะเป็น conservative หน่อยสำหรับฝ่ายการเมืองที่นี้กออกในขณะนี้ก็คือการกำหนด

วันพุธที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๘

คุณสมบัติของคนี่โดนอันนี้ก็มีข้อถกเถียงกันว่า บางทีเขาพลอยโดนฟ้าโดนฝน เพราะว่าพรรคถูกยึดแล้วก็โดนตัดสิทธิไปด้วย ทั้ง ๆ ที่เขาไม่เป็นคนทำผิด เขาควรจะได้รับยกเว้น อันนี้ก็น่าเห็นใจอยู่ แต่ว่าเราจะเขียนยกเว้นให้เขาได้อย่างไร สำหรับคนที่จริง ๆ แล้วผมคิดว่า ในกรณีนี้ที่มันเขียนเฉพาะว่าทุจริตหรือประพฤติมิชอบมันทำให้เข้าใจไปว่า ถูก ป.ป.ช. ชี้มูลว่าทำผิดแต่จริง ๆ การทุจริตหรือประพฤติมิชอบมันน่าจะหมายความในวงกว้างในทางคดีอาญาที่อาศัยเจตนาทุจริตเป็นเกณฑ์โดยเฉพาะอย่างยิ่งการคดโกงการทำความผิดในทางคดีแรง ๆ ยกตัวอย่างเช่นว่า ผู้ใหญ่บ้านตัวเล็ก ๆ กฎหมายลักษณะปกครองท้องที่ปีอะไร ๒๕๕๗ สมัยรัชกาลที่ ๕ ที่ ๖ เขาห้ามไว้เลยนะว่าผู้ใหญ่บ้านต้องไม่เคยถูกศาลพิพากษาว่ากระทำความผิดในคดีต่าง ๆ ๖-๗ อย่าง ความผิดเกี่ยวกับบุกรุกป่า การพนัน ยาเสพติด มีอาวุธปืน แล้วก็อะไรอีก ๔-๕ อย่าง แล้วที่เขาเขียน เขียนดีมากไม่ว่าศาลลงโทษหรือไม่ ก็อยู่ในข่าย หรือศาลจะรอลงอาญาก็อยู่ เพราะเขาถือเอาคำพิพากษาของศาลที่ตัดสินว่า ผิด ก็ต้องแก้คำผิด และไม่ว่าต่อมาจะมีการนิรโทษกรรมหรือล้างมลทินหรือไม่ พวกนี้ก็ยังคงถูกห้าม แปลว่า once you ทำความผิดประเภทนี้ชาตินี้พยายามเป็นผู้ใหญ่บ้าน คนที่เป็นหัวหน้าในหมู่บ้านยังต้องบริสุทธิ์ถึงขนาดนี้ แล้วคนที่จะมาเป็นผู้ปกครองเรา เราจะบอกว่าถ้าแกถูกติดคุกแล้ว ๕ ปีแล้ว แล้วก็กลับมาเป็นได้ ศาลตัดสินทุจริตต่อหน้าที่ แล้วพ้น ๕ ปีแล้วกลับมาเป็นได้ ผมว่าเราใจดีเกินไปหรือเปล่า

เลขานุการ : ขออนุญาตท่านประธานอ่านมาตรา ๑๒ ผู้ที่จะได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

(๑๑) ไม่เป็นผู้เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ กฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า กฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยศุลกากร กฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืนในฐานความผิดเกี่ยวกับอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิดที่นายทะเบียนไม่อาจออกใบอนุญาตให้ได้ กฎหมายว่าด้วยที่ดินในฐานความผิดเกี่ยวกับที่สาธารณประโยชน์ กฎหมายว่าด้วยยาเสพติด กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง และกฎหมายว่าด้วยการพนันในฐานความผิดเป็นเจ้าของหรือเจ้าสำนัก

ประธาน : ก็นั่นถึงปัจจุบันก็ยังต้องบริสุทธิ์ถึงขั้นนั้น ถ้ามว่าคนที่บริสุทธิ์น้อยกว่านั้นแล้วมาเป็นรัฐมนตรี มันดูกับผู้ใหญ่บ้านยังต้องบริสุทธิ์ขนาดนั้น แล้วคนเป็นนายกรัฐมนตรี

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

นวพร ๒/๙

วันพุธที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๘

กับรัฐมนตรีไม่ต้องถึงขนาดนั้นก็ได้ออกบงกนะ มันน่าจะลอกมาตราบนั้นเอามาเป็นคุณสมบัติ แล้วถ้า
เพื่อใครเถียงเราก็จะบอกว่า ก็ผู้ใหญ่บ้านมันยังต้องขนาดนั้น

- ๓/๑

นายประพันธ์ นัยโกวิท : ขออนุญาตท่านประธานครับ นายประพันธ์ นัยโกวิท ครับ คือถ้อยคำใน ๖.๔ ที่ว่าเหมือนลักษณะว่าห้ามไม่เข้าดำรงตำแหน่งทางการเมืองอย่างเด็ดขาด คือตลอดไปใช่ไหมครับ ที่นี้ถ้าเราไปดูรัฐธรรมนูญฉบับเก่า ๆ ที่ผ่านมาก็ดูแล้วกรณีที่จะตัดสิทธิทางการเมืองตลอดไปหรือว่าตลอดชีวิตโดยเด็ดขาดนี้ ดูแล้วจะมีเรื่องใหญ่ ๆ อยู่ ๒ เรื่องนะครับ คือเรื่องทุจริตต่อหน้าที่ เป็นข้าราชการทุจริตต่อหน้าที่อย่างนี้จะโดนตลอดชีวิต หรือว่าถูกศาลพิพากษาให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน อย่างนี้ อย่างนี้ตลอดชีวิตนะครับ อันอื่นกรณีอื่นอย่างเช่นถ้าเป็นของผู้ใหญ่บ้าน ถ้าเป็นคนที่มี ส.ส. ถูกจำคุก แล้วพ้นโทษ ๕ ปี ก็สมัครได้ครับ ที่นี้ในกรณีที่เราจะบัญญัติตาม ๖.๔ อันนี้ถ้าจะใช้ย้อนหลังไปนี้มันก็จะมีความเรื่องการตีความนะครับ ว่ามันออกย้อนหลังไปไหม เพราะว่าของเดิมนี้จะมี ๒ กรณีเท่านั้นเองนะครับ ถ้าหากว่าเป็นกรณีที่ไปต่อไปในอนาคต อันนี้ไม่มีปัญหา ถ้าเกิดรัฐธรรมนูญฉบับนี้ใช้ต่อไปได้อีก มันก็จะใช้ต่อไปได้ ที่นี้กรณีซึ่งของเก่าไม่มีอย่างนี้ อันนี้เราเขียนอย่างนี้มันจะมีผลไปถึง อันอื่นด้วยไหมอะไรอย่างนี้นะครับ คือโดยปกติกฎหมายเวลาบัญญัติแล้วมันจะต้องใช้ต่อไปในอนาคตลักษณะอย่างนี้ อันนี้ทางฝ่ายการเมืองอะไรเขาก็เคยมีข้อสังเกตในคราวก่อน ใช่ไหมครับ ก็ดูว่าจุดนี้จะเป็นอย่างไร หมายความว่าถ้าบัญญัติไปใช้ข้างหน้านี้ไม่มีปัญหา แต่ถ้าบัญญัติแล้วจะไปย้อนกลับไปจะได้อีกไหมอะไรอย่างนี้

ประธาน : ถ้าเราคิดว่าคุณสมบัติของ ส.ส. หรือรัฐมนตรีมันมีถูกลักษณะ ต้องห้ามจะมีเพิ่มขึ้นมา ททยอยเพิ่มขึ้นมาเรื่อยๆ ถ้ามาแล้วที่เพิ่มนั้นย้อนหลังไปไหม คำตอบก็ย้อนหลังนะครับ เพราะฉะนั้นก็เท่ากับบอกว่า norm วันนี้ norm สังคมอันนี้เราต้องการคนบริสุทธิ์ ครั้งหนึ่งเคยมีจำได้ไหมครับก่อนหน้านี้เกิดมาแล้ว ต้องไม่เคยล้มละลาย ตอนหลังถึงเปลี่ยนไปว่า ต้องไม่เป็นบุคคลล้มละลาย หรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต ตอนหลังบางทีก็ตัดออก เคย แปลว่าใครเคยล้มละลายแล้วก็ตลอดชีวิตเลย ทั้ง ๆ ที่ความจริงอายุนั้นไม่ได้จะเป็นความผิดเป็นความพลาด คนล้มละลายนี้เป็นความพลาดมันไม่ใช่ความผิด คือทำการค้าแล้วผิดพลาด ก็ล้มละลายได้ กฎหมายยังห้ามตลอดชีวิต

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ : ท่านประธานครับ มีพรรคการเมืองหลายพรรค ๑๐ พรรคขึ้นไปนะครับที่ศาลรัฐธรรมนูญเคยวินิจฉัยให้ยุบ ให้สิ้นสภาพนะครับ แล้วก็กรรมการบริหารพรรคก็ถูกตัดสิทธิทางการเมืองตาม พ.ร.บ พรรคการเมือง ๕ ปี นี้ก็เป็นส่วนหนึ่งที่ถือว่ากระทำผิด อาจจะเป็นทางด้านปกครอง ไม่มีโทษทางอาญา แต่ว่าก็ถูกตัดสิทธิทางการเมืองไป ๕ ปี เราจะถือเป็นส่วนหนึ่งหรือเปล่าครับ ในกรณีที่ว่าจะเข้าข้อนี้หรือเปล่าครับ เพราะว่าเขาไม่ได้เขียนถึงคำวินิจฉัย

วันพุธที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๘

ของศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีผลเป็นที่สิ้นสุด แล้วก็ผูกพันทุกองค์กรด้วย แต่ที่ผ่านมา
ปรากฏว่าครั้งนี้ของศาลรัฐธรรมนูญบางครั้งก็ใช้ได้ผล บางครั้งก็ไม่มีใครนำพานะครับ
ซึ่งเราได้วินิจฉัยหลายเรื่องหลายราวนะครับเกี่ยวกับเรื่องการไฟฟ้าฝ่ายผลิตที่ไปปักเสา
อะไรต่าง ๆ พาดผ่านเอกชน แล้วเขาก็ฟ้องมา เราก็บอกว่าทำผิดนะ ให้ฝังใต้ดินเสีย ข้างบน
ถึงจะทำมาหากินได้ ให้ฝังใต้ดินเสีย ผมไม่รู้ว่าจะตอนนี้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตได้ทำตาม
คำวินิจฉัยของศาลหรือเปล่าอย่างนี้เป็นต้น มีหลายอันเลยที่ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยไปแล้ว
แต่บางครั้งเราก็ไม่ทราบว่ามันมีผลอย่างไร ผูกพันอย่างไร อย่างคนที่จะไป
สมัครเป็นผู้ช่วยอัยการผู้พิพากษาที่เกิดเป็นโพลิโอ แล้วก็บอกว่านี่ไปตัดสิทธิเขา
ขัดกับสิทธิมนุษยชน แต่ได้ข่าวว่าเขาแก้ไขกฎหมายแล้วเท่าที่ทราบนะครับ เป็นผู้ช่วย
ผู้พิพากษา หรือผู้ช่วยอัยการนี้ ทั้งศาลปกครอง แล้วศาลรัฐธรรมนูญก็วินิจฉัยไปแล้วว่า
ทำไม่ได้นะไปจำกัดสิทธิเขาไม่ได้ สิ่งเหล่านี้ครับท่านประธานครับว่าเราจะรวมไปด้วย
หรือเปลาคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งผมว่ายังมีผลอยู่นะว่าคำวินิจฉัยที่ผ่านมา
บางครั้งเราก็ลืมไปว่าเคยมีคำวินิจฉัยเช่นนี้มาแล้ว

ประธาน : เชิญครับ

นายธนวัฒน์ สังข์ทอง : ขออนุญาตท่านประธานครับ คือเรื่องนี้ มาตรา
๓๕ (๔) เรื่องนี้ตอนยกร่างรัฐธรรมนูญคราวที่แล้วสมัยของอาจารย์บวรศักดิ์เถียงกัน
ค่อนข้างเยอะมากเพราะว่าในส่วนแรกนี่ก็คือเรื่องที่ยกมาในกรณีซึ่งต้องคำพิพากษา
หรือคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายว่ากระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในชุดแรกนี้
ก็ไปดูว่าตัวคำพิพากษาคงไม่มีปัญหาอะไรเพราะว่าพอดีชัดเจนว่ามีคำพิพากษาอยู่
ไม่ว่าคำพิพากษาโดยศาลไหนก็ตาม แต่พอมาถึงเรื่องคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายนี้
ก็เลยมีการเถียงว่าคำสั่งอันนี้เป็นคำสั่งของเฉพาะ ป.ป.ช. หรือหน่วยงาน ป.ป.ท.
อะไรทำนองนั้น แต่กลายเป็นว่ามีการพูดกันไปถึงว่าอาจจะเป็นคำสั่งลงโทษทางอื่น
เช่น ลงโทษทางวินัยนี้เกิดจากการทุจริตหรือประพฤติมิชอบ ซึ่งอันนั้นด้วยหรือไม่
รวมไปถึงในเรื่องของคำสั่งในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมมาถึงในกรณีตอนท้ายที่บอก
กระทำการอันเป็นการเลือกตั้งโดยไม่สุจริตหรือเที่ยงธรรม ปัจจุบันทาง กกต.
อย่างเรื่องยุบพรรค ในเรื่องเลือกตั้ง แล้วก็ไปถึงตัวผู้กระทำนี้ไม่มีปัญหา แต่โดยผล
ของกฎหมายรัฐธรรมนูญคราวก่อน มาตรา ๒๓๗ นี้ไปยุบพรรค ไปถึงกรรมการพรรค
ไปถึงผู้อื่นด้วยที่เป็นผู้บริหาร ซึ่งเขาไม่ได้ทำ แต่มีเป็นบริหารก็เลยถูกเพิกถอนไปด้วย
โดยเหตุผลที่ถูกฟ้องเรื่องการเลือกตั้งไม่สุจริตหรือเที่ยงธรรม คราวก่อนก็ค่อนข้าง
เถียงกันเยอะว่าตกลงแล้วมันมีความหมาย แค่นั้น อย่างไร แล้วส่วนหนึ่งที่ท่านประพันธ์
ยกขึ้นมาว่าแล้วมันจะใช้มาตั้งแต่ที่มีมาเลยตั้งแต่ต้น ซึ่งย้อนกลับไปเมื่อไรก็ไม่รู้ เพราะบอก

เคย เคยมันก็ต้องเริ่มมาตั้งแต่ไหนแต่ไรก็ไม่รู้ หรือจะเอาตัดทอนกันที่ว่าเอาเริ่มตั้งแต่รัฐธรรมนูญใหม่ ซึ่งตรงนี้ก็เถียงกันเยอะ ท้ายที่สุดก็เลยไม่รู้จะทำอย่างไร ก็ตกลงหาข้อยุติไม่ได้ ก็เลยลอกวงเล็บนี้เข้าไปอยู่ในรัฐธรรมนูญจากที่คุณบรรศักดิ์เขียนก็คือมาตรา ๑๐๘ นี้ละ ฉบับที่ทาง สปช. ไม่รับ เพราะตรงนี้ก็เถียงกันเยอะ ซึ่งตรงนี้เป็นประเด็นปัญหาค่อนข้างมากเวลาไปกำหนดเป็นคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะเข้ามาดำรงตำแหน่งทางการเมือง เพราะตรงนี้เขียนไว้ว่าห้ามเข้ามาดำรงตำแหน่งทางการเมืองอย่างเด็ดขาด ก็คือเข้ามาไม่ได้อีกเลย แต่คำว่า ใช้ เคย มันเลยไม่รู้ว่าย่อนกันไปอย่างไร แล้วจะทำกันอย่างไรต่อ ซึ่งจะกลายเป็นประเด็นปัญหา กกต. เอง หรือทาง ป.ป.ช. เอง ที่จะต้องเป็นคนให้ข้อมูลก็จะเป็นประเด็นตรงนี้อยู่เหมือนกันครับ

ประธาน : เวลาเราเขียนเราเขียนให้ชัด เราตกลงกันเสียก่อน ถ้าเราจะใช้ย่อนหลังก็ใช้ เขียนให้ชัดว่าใช้ย่อนหลัง ถ้าไม่ใช่ก็ไม่ใช้ ก็เขียนให้ชัดว่าไม่ใช่ก็จะได้ไม่ต้องทิ้งปัญหา ที่นี้เราลองดูกฎหมายระเบียบข้าราชการพลเรือนว่าด้วยคุณสมบัติของคนที่เข้าเป็นข้าราชการที่ทำการทุจริตในการสอบเขียนว่าอย่างไร คือนี้ออกใหม่ครับ คนที่เป็นอาจารย์ทำตำแหน่งทางวิชาการนี้ ถ้าไปลอกตำราเขามาทำตำแหน่งทางวิชาการนี้ ขาดนี้ทั้งชาติไม่ได้เป็นอีกเลยใช้ใหม่อาจารย์ศุภชัย

นายศุภชัย ยาวะประภาส : ขอนี้มันมี degree เยอะนะครับ เพราะว่า ยกตัวอย่างเช่นว่า เคยมีมหาวิทยาลัยหนึ่งที่ผมเป็นกรรมการอยู่ อาจารย์ไม่ได้ขอตำแหน่งวิชาการ แต่ว่ามีคนร้องเรียนว่าอาจารย์ไปเสนอผลงานโดยที่ใส่ชื่อของคนที่ทำไม่ครบ คือมีคนที่ทำ ๒-๓ อาจารย์ใส่ชื่ออาจารย์คนเดียว แล้วก็ทางสภามหาวิทยาลัยโดยกรรมการชุดที่ดูตำแหน่งวิชาการนี้ก็เสนอไป ก็ลงโทษไม่ให้ขอตำแหน่งวิชาการ ๕ ปี อันนั้นเพียงแค่ใส่ชื่อไม่ครบนะครับ แต่ว่าถ้ามีหลักฐานว่าทุจริต อันนั้นผมไม่แน่ใจนะครับว่ามันมีโทษที่จะลงไว้ค่อนข้างชัดและก็แรงครับ

ประธาน : แต่ถ้าทุจริตต่อการสอบข้าราชการเป็นอีกไม่ได้เลยตลอดชีวิต ใช้ใหม่ลองดูสิถ้าผมจำไม่ผิด

นายประพันธ์ นัยโกวิท : ท่านประธานครับ ที่ท่านประธานยกตอนแรก ในกรณีที่ถูกตัดสิทธิ หรือถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งโดยเหตุที่พรรคถูกยุบนั้นะครับ ผมคิดว่า อันนั้นเหมือนกับเป็นการรับผิดชอบคนอื่นน่าจะอยู่ในเจตนารมณ์ของ ๖.๔ นั้นะครับ คือ ๖.๔ นี้คงจะมุ่งคนที่ทำผิดโดยตรงอย่างเช่นคนไปซื้อสิทธิขายเสียง แล้วก็ถูกศาลตัดสินให้ใบแดงเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ๕ ปีอย่างนี้ อันนี้ท่านประธานหมายความว่าก็ต้องจะถูกตัดสิทธิตลอดไปเลยตามอันนี้ใช้ใหม่ครับ เจตนา คือผมไม่ได้รวมถึงคนที่ว่าพรรคถูกยุบ แล้วเขาก็ถูกตัดสิทธิเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ๕ ปี เพราะว่าเป็นกรรมการบริหารพรรค พุดง่าย ๆ กรณีเหมือนรับผิดชอบคนอื่นอย่างนี้ คงไม่ได้รวมถึงตรงนั้นใช้ใหม่ครับ

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
วันพุธที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๘

นิตยา ๓/๔

ประธาน : อันนี้เรากำลังเถียงว่าแล้วเราจะเอาอย่างไร อย่าเพิ่งไปกังวลกับตัวนั้นมันก่อน ผมกำลังคิดอย่างนี้ด้วยซ้ำไปว่าความผิดบางอย่างซึ่งมันกระทบกระเทือนต่อ norm ของสังคม มันไม่ควรให้คนเหล่านั้นเข้ามายุ่งเกี่ยวกับการเมืองอีก เพราะถ้ามายุ่งเกี่ยว มันก็จะใช้พฤติกรรมนั้นล่อไปทำให้ราชการเราเสียหายหมด แล้วรัฐจะเดือดร้อน ความผิดอีกบางอย่างเช่นในเรื่องของการโกงเลือกตั้ง การโกงเลือกตั้งมันจะมี ๒ ระดับ ระดับ ๑ ก็คือถูก ใบเหลือง ใบแดง ซึ่งเป็นเรื่องของ กกต. เป็นคนให้ พวกนี้จะห้ามไม่ให้เขา ลงเลือกตั้งอีกภายในระยะเวลา สั้น ๆ ยาว ๆ อะไรก็ไม่ว่ากัน แต่ถ้าเมื่อไรทำถึงขั้นที่ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง จาก ๕ ปี ๑๐ ปี ผมคิดว่าคนนั้นไม่ควรกลับเข้ามาเลือกตั้งอีก จริงอยู่การเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ๕ ปี นี้ก็ ok ก็จบไปเมื่อครบ ๕ ปี เขาก็มีสิทธิมาเลือกตั้ง เป็นผู้ใช้สิทธิเลือกตั้ง แต่เขาจะไม่มีสิทธิมาสมัครรับเลือกตั้ง ก็ข้าราชการซี ๓ ซี ๔ โกงข้อสอบเขายังเข้าไม่ได้อีกตลอดชีวิต อัยานี้ตัวโกงจนกระทั่งถูกตัดสิทธินี้แล้วยังจะให้เข้ามายุ่งเกี่ยวอีกได้อย่างไร ซึ่งผมคิดว่าเราอธิบายให้สังคมฟังได้แม้ว่านักการเมืองก็อาจจะไม่ค่อยฟัง

เลขานุการ : ผมขออนุญาตท่านประธานครับ มาตรา ๓๖ ผู้ที่จะเข้ารับราชการเป็นข้าราชการพลเรือนต้องมีคุณสมบัติทั่วไปและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้ ลักษณะต้องห้าม (๑๑) เป็นผู้เคยกระทำการทุจริตในการสอบเข้ารับราชการหรือเข้าปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐ วรรคสองผู้ที่จะเข้ารับราชการเป็นข้าราชการพลเรือนซึ่งมีลักษณะต้องห้ามตามข้อ (๔) (๖) (๗) (๘) (๙) (๑๐) หรือ (๑๑) ซึ่งหมายถึงเมื่อสักครู่ ก.พ. อาจพิจารณายกเว้นให้เข้ารับราชการได้

ประธาน : ก็ต้องไปขอยกเว้น คือตลอดชีวิตเลยถูกไหม ข้อห้ามห้ามตลอดชีวิต

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง : ตอนที่ทำมันเป็นประเด็นปัญหาก็คืออย่างคนที่กระทำนี้ก็คงจะใช้ เพราะถ้าเขากระทำทำให้โกงเลือกตั้งให้ทุจริตเลือกตั้งคงต้องลงโทษเขาเด็ดขาดแน่นอน เพราะว่ารัฐธรรมนูญฉบับ ปี ๒๕๕๐ มาตรา ๒๓๗ กับ กฎหมายเลือกตั้ง กรณีที่กรรมการพรรค ผู้บริหารพรรค

ประธาน : ไม่เป็นไรอันนั้นเราก็เขียนใหม่สิ

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง : ไม่เกี่ยวแต่พอไปดูคำสั่ง กกต. ตอนเพิกถอนก็ไปบอกว่าพวกนี้มีส่วนรู้เห็นในการทำให้เกิดการทุจริตเลือกตั้ง ซึ่งมันก็อยู่ในเงื่อนไขของการเขียน

ประธาน : ผมกำลังคิดอย่างนี้ ซึ่งเดี๋ยวถึงเวลาจะเสนอมันจะเล่าให้ฟังเสียก่อนก็ได้ว่า กกต. ควรจะต้องมีอำนาจดุลพินิจเต็มที่ในการให้ ใบเหลือง ใบแดง เพื่อเลือกตั้งใหม่

ไม่ต้องไปไหน ไม่ต้องไปศาลอาจจะมาให้ใครมาตรวจสอบนิดหน่อยก็ได้โดยไม่ต้องไปศาล แต่ไม่มีสิทธิไปตัดสิทธิเลือกตั้งเขา เมื่อไร กกต. เห็นว่าอายนี้ทำผิดถึงขนาดที่สมควรจะตัดสิทธิเลือกตั้งให้ไปหาศาลฎีกา แล้วเอาสำนวนมาให้ศาลฎีกาดู แล้วศาลฎีกาบอกตัดสิทธิตุ้ม พอตัดสิทธิแล้วคนนี้ก็เลยอยากยุ่งเกี่ยวกับการเมืองอีกเลย ผมคิดว่าด้วยวิธีนี้หลักประกันความเป็นธรรมเขาก็มี ในขณะที่เดียวกันหลักประกันการคุ้มครองประชาธิปไตยก็มี และด้วยความเห็นอย่างนี้นะมันจะได้ระมัดระวังกันว่า ok อย่างนะ อย่าไปถึงขั้นนั้นนะ อย่างมากก็เอาแค่พอได้ ไบเหลือง ไบแดงก็พอ อย่าให้ กกต. โกรธจนกระทั่งถึงบอกต้องไปศาลไปตัดสิทธินะ คือเราก็ไม่ได้ให้อ่านจก กกต. ในการที่จะตัดสิทธิ ซึ่งจริง ๆ กกต. ก็คล้าย ๆ ป.ป.ช. คือไปวางกฎเกณฑ์ของตัวเองจนกระทั่งมัด แล้วก็ในที่สุดไปใช้ ขบวนการแบบเดียวกันกับตำรวจและศาล คือสำนวนสอบสวน จริง ๆ ในรัฐธรรมนูญ มันเขียนไว้ชัด มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าไม่สุจริต นั่นแปลว่า sense เอาได้เลย อายนี้โกงแน่ แล้วก็หลักฐานผสมนิดหน่อย ไปแน่ ถ้าไม่ได้โกงเรื่องนี้มันก็คงโกงเรื่องนั้น ผมพบนี้หลายสำนวน ที่จับมาได้นะผิดนิดเดียว แต่ถามว่าแค่นี้ทำไมคุณจะไปเอาเขา เขาบอกที่จับไม่ได้มันเยอะครับ แต่มันหาหลักฐานไม่ได้ แต่รู้ว่าอายนี้จ่ายสตางค์อย่างไร ๆ อย่างนั้น ok เราก็ใช้ได้ เพราะว่าเราก็เชื่อคน คน ๕ คนนี้เราอุตสาห์เลือกกันไปแล้ว เพื่อจะไปใช้ดุลพินิจ ก็ใช้ดุลพินิจเอา ไม่ใช่ไปตีเป็นเส้นบรรทัด ถ้าตีเส้นบรรทัดนี้ไม่ต้องเลือกอย่างนี้ เอาเด็กพวกนี้ไปนั่งก็ได้ เดียวก็เอาไม้บรรทัดมาจับ ตรงไม้บรรทัดก็ ok เพิกถอน ถ้าไม่ตรงก็เลิกกันไปอะไรอย่างนี้ ที่นี้ที่เราเลือกคนขนาดนี้ก็เพื่อจะ让他ใช้ดุลพินิจ ทั้ง ป.ป.ช. และ กกต. เวลาไปทำเข้าจริง ๆ ไปเอาไม้บรรทัดวางไว้หมดเลย อันนี้ตัวนี้ ผมคิดว่าในที่สุดมันคงต้องไปเขียนไว้ในฝ่ายนิติบัญญัติ ก็รับเอาไป

นายภัทร คำพิทักษ์ : ท่านประธานครับ ผมว่าหลักในเรื่องการพิจารณาเรื่องนี้ น่าจะมีอยู่ ๓ ส่วนแรก คือว่าสิทธิทางการเมืองนี้มันคืออะไร ผมว่าถ้าเราจับหลักนี้ได้ เราก็ตอบ คือคนที่ถูกตัดสิทธิหรือว่าไปโวยวาย หรือว่าไปพูดในต่างประเทศว่าใช้ระบบศาล ไปเล่นงานเขาอะไรอย่างนี้นะครับ ตะวันตกเขาบอกว่าเราใช้ตุลาการภิวัตน์ แต่ว่าผมว่าที่ต้องจำและจับให้ได้ก็คือว่าสิทธิทางการเมืองนี้มันคืออะไร สิทธิขั้นพื้นฐานนี้ไปเลือกไปเลือกตั้งลงสมัคร สิทธิในการถอดถอนอะไรอย่างนี้นะครับ มันก็เป็นสิทธิทางการเมือง ซึ่งผมคิดว่าสิทธิขั้นพื้นฐานอันนี้ของพลเมืองมันควรจะมีอะไรบ้าง ที่อาจารย์พูดชัดก็คือว่าไม่ได้ตัดสิทธิการไปเลือกตั้งนะ

ที่นี้มันจะมาอันที่ ๒ ก็คือว่า norm นี้ แต่ norm นี้มันเปลี่ยนได้ไปตามยุคสมัย ศีลธรรมก็เปลี่ยนได้ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ พวกนี้พอถึงยุคหนึ่งมันก็เปลี่ยนไปอีกแบบหนึ่ง ค่านิยมมันก็เปลี่ยนไปได้ใช่ไหมครับ ที่นี้ norm ที่เรากำลังพูดกันคือว่า คนที่มันไม่บริสุทธิ์นี้

ก็ควรจะขาดออกไปเสีย คือผมว่าอันนี้เป็น norm ที่รับได้ในระยะยาวนะครับ แล้วก็ควรจะวางหลักนี้ด้วยให้เสมอกันไม่ว่าทั้งการเข้ารับราชการ ตอนนี้พระก็มีปัญหานั้นก็คือว่า ผิดสีกไปแล้วยังไปบวชได้อีก นี่ก็มีปัญหาว่าไปหลอกลวงชาวบ้านอีกจะไปทำผิดอีกไหม นี่ทางพระก็หาทางแก้ปัญหาอยู่ ซึ่งก็แก้ไม่ได้นะครับ ผมว่าก็ควรที่จะวาง norm อันนี้ลงไปให้ชัดเป็นแบบแผนเดียวกัน ถ้ามันเป็นแบบแผนเดียวกันเราก็ตอบได้ตั้งแต่ล่างยันบน ก็มีคำอธิบายอย่างที่อาจารย์ว่านะครับ

อันที่ ๓ ก็คือว่าเมื่อเป็น norm แล้วก็บางครั้งที่ผ่านมามันมีความเข้าใจตรงกันบ้าง ไม่ตรงกันบ้าง มันก็มาที่ท่านพูดก็คือว่า แล้วมันควรจะเริ่มต้นเมื่อไร มันจะเริ่มถอยหลังไปเลยไหม หรือว่ามันจะเริ่มไปข้างหน้า ซึ่งผมว่าอันนี้มันก็คิดได้ใน ๒ ประเด็นก็คือว่า โดยทั่ว ๆ ไปถ้ากำหนดลงไปอายุที่ผ่านมามันก็ขาดสิทธิไปเหมือนผู้ใหญ่บ้านเหมือนอะไรที่ท่านอาจารย์ว่านะครับ อันนี้ก็เป็นหลักทั่วไป แต่ถ้าเรื่องใหญ่ ๆ นี่มันต้อง mindset ใหม่ของคนในสังคมใช่ไหมครับว่าจะต้องมาลงตกลงกันใหม่นะ แล้วมีความเข้าใจกันตั้งแต่สิทธิทางการเมืองเป็นต้นมานี้ ผมว่าเราก็พิจารณาได้ว่ามันควรจะเริ่มไปข้างหน้า หรือจะนับถอยหลังด้วย ซึ่งผมว่าอันนี้ก็ประเด็นที่จะต้องไตร่ตรองให้รอบคอบใช่ไหมครับ ผมก็ห่วงอยู่คือว่าถ้ามันสุดโต่งไปมันก็อาจจะเกิดเหตุให้คนฆ่ากันก็ได้รัฐธรรมนูญนี้ใช่ไหมครับ เราก็ต้องคำนึงตรงนี้ด้วยว่ามันจะอย่างไรหลักการมันถึงจะไปได้ การประนีประนอมก็จะไปได้ ผมว่าถึงเวลาหนึ่งเมื่อถึงต้องเขียนก็จะต้องถกกันว่ามันจะนับหน้าหรือถอยหลัง ผมว่ามันก็มี ๓ ประเด็น

นายเจียรชัย ณ นคร : จริง ๆ ผมอยากจะสนับสนุนตรรกะของท่านประธานนะครับ คือ จริง ๆ ผมไม่ได้คิดว่ามันจะเดินหน้าหรือถอยหลัง ผมคิดว่าโดยหลักคิด ถ้าไปดูรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๔๐ มันชัดเจนอย่างที่ท่านพูดเลย แล้วเป็น กกต. ที่ทำงานในสมัยนั้นเป็น กกต. ซึ่งฝ่ายการเมืองประสบกับปัญหามากที่สุด เพราะว่าเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยก็แจก ใบเหลือง ใบแดง ซึ่งถามว่ามันแรงไหม ผมเคยช่วยงาน กกต. ตั้งแต่สมัยแรกนะครับ ผมคิดว่ามันไม่ได้แรงอะไร คือถ้าเรายึดถือหลักคิดที่ว่า คนที่ไม่ clean นี้ก็ไม่ควรเข้ามาในระบบ คือการมาทำการเมืองมันไม่ใช่เป็นอาชีพที่คุณจำเป็นต้องมาทำถ้าคุณไม่ clean อะไรแบบนี้ คือตรรกะแบบนี้ผมคิดว่ามันอธิบายให้สังคมรับฟังได้ คือยิ่งในขณะนี้เรามีข้อกังขาเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมือง หรือพฤติกรรมของนักการเมืองเอง ผมคิดว่าตรรกะพวกนี้ผมก็คิดว่าสื่อสารกับสังคมได้ และผมคิดว่าเราควรจะยืนในหลักการตรงนี้ เพราะว่าถ้าเกิดไปคิดในลักษณะที่ว่า อย่างไปคิดในทางที่ว่า ต้องให้โอกาสเขาแก้ตัวนี้ ถามว่ามันมีความจำเป็นหรือเปล่า ซึ่งผมว่าจริง ๆ แล้วมันไม่มีความจำเป็นอะไรเลย เพราะว่าคนในสังคมก็มีอยู่เยอะ แล้วผมคิดว่าถ้าสิทธิพื้นฐาน

ทางการเมืองนี้ สิทธิที่จะได้ไปเลือกตั้ง ผมว่าอันนั้นเป็นพื้นฐานที่จะไปเลือก แต่สิทธิที่จะลงเลือกตั้งนี้ ผมคิดว่าอันนี้อาจจะไม่ใช่พื้นที่ที่ทุกคนจะพึงมี ซึ่งผมว่าตรงนี้อาจจะต้องทำความเข้าใจกับทางสังคม กับทางประชาชนในภาพกว้าง แต่ส่วนใหญ่ที่มีนสะท้อนกลับมาเวลามีปัญหาอย่างนี้ มันจะสะท้อนกลับมาจากฝ่ายการเมืองมากกว่าทางฟากประชาชน เพราะเขาบอกว่าไม่ fair กกด. ชี้คนเดียว อุทธรณ์อะไรก็ได้อะไรอย่างนี้ อันนั้นก็เป็นผู้ซึ่งเสียประโยชน์ แต่ถ้าถามว่าเราวางหลักเพื่อประโยชน์ของชาติในระยะยาวจริง ๆ แล้ว ผมคิดว่าจริง ๆ หลักการอันนี้ต้องกล้าที่จะสื่อสารออกไป แล้วก็ต้องกล้าที่จะอธิบาย เพราะอย่างผมรู้จักนักการเมืองหลายคน พอพูดเรื่อง กกด. เขาก็จะบอกทันทีว่าเด็ดขาดเบ็ดเสร็จในกลุ่มเดี่ยวนั้นมันไม่ถูกอย่างน้อยก็ควรจะมีการอุทธรณ์ได้ แต่ผมก็จะแย้งกับเขาอยู่เรื่อยนะครับว่า จริง ๆ แล้วถ้าเกิดหลักคิดมันเริ่มต้นตรงที่ว่าเราต้องการจะกรองคนที่ไม่ดีออก ถ้าเกิดมันมีมลทินขึ้นมาเราก็ต้องตัดออกไปเลย แต่ถ้าเกิดคุณมีปัญหาว่า กกด. ตัดคุณไปด้วยเหตุผลที่ไม่ถูกต้อง คุณก็ไปฟ้อง กกด. แต่ไม่ได้หมายความว่า มันจะ restore ให้คุณกลับมาสู่วงได้อะไรทำนองคล้าย ๆ อย่างนั้นนะครับ

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ : ท่านประธานครับเท่าที่ฟังผู้อภิปรายมา ๒-๓ ท่าน เราจะเห็นว่ามันมีแนวโน้มที่จะคล้าย ๆ set zero เลยนะครับ แล้วผมเห็นด้วยว่าเราควรจะมียึดถือพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่บอกว่าให้คนดีปกครองบ้านเมือง แล้วก็พยายามไม่ให้คนไม่ดีได้มีอำนาจ อันนี้ผมว่าจะถือเป็นหลักเลย เพราะฉะนั้นเราต้องทำใจเลยถ้าคนไม่ดีเอาเข้ามาในสภามาปกครองบ้านเมืองเขาก็จะทำทุจริตอยู่ร่ำไป เพราะฉะนั้นถ้าเรามัวคิดแต่การปรองดองอย่างเดียว บ้านเมืองมันก็เป็นอย่างนี้ครับ มันก็ไม่มีระเบียบวินัย โกงได้ก็จะโกง และถ้าเราจะบอกว่าเป็นการย้อนหลังมันผิดหลักกฎหมาย ผมว่าเรา set ไปเลยว่าเริ่มตั้งแต่การใช้รัฐธรรมนูญ ปีไหน ฉบับไหนนี้ เอาเลย เริ่มแต่ช่วงนั้นเลยเราจะต้องมีจุดเกาะเกี่ยว มีหลักที่จะคิดว่าช่วงไหนช่วงนั้นมันเป็นรัฐธรรมนูญที่ดีที่สุด แล้วก็ประชาชนไปตยมากที่สุดในนี้ เราเอาปึกหมุดตรงนั้นเลย เราจะได้ยุติข้อถกเถียงกันเสียที่ว่าเคยนี้มันย้อนหลังไปกี่ปี เราเอานี้ครับ เอาปึกหมุดเลยว่าเริ่มแต่รัฐธรรมนูญปีไหนที่เราใช้ ปี ๒๕๔๐ หรือว่าย้อนหลังไปก็ได้เท่าไรแล้วแต่เราที่จะตกลงกัน แล้วเราดูเอาคดีที่สำคัญจริง ๆ ที่ว่าคนประเภทนี้ไม่ควรจะมีที่ยืนอยู่ในสภา ไม่มีที่ยืนอยู่ในตำแหน่งทางการเมืองที่จะมาปกครองบ้านเมืองนะครับ ผมยึดถือหลักที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เคยพระราชทานไว้ ถ้าเรายึดหลักนี้เราจะสบายใจนะครับ ไม่ต้องห่วงว่าใครจะมาโจมตี เราต้องแน่วแน่และมุ่งมั่น ขอขอบคุณครับ

นายอภิชาติ สุขัคคานนท์ : ผมขออนุญาตครับท่านประธาน ผมในฐานะที่เป็นนายทะเบียนพรรคการเมือง เป็น กกด. มา ๗ ปีนี้ ผมเห็นด้วยอย่างยิ่งเลยนะครับ

วันพุธที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๘

เราต้องกล้านะครับ แล้วคนที่เข้ามาเป็นนักการเมืองนี้ไม่ควรจะให้คนที่ไม่มีลทินเข้ามาเลย ยังมีคนอีกมากมายที่เขาอยากเข้ามาในทางการเมือง ผมก็ไปเป็นประธาน กกต. นี้ก็เห็นนะครับ คนทุจริตยังสามารถเข้ามามีตำแหน่งในทางการเมืองหรือมาแสวงหาประโยชน์กันได้ นี่ มันไม่ถูกต้องเลย มันเสียหายประเทศชาติมากนะครับ เราอาจจะทำอย่างที่ท่านรองฯ สุพจน์พูดเมื่อสักครู่ที่เราเอาแค่รัฐธรรมนูญปี ๒๕๔๐ ก็ได้ใช่ไหมครับ ที่มี กกต. ขึ้นมาทำให้ ใบเหลือง ใบแดง ก่อนหน้านั้นมันไม่มีก็แล้วไปอย่างนั้นก็ได้รับ มันไม่ควรให้พวกนี้เข้ามาในการเมืองเลยครับ เรากล้ามันจะได้หมดไปเสียที่นักการเมืองทุจริตครับ ขอบพระคุณครับ

ขออนุญาตอีกนิดครับ ท่านอาจารย์ครับ เรียนที่ประชุม นะครับว่าอย่าง กกต. ผมเรียนสรุปครับว่าแต่ก่อนรัฐธรรมนูญปี ๒๕๔๐ ให้อำนาจ กกต. มาก ซึ่เป็น ซึ่ตาย ซึ่งมันก็อันตรายเหมือนกันนะครับ เพราะว่า กกต. ก็ต้องอาศัยเจ้าหน้าที่ของเรา ซึ่งผมก็เคยคิดนะครับ เจ้าหน้าที่ กกต. บางทีก็รับเข้ามาเด็กหนุ่ม ๆ ยังไม่มีประสบการณ์มาก ไม่เหมือนอย่างผู้พิพากษาแล้วค่อย ๆ พัฒนาตนเองขึ้นมามันใช้เวลามาก เรื่องสำคัญ ๆ นี้เราก็ต้องมีผู้ที่มีประสบการณ์พอสมควร อย่างอยู่ในมือของเจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวน แล้วเสนอขึ้นมา ผมว่าท่านประธานทำอยู่ ก็ดูจากที่เขาทำสำนวนมา เหมือน ๆ กับเรา จะแกงเผ็ด แต่ที่เขาเสนอขึ้นมามันไม่มีพริกมาเลย แล้วเราจะให้มันเป็นแกงเผ็ดได้อย่างไร ท่านพอเข้าใจนะครับ เราก็ดูจากที่เขาทำขึ้นมา นี่ เพราะฉะนั้นมันก็ต้องอาศัยคนที่มีความสุจริต มีความซื่อตรง ไม่ไปเข้าข้างเขาทำตรง ๆ ขึ้นมาเราถึงจะได้ข้อเท็จจริงที่มันถูกต้องครับ ศาลก็เหมือนกันถ้าเพื่อต้นทาง ทางตำรวจ ทางสืบสวนกันมาอย่างนี้ทำให้เราไม่สามารถชี้ได้ เราก้ชี้ไม่ได้ครับ เพราะฉะนั้นเรื่องนี้ผมเห็นด้วยเลยอยู่ในใจผม ไม่อยากให้มีคนทุจริตเข้ามาเกี่ยวข้องในทางการเมืองเลยมันเสียหายมาก ๆ แล้วเราน่าจะต้องกล้าครับ กกต. สมัยผมนี้ เคยพูดกันว่าเราถูกลดอำนาจไปหรือเปล่าครับ แต่ผมก็ว่าผมดีใจในฐานะที่ผมก็เป็นศาลมาก่อน ให้ศาลเข้ามาเกี่ยวข้องนี้ดีที่ที่สุดแล้ว ทุกวันนี้เราไม่ใช่ กกต. ที่จะไป ชี้เหลือง ชี้แดง ได้ด้วยตนเองเพียง ๕ คน ถ้า จะเหลือง จะแดง ต้องไปผ่านศาลทั้งนั้น เว้นแต่ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง ซึ่งมันก็แทบจะทำไม่ได้นะครับ เพราะเวลายันสิ้นเหลือเกิน ก่อนประกาศผลมันแค่ ๓๐ วันเท่านั้นครับ ในความเป็นจริงก็คือมันก็ต้องไปศาลแทบทั้งนั้นครับ ถ้าหากจะเอาศาลช่วยรับรองหน่อยว่าคนที่ถูกศาลพิพากษา ก็จะไม่มีการที่ กกต. ไปชี้แดง ชี้เหลืองโดยหลักฐานในช่วงเวลาจำกัด ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง ๓๐ วันเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ก็จะมีแต่คนที่โดนหลังจากประกาศผลการเลือกตั้งไปแล้วมีการทำสำนวนการสอบสวนที่มันใช้เวลาพอสมควร มันรัดกุมจนไปถึงศาล ศาลเห็นด้วยแล้ว ซึ่งมันก็จะชัดเจนขึ้น ซึ่งน่าจะทำได้นะครับ แล้วเมื่อเข้า

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
วันพุธที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๘

นิตยา ๓/๙

ผมได้ยืมท่านใดท่านหนึ่งพูดว่ามีท่านผู้ใหญ่อยากจะให้ไปเริ่มที่ศาลอุทธรณ์ก่อน แล้วถึงศาลฎีกา อย่างนั้นก็อาจจะทำได้ นะครับ ก็อาจจะไปชี้ว่าเหลืออง แดงอะไร ให้เหมือนกับศาลฎีกาเป็นกรองชั้นที่สองอีก มันก็จะชัดเจนแน่นอนยิ่งขึ้นครับ ขอขอบคุณครับ

ประธาน : เชิญครับ

- ๔/๑

วันพุธที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๘

นายเชียรชัย ณ นคร : ท่านประธานคือผมคิดว่าถ้าดูจากตัวปี ๒๕๕๐ ผมคิดว่านั่นเป็นปัญหาของการทำงาน ซึ่งคนคงชินกับวิธีคิดทางกฎหมายที่คิดว่าหลักคิดบอกว่ามีเหตุอันควร เชื่อกันไปกลั่นกรองแบบพิถีพิถันเหมือนกับการกลั่นกรองว่ากระทำผิดหรือไม่ ซึ่งจริง ๆ ตรงนี้ผมคิดว่ามันอาจจะต้องทำให้เกิดความชัดเจนว่ามันอาจจะคนละมาตรฐานกัน เพราะว่าการกรองคนออกนอกระบบตรงนี้อาจจะไปหลักคิดในทางกฎหมาย โดยเฉพาะนักกฎหมายเอง ผมคิดว่าก็จะมีข้อคิดอยู่ในใจ คือหมายความว่าถ้าเกิดไปตัดสิทธิเขาหรือไปอะไรเขา จะเข้าใจว่าอันนั้นเป็นการลงโทษเขา เพราะฉะนั้นก็จะไปคิดว่ามันต้องเคลียร์ beyond a reasonable doubt อะไรทำนองคล้าย ๆ อย่างนั้น ซึ่งผมคิดว่าหลักการอย่างนี้มันเอามาใช้กับกรณีของการเข้าสู่กระบวนการทางการเมืองมันไม่ได้ คือมันต้องกล้าที่จะตัดสินใจว่าถ้ามันมีเหตุอันควรสงสัย ถ้าภาษาชาวบ้านคือก็ต้องกล้าฟันเลย เพียงแต่ว่าหลักประกันตรงนี้ต้องมีให้ เพียงแต่ว่าบ้านเราปัญหาใหญ่ผมคิดว่าส่วนหนึ่งที่มีปัญหาที่สุด เรื่องของการที่จะคุ้มครองตัวเจ้าหน้าที่หรือจะต้องใช้ดุลพินิจตรงนี้ เพราะถ้าเกิดใช้ไปปีบ เขาไม่มีหลักประกันที่ดีพอ อะอะอะก็โดนฟ้องมาตรา ๑๕๗ ซึ่งตรงนี้ก็ทำให้เกิดความเกรง เมื่อเกิดความเกรงก็จะไปหาตัว backup ตัวอื่นมาคอยช่วย ซึ่งตรงนี้มันจะทำให้การทำงานของตัวองค์กร ซึ่งมีหน้าที่โดยตรงก็อาจจะเกิดปัญหา เพราะฉะนั้นถ้าโดยส่วนตัวผม ผมยังมีความคิดว่าถ้าย้อนกลับไปให้อำนาจเด็ดขาดตั้งแต่เหมือนกับปี ๒๕๕๐ สมัยแรกแล้วสร้างหลักประกันที่ดีให้กับ กกต. ในเรื่องของการที่จะถูกฟ้องสมมุติอย่างนั้นนะครับ ผมคิดว่าอาจจะเป็นทางออกอีกทางหนึ่ง แต่ว่าเรื่องรัฐธรรมนูญในหลักที่วันนี้จะเขียนอย่างไรครับ

ประธาน : เดียวก็เขียนได้ แต่ตกลงไว้เดี๋ยวก็เขียนได้ ผมคิดว่านี่เราจะพอจะยุติกันได้ว่าเราคิดว่าคนที่เข้ามาต้องสุจริตทั้งทางโลก และทางการเลือกตั้ง ส่วนจะใช้ย้อนหลังหรือไม่อย่างไรเอาไว้ถึงเวลานั้นแล้วค่อยคิดกันช่วยฝ่ายที่จะไปดูเรื่องนิติบัญญัติ คิดอันนี้มาก็แล้วกัน แล้วก็จะได้ไปใส่เป็นเงื่อนไขไว้ตอนทำไปถึงกลไกที่ ๕ กลไกที่มีประสิทธิภาพจะได้ยืนยันว่าสามารถปฏิบัติหน้าที่หรือดำเนินกิจกรรมได้โดยอิสระปราศจากการครอบงำ หรือชี้้นำโดยบุคคลหรือคณะบุคคลใดๆ โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายอันนี้ใครเข้าใจอย่างไร นึกออกไหม ว่าเกิดอะไร

นายอัชพร จารุจินดา : ผมเข้าใจว่าพรรคการเมืองคงจะเป็นสถาบันไม่ใช่เป็นของเฉพาะตัวหรือนายทุนเป็นหลัก ซึ่งที่ผ่านมารัฐธรรมนูญเรา แม้กระทั่งรัฐธรรมนูญต่างประเทศก็ไม่เคยเขียนเรื่องพรรคการเมือง แต่กำลังคิดกันอยู่ว่า สำหรับประเทศไทยอาจจะต้องเขียนอะไรอยู่บ้าง อยู่ในรัฐธรรมนูญหรือไม่ในเรื่องพรรคการเมือง เพื่อให้เกิดเป็นสถาบันจริง ๆ

วันพุธที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๘

ประธาน : คืออันนี้มันถ้าเป็นเมื่อสัก ๑๐ ปีก่อนใครมาพูดเรื่องนี้เราก็คงหัวเราะ
ท้องแข็งมันจะเป็นไปได้อย่างไร ที่จะมีคนอื่นอยู่ข้างนอกมาเที่ยวได้สั่งรัฐมนตรีให้ซ้ายหัน ขวาหัน
หรือให้ทำอะไรโก่งนั้นมาให้ โก่งนี้มาให้ เรานึกไม่ออก แต่คนมันเก่งมันมีวิธีคิดจนเก่ง จนสามารถ
ทำได้จึงต้องมาเขียนไว้ข้อนี้ว่า ซึ่งตรงนี้ช่วยกัน explore หน่อยเถอะครับว่า มันจะป้องกันอย่างไร
คุณก็อาจจะรู้ดีกว่าคนอื่น เพราะว่าอยู่ในแวดวงเยอะมันหลายเรื่องทุกอย่างจะต้องไปผ่าน
ใครสักคนหนึ่ง ซึ่งไม่ได้อยู่ในแวดวงราชการเลย trace ก็ไม่ได้เพราะไม่มีตำแหน่งอะไรจะบอกเป็น
หัวหน้าพรรคก็ไม่ใช่ คือเจ้าของพรรคก็ไม่ใช่ เพราะไม่ได้อยู่ อยู่ที่ไหนก็ไม่รู้ ปัญหาว่าเราจะทำ
อย่างไรถึงจะป้องกันไม่ให้เหตุการณ์อย่างนี้เกิดขึ้นได้ นี่คือ mission ข้อที่ ๕ อันนี้ช่วยกันคิด
หน่อยเถอะ

วันพุธที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๘

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ : ท่านประธานครับ ถึงขนาดนักโทษในเรือนจำยังสั่งการให้มีการซื้อขายยาบ้าได้นอกเรือนจำ นับประสาอะไรกับเรื่องแค่นี้ตำแหน่งในพรรคมันก็มีที่นอกเหนือจากที่ไปจดทะเบียนกับนายทะเบียนพรรคการเมืองก็มีประธานที่ปรึกษาพรรค ตัวจริงเสียงจริงผมไม่ทราบที่เขาคุยกัน อันนี้ก็เป็นตัวอย่างหนึ่งที่ท่านบอกว่าไม่รู้เอามาจากไหนไม่รู้มือที่มองไม่เห็นเราก็ก็นั่งอยู่ ๆ ครับ แต่ว่าทำอะไรไม่ได้

นายเอียรชัย ณ นคร : ท่านประธานครับ ตรงนี้มันเป็นประเด็นซึ่งผมเคยนั่งถกกันเองกับเพื่อนเป็นข้อสงสัยอยู่อันหนึ่ง ซึ่งผมคิดว่ายังไม่ได้มีการศึกษาจริง ๆ จัง ๆ เสียที่ว่าอำนาจของฝ่ายการเมืองที่จะเข้ามาเกี่ยวข้องกับในส่วนของราชการประจำ มันมีอย่างน้อยแค่ไหนควรจะเข้ามาได้แค่ไหนอย่างไร เพราะว่าจริง ๆ แล้วฝ่ายการเมืองก็มีหน้าที่ในการนำเอานโยบายที่ตัวเองไปหาเสียงเลือกตั้งมา แล้วก็ไปแปลงสู่ทางปฏิบัติ ซึ่งกระบวนการการแปลงไปสู่ทางปฏิบัติมันมีคำถามว่าคุณเป็นคนแปลงเองหรือคุณต้องให้ระบบราชการประจำเป็นคนแปลง ตรงนี้ก็เป็นประเด็นหนึ่งที่เราจะต้องคิดขึ้นมา คือไม่ทราบนะครับแต่ว่าอย่างกรณีของการอนุมัติหรือการจัดซื้อจัดจ้างอะไรก็แล้วแต่ จัดซื้อจัดจ้างเอง ก็จะปรากฏชัดเจนอีกอย่างหนึ่งว่าเราไม่ได้ปฏิเสธอำนาจทางการเมืองในการเข้ามาเกี่ยวข้องเพราะว่าวงเงินอนุมัติเกิน ๕๐ ล้าน หรือ ๑๐๐ ล้าน ต้องเป็นรัฐมนตรีเป็นคนอนุมัติอย่างนี้สิ่งเหล่านี้จริง ๆ มันเป็นเรื่องที่สมควรมันควรจะมีในระบบอีกต่อไปหรือเปล่า เพราะว่าถ้าเกิดไม่ตัดตอนพวกนี้ไปเลย มันก็อาจจะแก้ไขปัญหาอะไรค่อนข้างยากเหมือนกัน คือถ้าเกิดระบบตรงนี้นั้นเป็นเรื่องของงานประจำแท้ ๆ มันจะมีหลักประกันอะไรที่จะให้การันตีกับทางราชการประจำที่เขาสามารถทำงานได้โดยที่เขาไม่ถูกแทรกแซงหรือถูกกลั่นแกล้งจากทางฝ่ายการเมืองครับ

ประธาน : อาจารย์ผมตอบอาจารย์ตรงนี้ได้เลยว่าตรงนั้นไม่สามารถแก้ไขได้ เพราะว่าด้วยกลไกทางการเมืองและอำนาจเงินสิ่งที่เรากำหนดไว้มันไม่ได้มีความหมายเลย ทุกวันนี้เงิน ๑๐๐ ล้านบาท มันจะอยู่ที่อธิบดีหรือปลัดกระทรวง แต่ถามว่ารัฐมนตรีเข้ามาเกี่ยวข้องอย่างไร รัฐมนตรีเขาก็สั่งลงมาว่าให้ทำอย่างนั้นอย่างนี้ อธิบดีปลัดกระทรวงก็กลัวว่าจะถูกย้าย ก็ทำ

วันพุธที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๘

สิ่งที่เราไม่เคยคิดว่าจะเป็นไปได้ มันเป็นไปได้ เพราะฉะนั้นตั้งกฎเกณฑ์อย่างที่อาจารย์นี่กว่าจะมีไม่ได้ จะต้องมากกว่านั้น แต่นี้จะไปถามใครได้ดีกว่ากัน พวกเราก็ไม่ใช่คนโกงได้ยืนแต่เขาเล่ามา

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ : ท่านประธานครับ เป็นไปได้ไหมครับว่าจะให้ข้าราชการประจำปลดออกจากนักรการเมือง คือตำแหน่งปลัดกระทรวงขึ้นอยู่กับรัฐมนตรีจะเป็นคนที่พิจารณาแต่งตั้งจากพวกที่เขาข้ามห้วยมา ผมว่ามันทำให้เกิดความจริง ๆ นะ แล้วคนที่รู้สึกเป็นรองจะขึ้นมายังขึ้นไม่ได้เลย เพราะว่ามีคนข้ามห้วยไปเสียแล้ว เป็นไปได้ไหมครับที่จะการแต่งตั้งปลัดกระทรวงให้อธิบดีหรือเทียบเท่าระดับ เป็นผู้เลือกกลับมา เพราะว่าเขาจะรู้ว่าใครทำงานได้ ไม่ได้ แล้วก็ไม่มีสายซื้อตรงอะไรคดโกงอะไรเขารู้หมดเลยระดับเดียวกันเขาจะรู้กัน แล้วก็เขาจะเลือกปลัดกระทรวงนั้นมาเลย อธิบดีหรือว่าผู้ตรวจการระดับ ๑๐ เป็นผู้เลือกขึ้นมา แล้วก็รัฐมนตรีไม่มีสิทธิที่จะมายุ่งเกี่ยวกับข้าราชการประจำตรงนี้เลย ก็เป็นการเบื้องต้นจะสามารถปลดออกข้าราชการประจำจากอำนาจหรือทางการเมืองได้อันหนึ่ง อันนี้ก็ข้อเสนอครับว่าจะมีทางไหมครับที่จะระบบราชการปัจจุบันจะทำได้ไหมครับ เปลี่ยนแปลงระบบนี้ยังไม่ได้

ประธาน : ยังไม่ได้ เพราะว่าจริง ๆ แรกมันถูกปลดไปนานแล้ว เพียงแต่ว่าปลดแล้วมันไม่พ้น ข้าราชการบางที่ส่วนหนึ่งก็ยังมองประโยชน์โหดผลอย่างอื่น ซึ่งตัวนั้นมันทำให้เขาลงไปร่วมมือ แล้วก็บางที่ก็จงรักภักดี ผมเคยคิดนะครับว่า ราชการเรานั้นถูกปกครองมาเป็นระดับชั้นมานานเคยตัว ถ้าเป็นพวกอาจารย์ซึ่งเขาไม่เคยมีใครปกครองได้ อาจารย์เป็นพวกที่กบฏมากที่สุด เพราะไม่มีผู้บังคับบัญชา ใครบังคับบัญชาไม่ได้ แล้วถ้าเอาพวกอาจารย์มาเป็นมันจะดีไหม ก็พบว่า

วันพุธที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๘

กระทรวง ๆ หนึ่งเอาอาจารย์มาเป็นอาจารย์ทางวิชาการสูงด้วยมาแล้วในที่สุดวันหนึ่งมาเป็น ปลัดกระทรวงถึงเวลานี้ยิ่งแยกว่าข้าราชการธรรมดา ขนาดเขาไปขออนุญาตอยู่ในอำนาจของตัวเอง เขาบอก ผมเห็นด้วยดี ดี ต้องทำเรื่องนี้ แต่ช่วยไปถามที่อยู่ข้างนอกหน่อยได้ไหม ว่าเขาจะอนุญาต ถ้าเขาอนุญาตมาผมอนุญาตทันทีผมก็ใจมาอยู่ตามดม ตกลงอาจารย์ที่ผมอุตส่าห์เชียร์ว่าเป็นนักกบฏ มันก็ไม่ได้กบฏจริง คือในที่สุดมันก็อยู่ที่คนไม่ได้อยู่ที่อาชีพ

นายศุภชัย ยาวะประภาช : เรื่องที่ท่านสุพจน์เปรยขึ้นมาจะครับ ในระบบ ข้าราชการของบางประเทศยกตัวอย่างที่ผมพอไปดูเขามาก็คือของประเทศญี่ปุ่น ระบบของเขาจะมี ระบบคล้าย ๆ กับระบบผู้พิพากษาของเรา ก็คือเวลาที่เข้าจะมี ๒ track track หนึ่งเป็น track ปกติก็ใคร ๆ ก็ไปสอบได้ อีก track หนึ่งเป็น special track ซึ่งจริง ๆ แล้วเขาไม่ได้กำหนด คุณสมบัติขั้นต่ำ คุณไม่มีคุณสมบัติอะไรคุณก็สอบได้ถ้าคุณสอบผ่านนะครับ คนที่เป็น regular track โดยระบบเขาจะรู้ว่าเขาจะเติบโตได้อย่างเก่งถ้าเทียบกับราชการไทยก็คือระดับคล้าย ๆ กับ ผู้อำนวยการ อย่างไร ๆ คุณก็ไปเกินนี้ไม่ได้ แต่ถ้าคนที่เข้าไปสู่ระดับที่เป็น special track คน กลุ่มนี้จะสามารถขึ้นไปเป็นปลัดกระทรวงได้ แต่โดยระดับของเขาซึ่งเป็นวัฒนธรรมที่ทำมานานก็คือถ้ากลุ่มใน cohort ที่เข้าพร้อมไปอย่างเช่น สอบเข้าไปได้พร้อมกัน แล้วไปอยู่ที่กระทรวงนั้น พร้อมกัน ๑๐ คน ถ้าคนนั้นเบอร์ ๑ ได้ขึ้นเป็นปลัดกระทรวงคนที่เหลือจะต้องลาออก แต่เขาเป็น วัฒนธรรมที่เขา ผมถามคนที่รู้จักกันที่เป็นนายทหารเขาก็บอกว่าระบบทหารเขาเป็นแบบเดียวกัน ของเขาญี่ปุ่น คือระบบอย่างนั้นทางฝ่ายการเมืองจะมายุ่งกับเรื่องการแต่งตั้งโยกย้ายไม่ได้เลย แต่เคยคิดเหมือนกันครับว่าถ้าเอาระบบอย่างนั้นมาใช้กับราชการไทยจะใช้ได้ไหม คือโดยส่วนตัว ผมก็คิดว่าถ้าจะใช้มันต้องเริ่มต้นที่ใดที่หนึ่งครับ แล้วผมเคยเห็นข้อเสนอของทาง สปช. ที่เป็น ตำรวจเขาก็มีข้อเสนอคล้าย ๆ กันก็คือว่า อยากที่จะเอาระบบการแต่งตั้งคล้าย ๆ กับผู้พิพากษา ของศาลยุติธรรมมาใช้ในการแต่งตั้งโยกย้ายตรงนี้ ซึ่งจะให้อิทธิพลของฝ่ายการเมืองลดลงไป ประเด็นใหญ่คือจะเริ่มเมื่อไร จะเริ่มได้ไหม เพราะวาระบบแบบนี้ระบบของเราที่เราใช้ส่วนใหญ่ ระบบบริหารงานบุคคลของเราเป็นระบบที่ค่อนข้างที่จะตามอเมริกันครับ เป็นระบบที่ดูจาก performance แต่ว่าวิธีวัด performance มันก็ไม่ชัดเท่าไร ก็เลยถามว่ามีระบบราชการอื่นที่เขามี กรรมวิธีในการป้องกันฝ่ายการเมืองไหม มี แต่มันเป็นระบบที่ถูกสร้าง ถูกปลูก ถูกฝัง ถูกพัฒนามา นานมากแล้ว ของเรามันพัฒนามาอีกทางหนึ่ง ถ้าจะเปลี่ยนผมไม่แน่ใจจะเปลี่ยนได้หรือเปล่า

วันพุธที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๘

ประธาน : เรียนนิดเดียวคราวที่แล้วเขาคิดเรื่องนี้เขาจึงไปตั้งคณะกรรมการอะไร ซึ่งมันก็ดูแล้วมันก็ไม่เวิร์ค เชิญครูบอาจารย์ .

นายประพันธ์ นัยโกวิท : คือในส่วนเกี่ยวกับการแทรกแซงก้าวก้าวข้าราชการประจำในรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ เขาก็พยายามจะเขียนอยู่ใช้ใหม่ว่าห้ามไม่ให้รัฐมนตรีไปแทรกแซงก้าวก้าวการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการนอกจากว่าตัวเองจะมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายนั้น ๆ ถ้ารัฐมนตรีจะแต่งตั้งข้าราชการท่านก็ตั้งได้เฉพาะตำแหน่งปลัดแค่นั้นเอง จริง ๆ เป็นอย่างนั้นใช่ไหมครับ ท่านจะก้าวก้าวแทรกแซงต่อไปจนถึงระดับอธิบดี รอง อันนี้ท่านก็ฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญเพียงแต่ว่าจับไม่ได้ไล่ไม่ทันอย่างที่ว่านี้ กรณีที่ท่านประธานยกตัวอย่างรัฐมนตรีมาตั้งคณะกรรมการกลั่นกรองการใช้ดุลพินิจของอธิบดี ถ้าฝ่ายค้านเขาทราบเรื่องนี้เขายื่นขอถอดถอนแน่นอนตามรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ ฝ่ายค้านยังไม่ทำมันกลไกมันจะต้องปรับปรุงอะไรอีกต่อ ๒๕๕๐ ก็พยายามเขียนอยู่แต่มันอาจจะไม่พอ แล้วถ้าหากว่าตรงไปตรงมาตาม ๒๕๕๐ ก็คิดว่าป้องกันได้ระดับหนึ่ง และก็ในส่วนของชุดที่ว่าท่านอาจารย์บรรศักดิ์ว่า ตั้งคณะกรรมการกลั่นกรองแต่งตั้งข้าราชการ ผมว่าในส่วนหนึ่งก็จะช่วยบรรเทาเรื่องการแทรกแซงลงไปบ้าง แต่อย่างไรก็ตามอำนาจการแต่งตั้งในที่สุดก็ต้องยอมทางฝ่ายการเมืองไม่ว่าเขาบริหารไม่ได้ เพียงแต่ว่าคณะกรรมการชุดนี้ก็จะเหมือนกับถ่วงดุล ถ้าเกิดรัฐมนตรีไม่แต่งตั้งตามคณะกรรมการหรือทำอะไรไม่ถูกต้องชี้แจงกับสังคมใน ๖.๕ นอกจากเรื่องของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ที่ว่าจะไปทำอะไรนี้แล้ว อีกส่วนหนึ่งส่วนเรื่องของพรรคการเมืองใช้ใหม่ ๖.๕ ที่พรรคการเมืองที่สามารถปฏิบัติหน้าที่อิสระปราศจากการครอบงำ ไม่ให้คนใดคนหนึ่งมีอำนาจเด็ดขาดในพรรคในรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ แล้วก็ออกมาเป็นพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง เขาก็พยายามจะแก้ปัญหาในประเด็นนี้ไม่ให้มีนายทุนผูกขาดพรรค แต่ว่าในทางปฏิบัติก็ยังไม่สามารถที่จะดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพในรัฐธรรมนูญ ใน พ.ร.บ. ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองปี ๒๕๕๐ ในมาตรา ๓๘ กำหนดให้ต้องมีคณะกรรมการคัดเลือกผู้สมัคร คัดเลือกแล้วส่งไปให้คณะกรรมการบริหารพรรค อันนี้พยายามกรองอีกชั้นหนึ่งไม่ให้นายทุนพรรคมาตัดสินใจส่งคนสมัครได้คนเดียว แล้วมาตรา ๓๙ อดุส่าห์เขียนว่าให้ที่ประชุมใหญ่เสนอก็ได้ คือหมายความว่าไม่ให้นายทุนพรรคมาเสนอตามใจชอบ แต่ปรากฏว่าพออีกมาตราหนึ่งเขียนลบหมดเลย กรณีไม่ปฏิบัติตามนี้ก็ไม่กระทบต่อการสมัคร หรือการได้เลือกเป็น ส.ส. มันก็เลยเหมือนกับเขียนแล้วในทาง

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

นวพร ๔/๗

วันพุธที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๘

ปฏิบัติไม่มีผล อย่าไปเขียนเป็นชื่อยกเว้นกลัวว่าเขายื่นใบสมัครไปแล้ว ที่หัวหน้าพรรคยื่นเป็นผู้สมัครแล้วได้รับเลือกแล้ว ถ้าไม่ทำตามขั้นตามมาตรา ๓๘ มาตรา ๓๙ คนนั้นไม่ได้เป็น ส.ส. แล้วไปเขียนยกเว้นให้ อันนั้นอาจจะต้องมาดูว่าในสภาพบังคับมันควรจะเป็นอย่างไร

ประธาน : ผมว่าพัก ๑๕ นาที เดี่ยวค่อยมาว่าต่อ

พักการประชุม ๑๕.๕๐ นาฬิกา

วันพุธที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๘

เริ่มประชุมต่อเวลา ๑๖.๑๐ นาฬิกา

ประธาน : มีข่าวดีมาเรียนให้ทราบ ผมออกไปเลยถือโอกาสไปติดต่อดังค์กรอิสระ แต่ละอัน ๆ ก็ตอนนี้ได้เรื่องแล้ว ทุกคณะที่ติดต่อก็คือ ๔ คณะ ยังยกเว้นสิทธิมนุษยชน ก็ขอโทษขอโพยเขา พวกผมยกคณะไป ๒๑ คนมันลำบากแล้วก็อีกอย่างหนึ่งเราต้องทำงานก็ขอความกรุณาให้ท่าน มากันทุกคณะก็โอเค ประธาน ป.ป.ช. ท่านจะมาวันที่ ๑๔ สดง. จะมาวันที่ ๑๓ แล้วก็ กกต. จะมา วันที่ ๑๕ ส่วนผู้ตรวจการแผ่นดินท่านรับปากแต่ว่าท่านจะขอไปเช็กกับคนอื่น ๆ ว่าจะว่างวันไหน ในที่สุดก็จะไม่เหลือวันว่างให้ท่านเท่าไรหรอก แต่ว่าก็โอเครอดูท่าน ส่วนสิทธิมนุษยชน ยังไม่ได้ติดต่อเพราะเข้าใจว่าเขากำลังเลือกกันใหม่แล้วก็ยังไม่รู้ว่าจะอย่างไร ถ้าเชิญชุดเก่ามา มันจะเป็นปัญหากับชุดใหม่หรืออย่างไรอันนี้รอไว้นิดหนึ่งแล้วค่อยเชิญเขามา อาจจะต้อง ทั้งชุดเก่า ชุดใหม่ แต่อย่างน้อยที่สุด วันที่ ๑๓ วันที่ ๑๔ วันที่ ๑๕ วันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี ก็จะมี ๓ คณะมาให้ความเห็น อันนี้โฆษกก็แถลงได้นะครับ เมื่อสักครู่ที่ท่านอาจารย์จรีเพ็งมา เรากำลังถกกันถึงเรื่อง (๕)ว่าจะมีกลไกอะไรในการที่จะทำก็ยังไม่ชัด ยังไม่ได้ไอเดีย ยังไม่ได้ แนวความคิดว่าจะทำอะไรถึงจะป้องกันไม่ให้คนนอกมาสั่งรัฐมนตรี ความจริงสมัยก่อนรัฐมนตรี สั่งคนอื่น วันดีคืนดีรัฐมนตรีกลายเป็นลูกกระจอกไปได้อย่างไร อาจารย์อุดมเพ็งมาใหม่เหมือนกัน ยังไม่ได้พูดเรื่องนี้เอาสักหน่อยไหม

นายอุดม รัฐอมฤต : กราบเรียนท่านประธานครับ เกี่ยวกับเรื่องการเสนอกฎีกา ที่จะทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐโดยเฉพาะผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและพรรคการเมืองสามารถ ปฏิบัติหน้าที่ได้โดยอิสระปราศจากการครอบงำ ผมจำได้ว่าตอนที่ผมกลับมาจากต่างประเทศ เมื่อประมาณปี ๒๕๓๘ เรามีการทำวิจัยให้กับสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเกี่ยวกับเรื่อง การให้เงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่นกับพรรคการเมืองหรือสมาชิกพรรคการเมืองนะครับ นี่เป็น งานวิจัยซึ่งมีท่านอาจารย์วรพจน์ วิศรุตพิชญ์ ท่านอาจารย์วิษณุ วรรุณู พวกนั้นเป็นพวกอาจารย์ คณะนิติศาสตร์ซึ่งผมร่วมอยู่ในคณะผู้วิจัยอยู่ด้วย ข้อเสนอของเราตอนนั้นก็คือเรื่องของการที่จะต้องมีการควบคุมเรื่องเกี่ยวกับเงินบริจาค เรื่องเกี่ยวกับบัญชีรายรับ รายจ่ายของพรรคการเมืองหรือว่า การควบคุมตัวเลขจำนวนเงินที่แต่ละคนจะได้รับ ซึ่งผมเข้าใจว่าจากงานวิจัยครั้งนั้นก็นำมาสู่ เรื่องของความพยายามที่จะมีกระบวนการในการตรวจสอบการเงินของพรรค ของสมาชิกพรรค ซึ่งผมไม่แน่ใจว่าในปัจจุบัน กกต. ซึ่งทำหน้าที่ดูแลในเรื่องเหล่านี้ได้ให้ความสำคัญมากน้อยเพียงไร

วันพุธที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๘

เพราะว่าส่วนใหญ่อย่างที่เราทราบดีว่าพรรคการเมืองก็ดี หรือนักการเมืองที่เป็นผู้สมัครก็ดี จำเป็นต้องอาศัยเงินจำนวนมากในการที่จะใช้จ่ายเพื่อกิจการทางการเมืองของเขาไม่ว่าจะในหน้าเลือกตั้งหรือในช่วงของการทำหน้าที่ คนจำนวนมากผมเคยมาตอนทำวิจัยก็ได้มาสัมภาษณ์พวก ส.ส. หลายครั้งท่านก็บอกว่าโดยอาชีพของเขานักการเมืองเขาต้องรักษาตำแหน่ง เพราะฉะนั้น การรักษาตำแหน่งเขาก็คือว่าเขาจะต้องมีส่วนที่จะแบ่งปันผลประโยชน์หรือว่ามีวิธีการในการที่จะ รักษาหัวคะแนน รักษาคนที่เป็นผู้สนับสนุน ซึ่งรวมถึงกลุ่มภาคประชาชนอะไรต่าง ๆ ด้วย เพราะฉะนั้นแหล่งรายได้เหล่านี้คงเป็นเรื่องที่จะต้องมีการบริหารหรือกลไกในการที่จะเฝ้าติดตาม ซึ่งผมเข้าใจว่าโดยปกติ กกต. เองคงดูในจุดของการใช้จ่ายในเรื่องของการเลือกตั้งเป็นหลัก แต่ว่าในแง่ ของการใช้จ่ายซึ่งนอกฤดูเลือกตั้ง เรื่องของกระบวนการในการตรวจสอบหลายครั้งผมเข้าใจว่าเป็น หน้าที่ของอาจจะ เป็น ป.ป.ช. ที่เป็นคนดูเรื่องเกี่ยวกับรายรับ รายจ่าย กลไกเหล่านี้ถ้าสัมพันธ์ไปถึง หน่วยงานอื่นอีกก็เช่นพวกสรรพากร หรือว่ากลไกที่ทำให้เราสามารถรู้ได้ว่าแหล่งรายได้หรือ รายจ่ายของบุคคลที่ทำหน้าที่ในทางการเมืองเหล่านี้มีอย่างไรบ้าง มากหรือน้อยอย่างไร ซึ่งตรงนี้ ผมเข้าใจว่าในปัจจุบันเรายังไม่สามารถที่จะ synchronize หรือว่าทำให้กระบวนการในแง่ของ ข้อมูลตัวเลขของรายได้ในแต่ละส่วนไม่ว่าจะเป็น กกต. ป.ป.ช. หรือว่าสรรพากรในการที่จะไป ตรวจสอบแหล่งรายได้ของพรรคการเมือง ของนักการเมืองที่อยู่ในแวดวงนี้เป็นในระบบเดียวกันได้ ผมยังคิดว่าสิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องที่จำเป็น แต่ว่าในสภาพการเมืองปัจจุบันถ้าเกิดเป็นสภาพการเมือง ที่มีการเลือกตั้งแล้วเราได้นักการเมืองที่มาจาก การเลือกตั้งกลไกเหล่านี้คงทำงานไม่ได้ เพราะเหตุ ที่ว่าเป็นกลไกที่จะไปตรวจสอบเขาเอง ผมคิดว่าเป็นโอกาสที่ดีถ้าเกิดการทำกฎหมายซึ่งอยู่ในช่วงที่ ยังไม่มีการเลือกตั้งเข้ามา ในการที่จะไปบอกว่าเขาควรจะต้องโปร่งใสอย่างไรบ้างในการที่จะทำ หน้าที่ ผมเข้าใจว่าการควบคุมเหล่านี้อาจจะรวมไปถึงแม้กระทั่งการบริจาคเงินของเอกชนที่จะ ให้กับพรรคการเมืองหรือให้กับนักการเมือง ผมคิดว่าในส่วนเหล่านี้ก็เป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญถ้าพูดถึง โดยตรงก็คงมองว่ากระบวนการในการที่จะครอบงำนักการเมืองหรือพรรคการเมืองก็เกิดขึ้น จากการบริหารหรือการที่จะสนับสนุนของฝ่ายเอกชนนี้เอง ที่ผมเข้าใจว่าด้านหนึ่งกิจกรรม ทางการเมืองมันจะเป็นไปได้ค่อนข้างยากถ้าเกิดว่าไม่มีแหล่งเงินทุนหรือว่าแหล่งสนับสนุน จากภาคเอกชนเข้ามา แต่การควบคุมตรงนี้ใครเป็นคนควบคุม ซึ่งผมมองว่าโดยปกติแล้วน่าจะเป็น กกต. ในการที่จะดูแล แต่ว่าภาพที่เราเห็นเราอาจจะรู้สึกว่ามันจะไปควบคุมอย่างไรในเมื่อถ้าเขาไม่แจ้ง หรือว่าเป็นเรื่องปกปิด มันจะมีใครเป็นคนไปตรวจสอบดูแลในเรื่องนี้อย่างจริงจัง ผมคิดว่าตรงนี้

วันพุธที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๘

เป็นข้อต่อที่มันอาจจะยังขาดอยู่ในความเห็นผม เพราะว่าเราก็คงเห็นว่าทุกพรรคการเมือง มีรายจ่ายค่อนข้างเยอะ ในขณะที่ถามว่านักการเมืองแต่ละคนที่มีฐานะจะยอมเอาเงินของตัวเอง มาจ่ายเพื่อเป็นรายจ่ายในแต่ละเดือน รายจ่ายให้กับห้วคณะเนน หรือรายจ่ายในกิจกรรมของพรรค จริงหรือเปล่า ผมคิดว่าตรงนี้น่าจะมีกลไกอะไรในการที่จะเข้ามาตรวจสอบครับ ขอขอบคุณครับ

ประธาน : ที่เวลาเราพูด ๆ กันถึงว่ามันจะต้องมีกฎหมายลูกในลักษณะอย่างนั้น อย่างนี้ฝ่ายเลขานุการจดแยกไว้ต่างหากนะครับ เพราะว่าวันหนึ่งพอถึงเราจบแล้วเราอาจจะต้องมา รวบรวมพวกนี้ว่ากฎหมายลูกที่เราจำเป็นต้องมีเพื่อประกอบกับตัวรัฐธรรมนูญที่เราใช้ ที่จะร่างให้ มันได้ผลมันจะต้องมีหน้าตาเป็นอย่างไร พอถึงคราวจำเป็นจริง ๆ อาจจะต้องร่างให้เขาหรือจะทำ อย่งไรก็ค่อยมาว่ากันอีกที แต่ว่าเดี๋ยวกพูด ๆ ไปแล้วเดี๋ยวกจะลืมไปเสีย เพราะฉะนั้นต้องจดไว้นะ ทั้ง ๒ ข้าง ทางฝ่ายสภาด้วยที่นั่งกันอยู่เยอะ ๆ ไม่รู้ทำอะไรกันบ้าง เชิญอาจารย์อมร

นายอมร วาณิชวิวัฒน์ : กราบเรียนท่านประธานและที่ประชุมอย่างนี้ครับว่า ในชุดคณะอนุกรรมการปฏิรูปพรรคการเมืองที่ผมมีส่วนร่วมในช่วง สปช. เราไปไกลถึงขนาดว่า เวลาที่เราร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองเสร็จเรียบร้อยแล้ว ซึ่งหมายความว่ากลไกที่ทางท่านอาจารย์อุดมพูดหลายเรื่องด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการบริจาค เงินเข้าพรรค การหาเสียง รวมไปถึงโครงสร้างการบริหารของพรรคการเมืองเราออกแบบถึงขนาดว่า อาจจะต้องมีการหยั่งเสียงคือทำ primary ในเรื่องของการได้มาซึ่งตัวแทนของพรรคที่จะส่งสมัคร รับเลือกตั้ง แล้วก็กลไกในการป้องกันการมีนายทุนพรรคการเมืองอะไรต่าง ๆ เรามีการพูดคุยเรื่องนี้อย่างรอบด้านแล้วก็คิดว่าอาจจะเป็นประโยชน์ ผมอาจจะขอเอาเอกสารนี้ไปมอบให้ทางฝ่ายเลขานุการ ในอนาคต ก็กราบเรียนให้ทราบว่าเห็นด้วยหลายด้านในเรื่องกลไกที่จะเอามาช่วยแก้ไขปัญหา ขอขอบคุณครับ

ประธาน : ระวังนะครับ ไปทำ primary แปลว่าเพิ่มค่าใช้จ่าย เพราะฉะนั้นเขาก็ มาเรียกเก็บจากเราที่หลังเพิ่มขึ้นอีก เชิญอาจารย์นิติพันธุ์

นายนิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย : กราบเรียนท่านประธาน ในส่วนของการควบคุมนั้น ผมไปนึกถึงแนวคิดหรือหลักการทางกฎหมายเอกชน โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับหุ้นส่วนบริษัท ในประเทศอังกฤษนั้นจะมีหลักในเรื่องของ Shadow Director หรือกรรมการเงา ซึ่งคนที่เป็น กรรมการเงานั้นก็จะเป็นคนที่มีในทางปฏิบัติคือเป็นผู้ที่มีอำนาจสั่งการต่าง ๆ ไปยังคนที่เป็น กรรมการบริษัทจริง ๆ ซึ่งต่อมาเมื่อถ้าหากกรรมการบริษัทต้องรับผิดชอบเป็นการส่วนตัวอย่างไร

วันพุธที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๘

กรรมการเงาก็จะต้องรับผิดชอบในลักษณะอย่างเดียวกันด้วย ผมนึกเปรียบเทียบถึงกรณีของ ธนาคารแห่งหนึ่งที่มีคนที่ไม่ได้เป็นกรรมการ แต่บางคนก็บงการให้กรรมการต้องลงมติไปในทางใด ทางหนึ่งอย่างนั้น ลักษณะอย่างนี้ก็จะไปถึงแม้คนนั้นจะไม่มีตำแหน่งกรรมการเลย แต่ว่าพอถึง เกี่ยวกับความรับผิดชอบทั้งทางแพ่ง ทางอาญา คน ๆ นั้นก็就会有ความรับผิดชอบในทางแพ่ง ทางอาญา เฉกเช่นเดียวกันกับกรรมการ เพราะฉะนั้นในเรื่องของกรรมการเงานั้นผมคิดว่าน่าจะลองศึกษา กลไกในการที่เขาใช้กฎหมายอังกฤษ แต่ว่าเป็นทางกฎหมายแพ่งนะครับ เป็นเรื่องของกฎหมาย ลักษณะบริษัท ผมเองเคยถามอาจารย์ที่คณะที่เขาทำเรื่องเกี่ยวกับทางด้าน การเลือกตั้งต่าง ๆ เหล่านั้น หรือทางด้านกฎหมายมหาชน เขาก็บอกว่าเข้าใจว่าน่าจะมีที่ประเทศสเปนก็จะมีการใช้ใน ลักษณะอย่างเดียวกัน คือไม่ใช่เป็นในกฎหมายลักษณะหุ้นส่วนบริษัท แต่ว่าเป็นกฎหมายทางด้าน เกี่ยวกับการเมืองเลย ทางด้านการบริหารราชการแผ่นดินเลย นั่นเป็นประเด็นหนึ่ง

ส่วนประเด็นหนึ่งนั้นเป็นสิ่งที่ผมได้ยินมาโดยตลอดบอกว่า พรรคการเมืองนั้นอาจจะ มีการให้เงินสนับสนุนคนที่ เป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติ หรือสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งสังกัดในพรรคการเมือง นั้น ๆ พรรคการเมืองอาจจะให้เงินสนับสนุนผมไม่แน่ใจว่าเดือนละ ๕๐,๐๐๐ บาท หรือ ๑๐๐,๐๐๐ บาท หรือ ๒๐๐,๐๐๐ บาท ลักษณะการให้เงินสนับสนุนในลักษณะดังกล่าว นั้น ผมค่อนข้างสงสัยว่าสามารถกระทำได้น้อยแค่ไหน และขณะเดียวกันนั้นในแง่ของกรมสรรพากร น่าจะมีการตรวจประเมินเงินได้ต่าง ๆ เหล่านี้ให้เป็นเงินได้ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนนั้นด้วย หรือไม่ อันนี้ก็เป็นประเด็นที่ผมอยากจะเรียนนำเสนอครับ

ประธาน : เรื่องพวกนี้มันรู้แต่จับต้องไม่ได้ ถามว่ารู้กันไหม รู้ ตั้งแต่เด็กสถานั่งนี้ รู้กันทุกคนแหละ แต่เราจับต้องได้ไหมเอามาเป็นพยานก็ไม่ได้ เพราะฉะนั้นความยากมันอยู่ตรงนี้ แล้วก็บางทีเขาก็ไม่ได้ทำปกปิดนะครับ ถึงเวลาก็เรียกไปสั่ง แต่คนรับคำสั่งมา มันก็ปิดปากเงียบ มันก็ก้มหน้าก้มตาทำตามคำสั่งโดยไม่พูด ขนาดได้ยินเรื่องฟุตซอลไหม คนที่ลำบากที่สุดคือพวกครู ที่ไปเป็นกรรมการตรวจรับและกรรมการเปิดซองอะไรพวกนั้น ไม่ได้ไม่ติดอะไรกับเขาเท่าไรหรอก อย่างมากก็คงจะได้สัก ๕,๐๐๐ บาท ๑๐,๐๐๐ บาท อะไรเท่านั้นละ แต่ว่าพวกนี้ปิดปากเงียบนะ แล้วก็ไม่รู้ถึงความหนักเบา ก็คิดว่าฝ่ายการเมืองที่สั่งจะช่วยให้ ได้ทราบ ว่า ป.ป.ท. เขากำลังเดินเรื่อง อยู่แล้วก็ติดปัญหาที่ว่าลงโทษจะต้องไล่ครูออกประมาณ ๕,๐๐๐-๖,๐๐๐ คนทั่วประเทศ เขาก็ยัง ติดอยู่ ผมก็ขู่ว่าจะไปเถอะเพราะเด็กจบใหม่มันกำลังรองานทำอยู่เขาจะได้รู้ถึงความหนักเบา คือ เขาไปสอบก็ไม่ยอมชดเมื่อไม่ยอมชดตัวก็รับผิดชอบ ก็ตัวรับของที่มันไม่ได้ถูกสเปกมานี้ก็รับผิดชอบ

วันพุธที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๘

ซึ่งลองคิดดูอย่างนี้มันไม่มีเกิดขึ้นที่ไหนในโลก แต่มันเกิดขึ้นที่เมืองไทย เพราะฉะนั้นเวลาเราจะแก้ มันจึงแก้ยากไม่ว่าทฤษฎีอะไรพอมานใส่เข้ามันหายต่อมไปเลย ท่านภุมรัตน์มีวิธีบ้างไหม นักคิดอยู่นี้ จะทำอย่างไรดี

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ : ท่านประธานครับ ผมมีข้อสังเกตอันหนึ่งที่ท่านประธาน พุดอยู่นี้ เพราะว่าคนที่รับผิดชอบเป็นหน้าไฟจริง ๆ คือผู้น้อย คือผู้น้อยพวกนี้เขาเป็นนักวิชาการ เป็นครูเขาไม่ใช่เป็นนักวิศวะจะ让他ไปทดสอบคอนกรีตหนาเท่าไร เหล็กก่อกองหนาเท่าไร ผมว่า มันตลก เหมือนอย่างเราอยู่สถานทูตด้วยกันจะเปิดซองประกวดราคาทำอะไรต่าง ๆ แล้วก็มีการตั้ง คณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้าง แล้วก็ไปตรวจสอบอะไรรับมอบหรือยัง เราไม่ใช่วิศวะเราเป็นนักการทูต ก็เหมือนกับข้าราชการทั่วไปเป็นครูแล้วท่านเหล่านี้ท่านจะรู้หรือสเปก เหล็กก่อกองผมยังไม่รู้เลย เหล็กก่อกองหน้าตาเป็นอย่างไร แล้วก็คอนกรีตหนาแค่ไหน ๆ ต้องไปนั่งวัดหรือ พวกนี้ข้อระเบียบ อะไรที่มัน พุดง่าย ๆ ผมไม่อยากใช้คำว่ามันตลก เราไม่มีวิธีการอื่นหรือครับที่จะให้เอกชนอิสระ หรือวิศวกรอิสระต่าง ๆ มาตรวจวัดแล้วก็ได้ผลแน่นอนเลย แล้วก็เราจะเสี่ยงไม่ให้อำหน้าที่ชั้น ผู้น้อยตกเป็นเหยื่อของนักการเมืองหรือว่านายทุนอะไรต่าง ๆ ผมสงสารพวกนี้ ผมก็มีเพื่อนคนหนึ่ง ที่ตกอยู่ในลักษณะนี้เป็นระดับรองปลัดกระทรวงก็ไม่ยอมซัดทอด เขาก็ไม่ได้ทำผิดอะไรเป็นคนที่ดี แต่ว่าตกเป็นเหยื่อนักการเมือง ป.ป.ช. ซ้ำมูลไปแล้วก็ตกนรกไปเลย เกษียณไปแล้วก็ถูกยึดหมดเลย อะไรต่ออะไรและน่าสงสารมากเลย แล้วจะให้ข้าราชการชั้นผู้น้อยพวกนี้กลายเป็นนักวิศวะในช่วง วัน ๒ วันได้อย่างไรครับ ผมว่าอันนี้มันต้องมีการเปลี่ยนแปลงแล้วครับ ไม่อย่างนั้นข้าราชการ ชั้นผู้น้อยก็ตกเป็นเหยื่อนักการเมืองอยู่ร่ำไปมันไม่มีทางแก้ไขหรือครับ เพราะว่าอันนี้มันเป็นโอกาส อันดีแล้วที่เราจะต้องเปลี่ยนแปลงอะไรให้มันดีขึ้น แล้วก็มันจะได้ล้างทุจริตแบบนี้สักทีหนึ่งเพราะมันอยู่ โกลปีนเที่ยงเราก็ไปตรวจสอบอะไรลำบากมากเลยครับ ขอขอบคุณมากครับ

ประธาน : ใครคิดอะไรออกเชิญครับ

นายภัทร คำพิทักษ์ : กราบเรียนท่านประธานครับ คือผมว่ามัน ๒ ส่วน ถ้า

วันพุธที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๘

เราจะมาแก้ปัญหาด้วยการออกแบบอะไรเฉพาะอันผมว่าเหมือนคราวที่แล้วที่ว่าวิธีการแต่งตั้งโยกย้ายมันอาจจะยาก มันจะต้องคิดประกอบหลายส่วน อย่างเช่นว่าในส่วนของนักการเมืองเราเคยพยายามที่จะทำกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญโดยที่ให้การเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งให้สาขาพรรคมีส่วนในการกำหนดบุคคล ไม่ใช่ให้ตัวพรรคการเมืองเป็นตัวชี้ ไม่ให้นายทุนพรรคเป็นตัวชี้ก็ทำแบบไม่แข็งแรงมากนัก ซึ่งผมคิดว่าอันนี้ก็ระบบหนึ่ง ระบบของข้าราชการประจำท่านภุมรัตน์คงช่วยพูดได้ แต่ผมว่ากระบวนการกว่าที่คนที่ได้รับความไม่เป็นธรรมในการแต่งตั้งไปศาลกว่าจะมีการตัดสิน กว่าอะไรมันเข้ามาจนหลายคนออกจากราชการไปแล้ว คนที่ยืนหยัดที่จะต่อสู้ขอความเป็นธรรมมันช้าเกิน ทำอย่างไรกระบวนการพวกนั้นมันจะเร็วขึ้น ผมว่าอันนี้มันจะประกอบกันไปได้หลาย ๆ ส่วน แต่ว่าโมเดลเดียวผมก็ยังนึกไม่ออกเหมือนกัน แต่ว่าปัญหามันเป็นปัญหาแบบอุปถัมภ์ซึ่งผมคิดว่ามันใหญ่มากเลย แล้วมันไม่ได้อยู่ที่การแต่งตั้งโยกย้ายอย่างเดียวแล้ว ทุกคนพร้อมที่จะขายตัวแล้วรู้ว่ามันมีราคาในการขาย แล้วที่นี้ผลกระทบมันก็ค่อนข้างต่อเนื่อง ผมได้ยื่นท่านรัฐมนตรีบางท่านในรัฐบาลชุดนี้ท่านพูดให้ฟังถึงเรื่องข้าราชการในบางกระทรวงที่ตอนนี้มีปัญหามากคือว่าไม่ qualify พอที่จะขึ้นมาบอบบาทของภาครัฐได้ เนื่องจากกระทรวงนั้นถูกล้างบางไปเพราะเหตุของการทุจริตอะไรต่าง ๆ เพราะฉะนั้นปัญหาอันนี้มันค่อนข้างที่จะซึมลึกและกว้างขวางไปมาก แล้วก็จำเป็นที่จะต้องมีการแก้ไขที่ค่อย ๆ ต่างนี้มาเปลี่ยน ทิศนคติของข้าราชการก็เปลี่ยนไปมากทำอย่างไรข้าราชการถึงจะ smart และมีความเป็นตัวของตัวเองขึ้นมากล้าต่อสู้อะไรอย่างนี้นะครับ ผมว่าจุดมุ่งหมายที่เขาตินะครับ ข้อ ๕ แต่อย่างที่ว่าอาจารย์ว่ามันจะมีกลไกเทวดาอะไรที่เข้ามาทำผมยังนึกไม่ออก

ประธาน : คงไม่มีอะไรที่ประโยคเดียวหรือเรื่องเดียว มันอาจจะต้องใช้อย่างที่ว่านั่นแหละคือสร้างกลไกที่เชื่อมโยงจนกระทั่งทำให้เกิดผลอย่างนี้ ซึ่งอันนี้อาจจะต้องคิด ใครช่วยไปคิดที่ตีหม ท่านภุมรัตน์น่าจะไปช่วยคิดได้ แล้วไปหาใครก็ได้คือเขาประสบสิ่งเหล่านี้มาแล้วเขาก็มาแล้วแล้วเราลองดู พวก ก.พ. บ้างก็ได้ แต่ ก.พ. ก็มักจะเชื่อในระบบตั้งคณะอะไรขึ้นมาแล้วก็ให้คณะนั้นเป็นคนชี้ขาดซึ่งมันไม่ทันกิน หรือบางที่เราก็ไม่ได้คนที่มันใจกล้าพอก็กล้าปาก เหมือนอย่าง ป.ป.ป. ป.ป.ช. เราก็โชคดีที่เราได้คนดี แต่กลไกที่เรากำหนดกันวันนั้นมันไม่ได้แปลว่ามันจะได้คนดี บางทีมันได้คนที่แย่มากเราตายเหมือนกันนะ เพราะฉะนั้นนี่กำลังนั่งคิดอยู่เหมือนกันว่ากลไกในการเลือกตัวคน จริงอยู่เราเขียนบอกว่าคนที่จะมาเป็นจะต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ แต่คำ ๆ นี้

วันพุธที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๘

คณะผู้เลือกซึ่งมาจากประธานศาลทั้งหลายท่านก็ไม่รู้จะทำอย่างไร ท่านก็เปิดให้ใครมา เอาบัตรสนเท่ห์มา ถ้าไม่มีบัตรสนเท่ห์ท่านก็ถือว่าสุจริตเป็นที่ประจักษ์ แต่คนที่ท่านเลือกไปบางคนเราก็รู้ ๆ อยู่ว่า ไอ้มันทุจริตเป็นที่ประจักษ์มากกว่าสุจริตเป็นที่ประจักษ์ด้วยซ้ำไปนะ แต่บังเอิญก็ไม่ได้รับเลือกอะไรก็ยังไม่ไป มันอาจจะต้องมีวิธีว่าจะเลือกอย่างไร เมื่อสักครู่นี้แวบ ๆ อยู่ว่าถ้าเราเอามาจากศาลบ้าง ศาลเสียเป็นส่วนหนึ่งแล้วให้ศาลที่ประชุมใหญ่รับรองว่าคนนี้ประวัติสุจริตเป็นที่ประจักษ์ เราอาจจะได้รับเชื่อมั่นว่าคน ๆ นี้วางใจได้ ถ้าผิดก็เพราะมันโกงไม่ได้ผิดเพราะมันโกง บางทีอาจจะต้องไปถึงขั้นนั้นอันนั้นเดี๋ยวค่อยลองดู เพราะว่าเอาเข้าจริง ๆ ระบบที่เหลืออยู่ที่พอจะเชื่อได้มันเหลือระบบที่ศาลเท่านั้น ที่อื่นมันชักจะง่อนแง่น ๆ แต่เดิมกระทรวงการต่างประเทศก็ดียังพอวางใจได้ แต่ตอนนี้ก็ชักจะเริ่มไม่ค่อยแน่นแล้ว ช่วง ๑๐ ปีที่แล้ว

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ : ท่านประธานครับ ก็นักการเมืองแหละครับ แต่ว่าข้าราชการส่วนใหญ่ผมว่าอดีตท่านปลัดคงให้คำรับรองได้ ส่วนใหญ่ผมว่าเกิน ๙๐ เปอร์เซ็นต์ แล้วไม่เคยมีคดีที่ถึง ป.ป.ช. เลยนะ ไม่มีที่มาโกงกิน เคยมีอันหนึ่งอันนั้นก็คือขายสถานทูตอันนั้นก็ยกเว้นไป แต่ว่าส่วนใหญ่ไม่มีครับ เราไม่มีโอกาสที่จะมากำเงินก้อนใหญ่ ๆ หรือว่าให้คุณให้โทษอะไรได้เลย เพราะว่าระดับเอกอัครราชทูตคือระดับ ๑๐ บางสถานทูตมีเจ้าหน้าที่อยู่ ๓-๔ คนเอง สถานทูตใหญ่ ๆ ก็มี

ประธาน : ที่ผมพูดไม่ใช่ว่าสุจริตหรือไม่สุจริต ระบบในการแต่งตั้งโยกย้าย

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ : มันจะว่าไม่มีก็ไม่เชิงมันก็มีเหมือนกันแต่ว่ามันน้อย แล้วก็ไม่มีกรณีที่เอาเงินทองมาเรียกเงินทอง อาจจะเป็นคล้าย ๆ ว่าก็ไว้เนื้อเชื่อใจกันก็แต่งตั้งกันคล้าย ๆ ว่าระบบ ก็มีบ้างครับ แต่ไม่ถึงกับขั้นที่ว่าร้ายแรงนะครับ

วันพุธที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๘

นายประพันธ์ นัยโกวิท : ท่านประธานครับ กรณีที่ท่านประธานยกตัวอย่าง เรื่องที่ว่าพวกครุฑตรวจรับแล้วก็ยังไม่ยอมพูดถึงคนสั่งการอะไรนี้ ผมว่าคิดอีกส่วนหนึ่งในเรื่อง การดำเนินคดีมันอาจจะต้องมีกลไกเพิ่มอีกหรือเปล่า คือพวกนี้พูดง่าย ๆ ก็ร่วมกันทำผิดด้วยนะครับ คือถ้าไม่มีกฎหมายรองรับว่าให้อัยการสั่งกันเป็นพยานได้อะไรนี้ นะครับ หรือว่าเจ้าหน้าที่ ป.ป.ช. สั่งกันเป็นพยานได้ พวกนี้ก็ไม่กล้าพูดละครับ แต่ถ้ามีกฎหมายให้อำนาจเหมือนกับที่ต่างประเทศ บอกคุณร่วมมือกับทางเจ้าหน้าที่ใหม่ ร่วมมือ ลดข้อหาให้ใช้ใหม่ครับ อย่างนี้คนเขาอมสึครับ มาเพี้ยตัวเล็ก ๆ ก็บอกเอาสิ เขาโทษประหารชีวิตแล้ว ถ้าหากว่าให้ข้อมูลคนที่ใหญ่กว่าลดโทษให้ เหลือ ๕ ปี เขาก็กล้าพูด นี่อาจจะต้องไปคิดพวกในส่วนนี้อยู่ในส่วนไหน

ประธาน : จริง ๆ มีครับ กฎหมายระเบียบข้าราชการพลเรือนอันหลังสุดนี้มี

นายประพันธ์ นัยโกวิท : มันชัดเจนถึงการดำเนินคดีอาญาด้วยใช้ใหม่ครับ

ประธาน : ว่ากันเป็นพยานได้และไม่ลงโทษด้วยใช้ใหม่ ไม่ใช่ลงโทษน้อย ไม่ลงโทษเลยด้วยก็ได้

นายประพันธ์ นัยโกวิท : กระบวนการยุติธรรมก็เช่นเดียวกันผมว่า คืออัยการ บางที่เราสั่งกันเป็นพยานก็ต้องคิดแล้วคิดอีก เราจะสั่งกันเป็นพยานมันชัดเจนแค่ไหน มีหลักฐานอื่น อีกหรือไม่อะไรอย่างนี้ ปกติเขาไม่ค่อยกล้าสั่งกัน

ประธาน : เรื่องนี้แสดงว่าเก่งผู้ตำรวจไม่ได้ ตำรวจสั่งคุมและกันเป็นพยาน

นายประพันธ์ นัยโกวิท : กฎหมายมันยังไม่ค่อยชัดเจนเท่าไรในส่วนนี้ครับ

ประธาน : เชิญครับ

นางจุรี วิจิตรวาทการ : คือประเด็นนี้ต่อณะคะ นอกจากกันเป็นพยานแล้วจะดูแลเขา หลังจากนั้นไหมถ้าคดีสิ้นสุดแล้ว อย่างของต่างประเทศนี้มันมีงบประมาณและมีกลไกในการที่จะ ปกป้องคนที่อาจจะถูกข่มขู่หรือว่าโดน เขามี witness protection มีการเปลี่ยน identity ให้ มีอะไรต่าง ๆ สำหรับคดีที่สำคัญ ดิฉันเข้าใจว่าขณะนี้ ป.ป.ช. ได้โอนย้ายคนบางคนที่ให้ข้อมูล จากหน่วยงานอื่นไปทำงานที่ ป.ป.ช. หลายคนคะ แต่มันไม่ใช่ทางออกที่ถาวร เพราะว่า คงไม่สามารถจะรับคนมาได้เรื่อย ๆ และความเชี่ยวชาญของคนในกระทรวงอื่นมันก็อาจจะไม่ได้ ตรงกัน แต่เราไม่มีระบบคะ มันต้องเป็นระบบ อย่างตำรวจกันเป็นพยานหลังจากคดีสิ้นสุดแล้ว คนนั้นก็ไปตายเอาดาบหน้า ไม่ได้คุ้มกันอะไรอีกแล้ว เพราะฉะนั้นดิฉันคิดว่ามันต้องมีอะไรที่เป็น package ครบระบบทั้งหมดถ้าจะได้ผลจริง ๆ นะคะ ก็เป็นอะไรที่น่าคิดคะ

วันพุธที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๘

ประธาน : เชิญครับ

นายอัคร จารุจินดา : กราบเรียนท่านประธานครับ ความจริงถ้าพลิกดูกฎหมายที่ไปอยู่ในปัจจุบันมันวางกลไกไว้จนไม่รู้จักหากกลไกไหนแล้ว การแต่งตั้งโยกย้ายกฎหมาย ก.พ. ก็กำหนดเกณฑ์ไว้เยอะ เพราะรัฐมนตรีคนเดียวสั่งไม่ได้ จะต้องพิจารณาผ่าน อ.ก.พ. ของกระทรวง ซึ่งมีบุคคลข้างนอกด้วย แต่ว่าก็ปรากฏว่าในทางปฏิบัติมันก็กลายเป็นองค์กรซึ่งตามแต่ใจรัฐมนตรีไปในเรื่องเกี่ยวกับการปฏิบัติงานนั้นท่านประธานได้ทำพระราชกฤษฎีกาการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ซึ่งถ้าทำตามนั้นมันจะไม่เกิดอะไรขึ้นในบ้านเมืองแน่นอน มีแต่ของดีทั้งนั้น ซึ่งเข้าใจว่าคราวที่แล้วของอาจารย์บวรศักดิ์ก็เอาตัวเนื้อหาไปใส่ในรัฐธรรมนูญ ซึ่งมันก็เลยกินไป แต่ที่ที่กราบเรียนว่าความจริงถ้าพูดถึงกลไกมันมีพร้อมอยู่ในกฎหมาย เข้าใจว่าอาจจะต้องแก้ปัญหาโดยใช้วิธีที่อาจารย์เชียร์ชัยว่า คือต้องหากกลไกเรื่องความโปร่งใสใส่เข้าไปในทุกเรื่อง ที่จะสามารถตรวจสอบได้ในทุก ๆ เรื่องที่มีการดำเนินการ การสั่งอะไรพวกนี้มันจะต้องเปิดเผยได้ แม้กระทั่งการสั่งโยกย้าย การเสนอการแต่งตั้งบุคคล เหตุผลต่าง ๆ ในการพิจารณา ต้องเปิดเผยตรวจสอบได้หมด มันก็อาจจะเป็นส่วนหนึ่งได้ครับ เพราะยังนึกไม่ออกเหมือนกันจะให้เขียนกลไกใหม่นี้กลไกมันมีเกือบหมดแล้วมันแต่เรื่องภาคปฏิบัติ มีเรื่องหนึ่งก็คือการบริหารงานพรรคการเมือง ซึ่งต้องหาวิธีการให้พรรคการเมืองแข็งแกร่งเหมือนสถาบันจริง ๆ เพื่อการคัดเลือกคนมาดี

อันที่ ๒ ก็คือเรื่องความโปร่งใส เปิดเผยได้ในทุกเรื่องที่สามารถตรวจสอบได้ นอกนั้นแล้วก็นึกไม่ออกว่าจะมีอะไร เพราะต่างประเทศเขาไม่มีเรื่องนี้กัน

ประธาน : คิดให้ออก วันหลังเขาจะได้มาดูงานบ้านเรา มันต้องออกสิ กลไกที่เราวางไว้เนี่ย คือเราคิดไม่ออกนอกกรอบแล้วเราก็จะไปเลียนแบบมา เห็นที่ไหนมา แต่คนไทยไม่ใช่คนที่จะใช้กฎทั้งโลกมาใช้ได้หรอกนะ มันมีทางออก ยกตัวอย่างง่าย ๆ นะ วันหนึ่งเราบอกว่ากรรมการรัฐวิสาหกิจทั้งหลาย การเมืองก็ตั้งตามใจชอบ ตั้งคนรู้อ่าง ไม่รู้อ่าง กระทรวงการคลังเขาก็ไปออกแบบ ต้องมี shortlist ต้องมี list เขาจะตรวจสอบมาหมดแล้วว่าคนนี้จะเป็นคนมีความสามารถแล้วก็ต้องตั้งจากในนั้น ก็ shortlist นั้นนะตอนทำ รัฐมนตรี นายกรัฐมนตรีก็ใส่ ๆ ใส่ไปเสร็จเรียบร้อยแล้วพอจะตั้งอีกคนซึ่งมันยังไม่มีเขาก็ไปใส่ shortlist เข้าไปใหม่แล้วก็ไปตั้งมาคือกติกาที่วางไว้มันถูกละเมิดทุกอิริยาบถ เพราะฉะนั้นกติกาธรรมดามันจึงใช้ไม่ได้ มันจะต้องใช้กติกาอ่อนข้างโหด แต่ว่าจะคิดออกกันอย่างไรก็ค่อยว่ากันอีกครั้ง เราก็ทำทุกรูปแบบนั้นแหละ แต่ว่ามันยังไม่สามารถแตะลงไปได้จริง ๆ อาจจะต้องคิดที่ออกนอกกรอบไปหน่อย ท่านภุมรินทร์

วันพุธที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๘

ไหวไหมเอาไปคิดหน่อย เพราะว่าอยู่ความมั่นคงจะรู้ว่าใครมันมีพฤติกรรมอย่างไร อาจจะต้องไปเอาพวกนั้นมานั่งถามว่า เอ็งจะหาทางออกอย่างไร เอาใจมารหาทาง นะรับไป แล้วก็ใครสนใจจะไปช่วยคิดก็ไปร่วมด้วย หรือท่านจะไปหาใครจากที่ไหนมาก็เอา เชิญครับ

นายประพันธ์ นัยโกวิท : ขออนุญาตท่านประธานนัดหนึ่งครั้ง เรื่องพรรคการเมือง ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ปี ๒๕๕๐ ตอนนั้นที่ออกแบบมาจาก รัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๐ ก็อยากจะให้กรรมการบริหารพรรคช่วยควบคุมผู้สมัครในการเลือกตั้งไม่ให้ไปซื้อสิทธิขายเสียงนะครับ เพราะเราคิดว่าถ้าหากพรรคการเมืองโดยกรรมการบริหารพรรค ควบคุมแล้วนี้ การซื้อสิทธิขายเสียงหรือการทำงานต่าง ๆ ก็น่าจะดีขึ้น ในรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๐ มาตรา ๒๓๗ ให้ใช้ยาแรงถึงขนาดยุบพรรค ที่นี้ในส่วนของ พ.ร.บ. การเมืองเองความจริงเขาก็มี เขียนเหมือนกันนะครับ ว่าถ้าหากว่ากรรมการบริหารพรรครู้ว่าคนของตัวเองส่งสมัครไปทำอะไร ไม่ถูกต้องนะครับ ฝ่าฝืนกฎหมาย มีโทษทางอาญา แต่ว่าโทษทางอาญาใน พ.ร.บ. พรรคการเมือง ปี ๒๕๕๐ โทษเบาชนิดเดียวครับ จำคุกไม่เกิน ๖ เดือน ปรับไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท ซึ่งนักการเมือง เขารู้เลยว่าอันนี้โทษอาญานี้ไปศาลคงรอลงอาญา มันเบามาก เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งก็ไม่มีในตัว พ.ร.บ. พรรคการเมืองนี้ พวกนี้อาจจะต้องไปดูว่ามาตรานี้มันเข้มข้นพอไหมอะไรอย่างนี้ และในร่างฉบับของท่านอาจารย์วรศักดิ์ตัดเรื่องยุบพรรคไปเลยอะไรอย่างนี้นะครับ ถ้าท่านตัด เรื่องยุบพรรคไปเลยท่านก็ต้องมีกลไกอย่างไรมาทดแทน ขนาดยุบพรรคเลยยังไม่กลัวเลยอะไร อย่างนี้ และท่านตัดทิ้งไปเลยและท่านก็ไม่พูดว่าท่านทำอย่างไรและมันจะอย่างไรครับ และในตัว พ.ร.บ. ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองโทษจำคุกแค่ ๖ เดือน ยิ่งไม่กลัวใหญ่เลยครับ

ประธาน : พอศาลยุบพรรคแล้วก็ตัดสิทธิทั้งคณะไป หลังจากนั้นผู้บริหาร พรรคการเมืองมันจึงกลายเป็นคนรตเป็นอันนั้นไปหมดเลยนะครับ นั่นมันวิถีแก้ของคนไทยฝรั่งมัน นี่ก็ไม่ออกหรอกนะ จำได้ไหมตอนกฎหมายหนังสือพิมพ์ยังอยู่ ถ้ายังอยู่คุณไม่ได้เป็นบรรณาธิการ หรอก โน่นคนส่งหนังสือพิมพ์เป็นบรรณาธิการและคุณถึงจะชักใยอยู่เบื้องหลังถูกไหม เพราะฉะนั้น มันมีวิธีอะไร มันเหมือนสังคมก็รับนะ ก็เข้าใจ ก็ถูกแล้วก็ต้องอย่างนั้น คือ norm ของเรามัน พิสดารจริง ๆ บทเวลาจะเข้มงวดในทางศีลธรรมก็เข้มงวด บทเวลานั้นก็ไม่เห็นเป็นอะไร เพราะฉะนั้นเวลาจะแก้มันจึงแก้ยากมาก ค่อยไปคิดครับ สวดไหว้พระทุกวันให้คิดออกก็แล้วกัน

๖.๖ กลไกที่มีประสิทธิภาพในการสร้างเสริมความเข้มแข็งของหลักนิติธรรม และการ สร้างเสริมคุณธรรมและจริยธรรมและธรรมาภิบาลในทุกภาคส่วนและทุกระดับ จะเอากลไกอะไร

วันพุธที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๘

นายประพันธ์ นัยโกวิท : ขออนุญาตท่านประธานครับ ใน ๖.๖ นี้ เรื่องกลไก เสริมสร้างความเข้มแข็งทางหลักนิติธรรม คุณธรรมจริยธรรม ธรรมาภิบาล ในรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๐ ตอนแรกก็มีคนคิดกลไกจะตั้งเป็นคณะกรรมการอะไรขึ้นมา เสร็จแล้วในที่สุดก็คิดว่าน่าจะใช้หน่วยงานที่มีอยู่เดิม รัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๐ ก็เลยบอกถ้าอย่างนั้นเอาผู้ตรวจการแผ่นดินก็แล้วกัน นะครับ มอบให้ผู้ตรวจการแผ่นดินดูเรื่องในส่วนนี้ แต่ที่นี้ในทางปฏิบัติก็ยังไม่ประสบความสำเร็จ เท่าที่ควรนะครับ ที่นี้จะทำอะไรจะให้ความเข้มแข็งมากขึ้น ความจริงอยากให้ผู้ตรวจการแผ่นดินทำในส่วนนี้ ก็ยังไม่สำเร็จผลนะครับ อาจจะต้องมีเพิ่มเติมในส่วนอื่นนะครับ ผมคิดว่า จริง ๆ แล้วปัญหาจริง ๆ มันอยู่ที่การให้ความรู้ประชาชน คือถ้าให้ความรู้ประชาชนเข้าใจได้ ไม่ว่าจะ เป็นเรื่องการเลือกตั้ง เรื่องการซื้อสิทธิขายเสียง เรื่องคุณธรรมจริยธรรม ถ้าทำได้ก็จะแก้ปัญหาได้ แต่ว่ามันเป็นระยะยาว ซึ่งอันนี้ถ้าหากว่าเหมือนกับเป็นแนวนโยบายของรัฐซึ่งกำหนดไว้ว่า เป็นหน้าที่ที่จะต้องทำ ก็อาจจะทำให้ทางรัฐบาลเขาไปคิดทำกลไกต่อไป อย่างเช่น ในส่วนของ คณะกรรมการการเลือกตั้งเขาก็พยายามแก้เรื่องซื้อสิทธิขายเสียง ก็ไปทำความร่วมมือกับกระทรวง ศึกษาธิการ ให้ความรู้ประชาธิปไตยในโรงเรียน แต่ว่ามันเป็นเหมือนลักษณะเป็นการร่วมมือ ระหว่างหน่วยงาน มันไม่ได้เป็นในภาพรวม คือถ้ามันมีกลไกเป็นกฎหมายออกในภาพรวมว่า เป็นหน้าที่ของรัฐทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะกระทรวงศึกษาธิการท่านก็ต้องให้ความรู้นักเรียนนะ กระทรวง ยุติธรรมท่านก็ต้องให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายประชาชนอะไรต่าง ๆ มีกลไกลักษณะที่ลงไป ที่รัฐบาลให้ดำเนินการ น่าจะมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ในที่สุดแล้วต้องลงไปที่ประชาชน จะทำ อย่างไรที่ว่าจะลงไปได้และให้เป็นแบบว่าเป็นภารกิจของรัฐบาล ไม่ใช่เป็นเหมือนกับ กกต. ร่วมมือ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการร่วมมือกับอะไรอย่างนี้ ซึ่งมันเป็นส่วนย่อยเกินไปครับ

นายชาติชาย ฌ เชียงใหม่ : ท่านประธานครับ ขออนุญาตเรื่องนี้ ผมคิดว่าอาจจะ เกี่ยวข้องกับข้อเสนอที่เมื่อตอนมี สปช. ก็คือการมีคณะกรรมการสมัชชาคุณธรรมแห่งชาติ ใช้คำนี้ นะครับ คือสมัชชาก็เหมือนกับเวทีนะ แต่จริง ๆ แล้วมีมนตรีอยู่ ๕ คนในร่างที่เขาคิดกันมา แล้วก็ มีกรรมการมาจากเครือข่ายที่ทำงานเรื่องของคุณธรรมในพื้นที่ ๗๗ จังหวัด เข้ามาเป็นเหมือนกับ เป็น assembly นะครับ แล้วก็ให้ ๕ มนตรีนี้นี่มีหน้าที่ร่วมกับสภากำหนดกรอบคุณธรรมจริยธรรม แล้วก็ไปประเมินแล้วก็เสนอให้องค์กร อย่าง ป.ป.ช. หรือใครต่อใครไปพิจารณานะครับ แต่ว่า บังเอิญว่าร่างความคิดนี้พอเข้ามาอยู่ในนี้ เขาไปเพิ่มอำนาจหน้าที่ให้เหมือนกับเป็นคนสั่งเออ อะไรเอ่ยแล้วก็ทำแทนผู้ตรวจการแผ่นดิน มันก็เลยกลายเป็นเสียการไป คนก็ไปเข้าใจว่าจะไปสร้าง

วันพุธที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๘

ยักษ์อีกตัวหนึ่งขึ้นมา แล้วก็มีการเมืองก็เหมือนกับว่าคนนี่จะเป็นเหมือนกับเป็น gestapo จะจัดการนักการเมืองอะไรอย่างนี้ อันนี้ก็เลยทำให้เฉไปนะครับ แต่ว่าคำริเดิมทีแล้วก็อยากจะมี คณะสมัชชาคุณธรรมแห่งชาติ ซึ่งก็สร้างมาจากสมัชชาคุณธรรมแห่งประเทศไทย ที่เป็นกลุ่ม เครือข่ายที่มาโดยอิสระ ที่พยายามทำดีในบ้านเมืองของเขาแล้วก็ดูแลบ้านเมือง ดูแลในแง่ของ การทำอะไรที่ไม่มีหลักคุณธรรมอย่างนี้นะครับ อันนี้ผมเรียนท่านประธานว่า อันนี้ก็ขึ้นขึ้นส่วน ความคิดหนึ่งนะครับที่เสนอขึ้นมา แล้วก็ยังค้างอยู่ในอากาศอยู่ ไม่ทราบว่าจะพิจารณาต่อ หรืออย่างไร เพราะว่าเรื่องนี้เท่าที่งานวิจัยทั่วโลกที่ผมเรียนเบื้องต้นตอนก่อนเข้ามาครั้งแรกนะครับ ว่า ประชาธิปไตยในโลกนี้มันเสื่อม หัวใหญ่ใจความมันก็มี ๒ เรื่อง ก็คือเรื่องของหลักนิติธรรมกับ เรื่องของ accountability นะครับ ไม่ว่าแม้กระทั่งอเมริกาเองก็พัฒนาโลกได้ไม่เท่าทัน ทำให้มัน เกิดความเสื่อมในแง่ของการควบคุมการทำให้มีการเมืองต้องรับผิดชอบจริงๆ แล้วก็ไม่มีนิติธรรม ในความหมายของการไปใช้อำนาจทำอะไรต่าง ๆ อันนี้ผมก็เลยเรียนท่านประธานว่า เรื่องอย่าง สมัชชาคุณธรรมมันเหมือนจุดความคิดเฉย ๆ นะครับ แต่รูปแบบโครงสร้างไม่จำเป็นเหมือนอย่าง ที่เขาเขียนครับ แต่อย่างน้อยมีกลไกตรงนี้ จะเรียกชื่อว่าใหม่อะไรอย่างใด จะเอาไปไว้ตรงไหน อย่างไร ก็พียงน่าจะพิจารณาว่าสมควรมีไหมครับ เอาไว้เสริมองค์กรอิสระที่มีอยู่แล้วครับ ขอขอบคุณครับ

นายอัชพร จารุจินดา : เรียนท่านอาจารย์ครับ เรื่องนี้ค่อนข้างเป็นเรื่องยาก คือที่มีการเสนอความเห็นเหมือนกันนะครับ ที่ตั้งสมัชชาคุณธรรมอะไรนี้ แต่ถ้าทำอย่างนั้น ตั้งองค์กรมาโดยเฉพาะและเขียนลงในกฎหมายมันจะเป็นเรื่องแปลกของชาวโลกว่าประเทศไทย มันเป็นอะไรไปแล้ว ต้องมีองค์กรมาดูแลคุณธรรม แสดงว่าคนไม่มีคุณธรรมกันไป มันเป็นเรื่องแปลก แล้วก็จริง ๆ แล้วในภาคปัจจุบัน ทั้งภาคราชการ ก.พ.ร. ก็ให้มีการประเมินคุณธรรมของทุกส่วน ราชการโดยบุคคลภายนอก ซึ่งทุกส่วนราชการได้รับการประเมินดีเยี่ยมตลอด ซึ่งก็เป็นอย่างนี้ ไม่รู้ทำไม ความจริงแล้วท่านอาจารย์จู้จะรู้ดีที่สุด เรื่องนี้เป็นเรื่องยากเพราะว่าคนมันเปลี่ยนไป คน Gen X Gen Y อะไรพวกนี้ ความคิดเขาเปลี่ยนแนวไปจากการคิดอย่างพวกเราเยอะมาก คนรุ่นใหม่เขาก็ถือว่าการไม่เคารพกฎเกณฑ์คือสิ่งที่ถูกต้องอะไรประเภทนี้ การแหวกแนวออกไป การดำรงชีวิตของเขาก็เปลี่ยนไป อันนี้ถ้าจะมาเขียนอะไรอยู่ในรัฐธรรมนูญผมว่ามันเขียนยาก เหมือนเอาศีลธรรมมาเขียนอยู่ในรัฐธรรมนูญซึ่งมันเขียนไม่ได้ ไม่ทราบอาจารย์จู้ซึ่งคลุกคลีเรื่องนี้มา

นางจู้ วิจิตรวาทการ : ดิฉันคิดว่ามันเป็นเรื่องสำคัญนะคะ เพียงแต่ว่าสมัชชา คุณธรรมตอนนั้นที่เสนอไปอย่างที่อาจารย์ชาติชายว่า จะคล้าย ๆ มองว่าจะวิเศษกว่าคนอื่นอย่างไร

วันพุธที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๘

เป็นอะไรต่ออะไรก็มีความเห็นออกมามากมายในลักษณะนั้น แต่มันมีความสำคัญนะคะที่ว่า จะต้องให้ใส่ใจ เราไม่ใช่ประเมินอย่างที่ท่านว่า ท่านอัครบอกรว่าออกมาแล้วได้ดีเยี่ยม ซึ่งมันเก็ ๆ เราก็รู้ว่าในช่วงหลังนี้การประเมินหลายอย่างนี้คือใครที่รู้จักวิธีที่จะตอบโจทย์ก็จะได้คะแนนดี มันไม่ได้สะท้อนถึง performance ไม่ใช่เพราะว่าทำดีจริงหรือไม่ มันก็เลยสร้างลักษณะการโกงกัน ทั้งประเทศ เป็นคนขี้โกงกัน ดิฉันคิดว่ามันไม่ได้สร้างสรรค์ แต่ว่าในส่วนของหลักนิติธรรม accountability ความรับผิดชอบ อะไรทั้งหมดนี้มันต้องปลูกฝังกันจริง ๆ นะคะ เมื่อวานพูดไป ครั้งหนึ่งว่า ต้องปลูกฝังตั้งแต่เด็กและให้มันมีความเข้มข้น แต่ผู้ใหญ่แล้วก็ไม่แก่เกินแกง ไม่แก่เกินแกงจริง ๆ มันต้องมีมาตรการวิธีการที่จะทำอย่างไรให้มีการติดตามไปเรื่อย ๆ อย่าง ethics office ของต่างประเทศ เขาก็ทำงานสม่ำเสมอ ไม่ใช่ทำแค่ครั้งเดียว คือว่ามีการทบทวน มี hotline ให้คนโทรศัพท์มาคุยด้วย อย่างอนุกรรมการ อ.ก.พ. จริยธรรมของ ก.พ. ดิฉัน ก็พยายามที่จะเชียร์เขาให้ทำ hotline ให้หน่วยงานราชการที่มีปัญหาล่อแหลมหรือเกิดปัญหา อะไรบางอย่างให้โทรศัพท์มาหาหรือปรึกษาได้ และให้คนที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านนี้ทำงานจริง ๆ ไม่ใช่เพียงแต่ไปตั้งคณะกรรมการจริยธรรมในหน่วยงานต่าง ๆ แล้วก็ไม่ค่อยมีกิจกรรมทำ มันก็เหมือนหลอก ๆ อีกนะคะ ที่นี้ทำอย่างไรให้กลไกเหล่านี้เกิดพลังขึ้นมาจริง ๆ แต่สังคมต้องให้ความสำคัญ ดิฉันคิดว่าถ้าสมมุติว่าเราละเลยมันก็จะไม่เกิด และถ้าเราไม่ลงทุนสำหรับระยะยาว ก็คือการสร้างคนสร้างเด็ก หรือว่ามีกลไกที่จะส่งเสริมตอกย้ำ ตอกย้ำไปเรื่อย ๆ ในเรื่องเหล่านี้ มันก็จะถดถอยไป ยิ่งสื่อทั่วโลกและ trend แนวโน้มทั่วโลก คือเสื่อมถอยของเรื่องเหล่านี้อยู่แล้ว ไม่ใช่เฉพาะเรา อย่างเรื่องการโกงในห้องเรียน ไม่ใช่เฉพาะเด็กคนไทยที่โกงในห้องเรียน มหาวิทยาลัยต่างประเทศแนวหน้าทั้งหมดก็จับนักศึกษาโกง ฮาร์วาร์ดก็มีคนโกง ที่ดาร์ทเมิร์ทก็โกง กันที่หลาย ๆ คน มหาวิทยาลัยแนวหน้ามีคนโกงกันเยอะแยะ และถือว่าเป็นของสนุกสนานและ ไม่ได้ผิด ดิฉันคิดว่ามันเป็น trend ทั่วโลก เพราะฉะนั้นต้องมีการตอกย้ำ ต้องมีการเสริม ต้องมีการเตือน ต้องมีสื่อ แล้วก็การลงโทษต้องเข้มงวดหน่อยด้วยนะคะ มีการลงโทษที่ทำให้เห็นว่าเป็นเรื่องผิด ดิฉันคิดว่ามันต้องทำหลายฝ่าย ต้องคู่ขนานกันไป ที่นี้รัฐธรรมนูญทำได้แค่นั้น ดิฉัน ก็ไม่ค่อยแน่ใจ แต่ว่าดิฉันคิดว่ามันต้องให้ความสำคัญ คือว่าถ้าสมมุติว่าตั้งแต่พรรคการเมือง นักการเมืองในระบบทุก ๆ ภาคส่วนถ้าเราเน้นในเรื่องนี้ ดิฉันคิดว่ามันอาจจะทำให้เกิดพลังร่วม เพราะเรื่องคุณธรรมจริยธรรม เรื่องเหล่านี้มันมีความสำคัญในทุก ๆ มิติ ไม่ใช่เฉพาะส่วนใดส่วนหนึ่งคะ ที่นี้ในระบบการศึกษาอาจจะต้องเน้นเรื่องนี้มาก ๆ ค่ะ

วันพุธที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๘

ประธาน : เชิญครับ

นายภัทร คำพิทักษ์ : กราบเรียนท่านประธานครับ คือผมมี ๓ ประเด็นนะครับ

ประเด็นแรกผมคิดว่าถ้อยคำที่มันอยู่ในนี้ หลักนิติธรรม คุณธรรม จริยธรรมและ
ธรรมาภิบาล ผมว่าหลายหน่วยงานก็ยังไม่เข้าใจถึงถ้อยคำอย่างนี้ มันมีความหมายเฉพาะของมัน
นะครับ คุณธรรมแปลว่าอะไร คิดดี ทำดี จริยธรรมคือ คำแนะนำในการประพฤติปฏิบัติหรือ
แบบแผนในการประพฤติปฏิบัติ บางอย่างเป็นเรื่องของตัวบุคคลนะครับ อย่างธรรมาภิบาล
เป็นเรื่องขององค์กร เพราะฉะนั้นการใช้ถ้อยคำอันนี้ผมรู้สึกว่าในกฎหมายมันกระจัดกระจาย
อยู่โดยที่มันให้คุณค่าแล้วก็ความหมายที่ต่างกัน

ประเด็นที่ ๒ ก็คือว่าพอมันมาให้ในหน่วยงานแต่ละหน่วยทำมันก็มีแบบแผน
ที่ต่างกัน โดยเฉพาะของการฝ่ายการเมืองมันมี ๓ ฉบับที่แตกต่างกัน คือจริยธรรมของ ส.ส.
เป็นแบบหนึ่ง จริยธรรมของ ส.ว. เป็นอีกแบบหนึ่งนะครับ ที่พอร่างกันขึ้นมา แล้วก็ยังมีมาตรฐาน
ของสำนักนายกรัฐมนตรีของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอีกแบบหนึ่งนะครับ อยู่ในสำนัก
นายกรัฐมนตรี เพราะฉะนั้นเรื่องเดียวกันมันมีอยู่ ๓ อัน ขนาดในกลุ่มคนเดียวกันนี่นะครับ มันมีอยู่
๓ อัน

ประเด็นที่ ๓ ก็คือว่ามันคงจะดูแปลก ๆ เหมือนท่านอัครพรว่า ถ้ามันมีหน่วยงาน
ขึ้นมาคุณจริยธรรมนะครับ แต่ในทางสื่อทางสภากาหนดังสื่อพิมพ์ก็มีหน้าที่ในการคุม
จริยธรรม แต่ผมเองผมคิดว่ามันควรจะต้องมีเหมือนกัน แต่ถ้าตั้งขึ้นมามันอาจจะเป็นเรื่องแปลก
อย่างที่ท่านอัครพรว่า ผมว่ามันอาจจะ design ลักษณะเช่นนะครับ กกต. ผู้ตรวจการแผ่นดิน รัฐสภา
อย่างนี้ ไปทำเป็น code of conduct ของนักการเมือง กระบวนการก็ปี จะมาทบทวนกันที่
หรืออะไรก็แล้วแต่นะครับ อันนี้ หน่วยงานเหล่านี้ไปออกแบบ code of conduct ของนักการเมือง
ทำไมเรา focus ของนักการเมือง เพราะว่่านักการเมืองเป็นคนที่จะต้องเข้ามาบริหารราชการ
แผ่นดินใช่ไหมครับ ทีนี้ code of conduct ของนักการเมืองตัวนี้ถ้าทำโดย ๓-๔ หน่วยงานที่ว่านี้
นะครับ มันก็ต้องคิดอีกข้อหนึ่งคือว่า มันจะต้องมีผลบังคับใช้ก่อนหรือหลัง หรือมีผลในการ
เลือกตั้ง ผมว่าอันนี้เกี่ยวข้องกับนะครับ เราก็ต้องให้มีคนรับผิดชอบ คนรับผิดชอบก็คือพรรคการเมือง
ต้องรับผิดชอบต่อข้อกำหนดคุณสมบัติของจริยธรรมที่ ๓-๔ หน่วยงานดังกล่าวที่ว่า เช่น
การประพฤติปฏิบัติของนักการเมือง ตัวแทนที่ลงสมัครรับเลือกตั้ง ต้องเป็นไปตามนี้ละ คุณต้องยอมรับ

วันพุธที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๘

ฉะนั้นพรรคการเมืองในฐานะที่เป็นผู้ส่งสมัครรับเลือกตั้งตั้งแต่แรกก็ต้องมี commitment ว่าคุณตรวจสอบคุณสมบัติตามพวกนี้แล้วนะ แล้วก็มาดูอย่างที่ท่านประพันธ์พูดนะครับว่า โทษที่มันกำหนดไว้มันน้อยเกินไป เราก็ไปปรับปรุงตรงนั้น แต่ผมคิดว่ามันจะต้องทำให้มันมีองค์การที่รับผิดชอบและกระบวนการที่รับผิดชอบได้จริงทำให้มันเป็นแบบแผนเดียวกันนะครับ ไม่ใช่ว่าพอมาถึงทางสภาก็ไปยกร่างของสภาของตัวเอง วุฒิสภาไปยกร่างของตัวเอง สำนักนายกรัฐมนตรีไปทำของตัวเอง ก็มันไม่เป็นแบบแผนเดียวกันมันไม่เกิดเป็น norm ที่มันเกิดขึ้นในทางสังคมที่ทุกคนเข้าใจและต้องประพฤติปฏิบัติตามนี้

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ : ขออนุญาตท่านประธานครับ ผมว่าบางที่รู้สึกมันเป็นเรื่องเพื่อฝันครับ มันเป็นนามธรรมที่พยายามเขียนเประอะให้หมดเลย ไม่ว่าจะองค์กรหรือว่าในรัฐสภา วุฒิสภาหรือว่าข้าราชการการเมืองในอะไรต่าง ๆ ค่อนข้างเพื่อฝันเลื่อนลอย แล้วก็มันไม่มีจับต้องไม่ได้เลย แล้วก็ไม่มีบทลงโทษ ก็หมายความว่าทุกคนก็ท่องเหมือนอาชยาน เหมือนคุณธรรม ค่าคุณธรรมในสังคม ท่องไปเถอะแต่ก็ไม่ทำนะครับ ทีนี้ผมว่าเราพยายามต้องคิดนอกกรอบบ้าง คิดในกรอบมันไม่ออก ต้องคิดนอกกรอบนะครับ ผมก็เป็นคนรุ่นเก่าแต่ว่าพยายามจะหาใหม่ ๆ พยายามจะหาสิ่งที่นอกกรอบ ในต่างประเทศมันจะติดกับเมืองไทยอย่างหนึ่ง ในบริษัทเอกชน นอกจากที่ว่าจะมีการประเมิน top down จากข้างบนมาข้างล่าง ก็ให้ข้างล่างประเมินจากข้างล่างไปข้างบนด้วย อันนี้มันจะเป็นการคุมความสมดุลเลยนะครับ เมืองไทยมันจะครอบจากข้างบนมาข้างล่างใช้ไหมครับ การให้คุณงามความดี ให้คุณให้โทษ ให้เปอร์เซ็นต์ต่าง ๆ เดียวนี้ก็เป็นระบบต่าง ๆ ยิ่งยุ่งใหญ่เลย เปอร์เซ็นต์นะครับ ปรากฏว่าในการประเมินบางคนทำงานแทบตายแต่ว่าประเมินได้นิดเดียว คนที่ทำงานก็ไม่เก่งแต่ประจบเก่งได้เปอร์เซ็นต์เยอะ หมายความว่าเงินเดือนก็สูงขึ้น เพราะฉะนั้นถ้าเราคิดนอกกรอบนะครับ เราคิดกลับหัวเสียใหม่ เอาคนข้างล่างประเมินข้างบนด้วย มันจะได้จุดสมดุลกัน เพราะฉะนั้นคนระดับหัวหน้าต่าง ๆ ก็ไม่กล้าที่จะทำผิดหลักจริยธรรมหรือทำผิดหลัก merit system ในการแต่งตั้งอะไรต่าง ๆ เพราะเขาก็กลัวเหมือนกันว่าเดี๋ยวเด็กข้างล่างจะประเมินตัวและตัวเองก็แยเหมือนกัน เปอร์เซ็นต์ในการขึ้นเงินเดือนก็ตกต่ำไปด้วยนะครับ เพราะฉะนั้นถ้าเราพยายามจะหาอะไรนอกกรอบไปบ้าง เพราะว่าเราพยายามคิดในกรอบมันคิดแทบตาย มันไม่ออก หาทางนอกกรอบบ้าง ลองพยายามลองคิด ๆ ช่วยกัน

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ศรีธนรัตน์ ๖/๙

วันพุธที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๘

อย่างหนึ่งผมมีตัวอย่างอันหนึ่งที่จะเห็นชัด ๆ เลยนะครับ ในระบบราชการเราเองที่ศาลรัฐธรรมนูญ มันจะมีหลักสูตรอันหนึ่ง เขาเรียก หลักสูตรนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย หลักสูตรนี้จะมี ๙ เดือน เราไม่ใช่จะเหวี่ยงแหไปตามหน่วยราชการนะครับ เราจะ pickup กันเลยนะครับ เราดูคนไหนที่ว่ามีศักยภาพที่พยายามจะเผยแพร่หลักนิติธรรมในหน่วยงานของตนเราก็ไปดึงออกมาและมาเรียน ๙ เดือน แล้วก็เอาวิทยากรชั้นยอดเลยมาบรรยายให้ฟัง แล้วก็เราก็มีหลักสูตร หลักสูตรนี้ฟรีนะครับ เราออกให้หมดเลย แต่ว่างบประมาณเราถูกตัดทุกปีเลย เพราะว่าเรามี ๕๒ คนเองครับหลักสูตรนี้ปรากฏว่า ถูก สตง. ทักท้วงมาบอกว่า นักศึกษาที่มาเข้าเรียนอบรมนี้ทำไมมีเอกชนเข้ามาด้วย ควรจะมีแต่เฉพาะภาครัฐ และให้ชี้แจงไป นี่เจ้าหน้าที่กำลังชี้แจงไป ผมทราบเรื่องผมก็บอกว่า ชี้แจงไปแล้วว่า ไม่ว่าจะภาครัฐ ภาคเอกชน ล้วนแต่ต้องมีหลักธรรมาภิบาล หลักนิติธรรมทั้งสิ้น ถ้าภาคเอกชนไม่มีหลักนิติธรรมและไปปกครองอย่างไรใช้ไหมครับ มันก็เหมือนหลักธรรมาภิบาลนี้ ผมก็ว่า สตง. หน่วยงานราชการเอง ขออภัยที่ต้องเอ่ยนาม เอ่ยชื่อ เขายังไม่เข้าใจหลักนี้เลยว่า ในภาคเอกชนก็ควรมี ไม่ใช่ภาครัฐบาลอย่างเดียว ภาครัฐนะครับ และสำคัญด้วยภาคเอกชน สำคัญมาก เพราะว่ามันจะได้เสริมสร้างซึ่งกันและกันทั้งภาคเอกชนและภาครัฐ ถ้าภาคเอกชน ไม่มีหลักนิติธรรมในหน่วยงานของตัวเองแล้วมันก็จะปกครองลำบาก มันก็จะไม่มีจริยธรรม ไม่มีคุณธรรมอะไรเลยนะครับ เพราะฉะนั้นผมเห็นว่าการทำความเข้าใจให้หน่วยงานของรัฐให้เข้าใจ ในหลักนิติธรรมก็คงต้องทำด้วย ควบคู่กันไป ไม่ใช่ว่าจะไปลงที่หน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง แต่ว่า ทุกภาค ทั้งภาคเอกชน ทั้งภาครัฐ จะต้องเข้าใจในหลักนี้และพยายามคิดนอกกรอบว่า จะทำอย่างไร ให้ในองค์กรของตัวเองได้รับ fair treatment ได้รับการใช้หลักนิติธรรม จริยธรรม อย่างถูกต้อง มีการสร้างดุลในองค์กรของตัวเองอย่างเหมาะสมด้วยครับ ขอขอบคุณครับ

วันพุธที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๘

ประธาน : เชิญครับ

นายเจียรชัย ณ นคร : เรียนท่านประธานครับ คือผมว่าเวลาดูข้อ ๖ แล้วไปคิดถึงความเป็นจริง ผมว่าคนทั่วไปเองเวลาพูดถึงจริยธรรม คุณธรรม ธรรมาภิบาลอะไรอย่างนี้มันต้องไปแปลความต่อ แล้วก็เวลาเราทำเรื่องประมวลจริยธรรมมันก็เขียนขึ้นมาแล้วก็มันจับต้องค่อนข้างยาก อย่าง ethics code ที่ผมเคยเจอของอเมริกาชื่อมันเป็น ethics code ก็จริงแต่มันมีรายละเอียดต่าง ๆ เยอะแยะไปหมดเลย บางครั้งก็ยังไม่อ่านแล้วบอกว่ามันเป็นเรื่องของจริยธรรมในความหมายแบบไทย ๆ หรือเปล่า เช่นสมมุติการไปรับเงินเกินกว่าจำนวนหนึ่งที่กำหนดของ ป.ป.ช. ก็คือจะ ๓,๐๐๐ บาทอะไรอย่างนี้นะครับ ใน ethics code ของข้าราชการของอเมริกาเท่าที่ผมเคยอ่านคือมันจะเขียนรายละเอียดไปถึงขนาดที่ว่าคุณจะต้อง report ไปยังหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งที่เขากำหนดภายใน ๒๔ ชั่วโมง ๓๖ ชั่วโมง ถ้าคุณไม่ report คุณก็ต้องอธิบายและอาจจะเป็นความผิดได้ เพราะฉะนั้นจริง ๆ แล้วผมคิดว่าเวลาเราพูดถึงเรื่องคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาลหรืออะไรก็แล้วถ้าเกิดเอาเฉพาะคุณธรรม จริยธรรม มันก็คือเป็นเรื่องของกลไกในการกำกับพฤติกรรมของคนที่นี่ทำอย่างไรจะกำกับพฤติกรรมของคนให้มันอยู่ในร่องในรอย ในการทำงานผมคิดว่าแม้กระทั่งเรื่องเมื่อสักครู่คุณภักดิ์พูดเรื่อง code of conduct อันนั้นก็เป็นเรื่องที่มีความสำคัญ ถามว่ามัน code of conduct แบบที่เข้าใจตรงกันหรือเปล่า หรือว่า operation manual ในการทำงานอะไรแบบนี้ คือผมคิดว่าสิ่งเหล่านี้มันเป็นเรื่องที่มันให้รายละเอียดและมันไปกำกับพฤติกรรมของคน สมมุติว่าการทำผิด operation manual หรือทำผิด code of conduct ใน layer ที่อาจจะแตกต่างกันนี้นะครับ มันอาจจะผิดจริยธรรมหรือไม่ผิดจริยธรรมก็ได้ แต่ถ้าคุณผิด code of conduct ต่างประเทศมัน sanction มันมีบทลงโทษ มันไม่จำเป็นต้องไปถึงขนาดว่าผิดกฎหมาย เพราะฉะนั้นสิ่งเหล่านี้คือสิ่งที่มันจะต้องสร้างขึ้นมามา แต่คราวนี้ในกระบวนการของสังคมไทยเราผมคิดว่ารายละเอียดแบบนี้เราไม่เคยไปศึกษาจริง ๆ อย่างที่เมื่อสักครู่อาจารย์จตุรพิตรถึงเรื่องของที่มีการให้คำปรึกษาหรือโทรศัพท์ไปปรึกษา ผมเคยไปดูงานที่แคนาดาเป็นหน่วยงานที่ทำเรื่องเกี่ยวกับ conflict of interest เขาก็มีการเขียนกติกาถึงขนาดที่ว่าถ้าคุณเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐเวลาคุณทำงานถ้าคุณมีข้อสงสัยว่าสิ่งที่你做มัน conflict of interest หรือไม่ คุณมีหน้าที่ต้องโทรไป consult registrar ของออฟฟิศนี้ ที่ให้คำปรึกษาเรื่องนี้ ถ้าคุณไม่โทรไปปรึกษาแล้ว once มันเกิดปัญหาขึ้นมาคุณผิด เพราะฉะนั้นการจับผิดในลักษณะของพฤติกรรมหรือจับผิดในลักษณะของการทำงาน ผมอาจจะใช้คำพูดผิดนะไม่อยากจะใช้คำว่าจับผิด มันลงไปถึงใน layer

วันพุธที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๘

ของ operation ในการปฏิบัติด้วย เพราะฉะนั้นเราพอมารู้ถึงเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ถ้าดูจากที่ผู้ตรวจการแผ่นดินทำผมเรียนตรง ๆ ว่ามันเลือนลอมมากคือเขียนก็จะเป็น pattern ลักษณะทำนองเดียวกัน ไม่ควรประพุดตัวอย่างโน้น ไม่ควรประพุดตัวอย่างนี้ แต่จริง ๆ แล้วของฝรั่งเองผมว่ามันลงลึกไปถึงระดับของปฏิบัติ แล้วเวลามันผิดการลงไปลึกถึงระดับปฏิบัติแล้วเวลามันผิดโอกาสที่มันจะผิดมันง่าย อย่างเช่นบอกว่าไม่ file report ภายใน ๒๔ ชั่วโมงมันจบเลยไม่ต้องพิสูจน์อะไร ยังไม่ได้มาบอกนะว่ารับเงิน ๓,๐๐๐ บาทผิดหรือไม่ แต่คุณไม่ file report คุณผิดแล้ว อย่างน้อยในส่วนที่คุณไม่ file report ตอนนี่ที่คุณทำ แต่บอกรับเงิน ๓,๐๐๐ บาทผิดหรือไม่บางที่ต้องไป ป.ป.ช. ต้องไปดูเงื่อนไขว่าผิดตามกฎหมาย ป.ป.ช. หรือเปล่า ผมว่าสิ่งเหล่านี้คือสิ่งที่จะต้อง ทบทวน แต่มันอาจจะไม่ใช่เรื่องที่ว่าต้องไปเขียนอยู่ในรัฐธรรมนูญได้อย่างที่พูดนี้หรือเปล่า แต่ว่ามันเป็นสิ่งที่เป็นทางปฏิบัติที่มันหายไป และอีกอย่างหนึ่งอย่างพอคุณภัทระพูดถึงเรื่องสื่อ ผมก็ยังนึกนะครับว่าบอกองค์กรสื่อเวลาคุณกันเอง คำถามผมว่าวันนี้องค์กรสื่อที่มีอยู่เฉพาะ หนังสือพิมพ์ หนังสือพิมพ์ทั้งประเทศเป็นสมาชิกองค์กรสื่อหรือเปล่า อันนี้ก็ปัญหาถูกไหมครับ เพราะฉะนั้นการคุมกันเองเวลาเราพูดถึงองค์กรวิชาชีพ ผมจำได้ว่าร่างรัฐธรรมนูญสมัยเก่ามีอยู่ ครั้งหนึ่งเคยพยายามจะบอกสื่อว่ามันควรจะมืองค์กรวิชาชีพที่ต้องมีการให้ license ในการประกอบ วิชาชีพ คือคนที่จะมาเคลมตัวเองเป็นสื่อคุณต้องมี license ปัญหาก็คือว่าถ้าไม่มี license องค์กร วิชาชีพก็คุมไม่ได้ถูกไหมครับ ถ้ามี license อย่างน้อยมันถูกเพิกถอนการประกอบวิชาชีพ อย่าง ดูหนังฝรั่งหลายเรื่องกลายเป็นว่าอาชีพแทบทุกอาชีพของฝรั่งที่ทำช่างประปา ช่างไฟฟ้าก็มี license การที่มี license มันก็จะถูกกำกับโดย code of conduct ในเรื่องของจริยธรรม ของจรรยาบรรณวิชาชีพของตัวเอง ซึ่งสิ่งเหล่านี้เมืองไทยมันไม่ได้เป็นอย่างนั้น พอไม่ได้เป็น อย่างนั้นปีบถามว่าถ้าเราจะมาแก้ปัญหาเราจะทำอย่างไร พอตีผมก็อาจจะยังนึกภาพไม่ออก ยังตอบไม่ได้ แต่ว่าบางที่รายละเอียดบางส่วนมันอยู่ไกลเกินกว่าที่จะไปเขียนในรัฐธรรมนูญ แต่สิ่งเหล่านี้มันเป็นพื้นฐานของการที่จะมา support หลักการในรัฐธรรมนูญที่จะเขียนนะครับ

เลขานุการ : ขออนุญาตกราบเรียนท่านประธานครับ ผมพิจารณาในมาตรา ๓๕

(๖) โดยแบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ซึ่งสนับสนุนซึ่งกันและกัน

ส่วนที่ ๑ จะเป็นเรื่องของหลักนิติธรรม

ส่วนที่ ๒ จะเป็นเรื่องคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาล

วันพุธที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๘

ผมคิดว่ากลไกที่จะเสริมความเข้มแข็งของหลักนิติธรรมได้จริง ๆ เบื้องต้นต้องทำความเข้าใจก่อนว่าหลักนิติธรรมเราเข้าใจตรงกันหรือเปล่าว่าคืออะไร เพราะในแวดวงเวลาพูดถึงหลักนิติธรรมผมยังได้ยินอาจารย์สอนกฎหมายหลายท่านพูดไม่ตรงกันว่าจริง ๆ แล้วมันคืออะไรกันแน่ เรารู้สึกเหมือนเราเข้าใจแต่เราไม่เข้าใจ นิติธรรมคืออะไรผมขออนุญาตไม่นิยามว่ามันคืออะไร แต่โดยหลักการของมันก็คือว่าการใช้อำนาจของรัฐจะต้องอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมายหรือการปกครองโดยกฎหมาย เพราะฉะนั้นโดยการยึดกฎหมายเป็นหลักผมคิดว่ามันจะมีอยู่ ๓ ส่วนด้วยกันที่เกี่ยวข้อง

ส่วนที่ ๑ ก็คือเรื่องตัวบทกฎหมาย

ส่วนที่ ๒ ก็คือคนบังคับใช้กฎหมาย

ส่วนที่ ๓ ก็คือคนถูกบังคับหรือคนที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย

ผมขออนุญาตถ้าเรามองพิจารณาเป็น ๓ ส่วนอย่างนี้ในเบื้องต้นของหลักนิติธรรม และแยกออกมาเป็น ๓ ส่วน เราจะพอมองเห็นกลาง ๆ ว่ามันมีกลไกบางอย่างที่สามารถทำให้เกิดหลักนิติธรรมได้อย่างแท้จริง

ประการที่ ๑ ถ้าเรามองในแง่ของตัวบทกฎหมาย ผมคิดว่าปัจจุบันกฎหมายของประเทศไทยเราเป็นกฎหมายในระบบควบคุมเสียเยอะ ในทุกเรื่องเราเป็นระบบควบคุม การใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่จึงมากมายมหาศาล เพราะฉะนั้นเมื่อการใช้ดุลพินิจมากมายมหาศาลมันจึงเป็นช่องทางให้เกิดการ abuse ได้โดยง่ายซึ่งมันจะมีผลกระทบต่อไปถึงคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาล คำถามของผมก็คือว่าทำอย่างไร เราจะมีกลไกอย่างไรที่จะทำให้ตัวบทกฎหมายมีความชัดเจนมากที่สุด มีการใช้ดุลพินิจเพียงเท่าที่จำเป็นหรือน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ในบริบทของไทย เพราะเราอยู่ว่าคนไทยถ้าเราให้ดุลพินิจมาก ๆ คนไทยมักจะใช้ดุลพินิจในทางที่เสียหายอยู่นะครับ เพราะฉะนั้นในเรื่องของตัวบทกฎหมายอาจจะต้องมีการพัฒนาหรือปรับปรุงให้มีการทันสมัยลดการใช้ดุลพินิจให้น้อยลง ปัจจุบันกฎหมายไทยร้อยละ ๘๐-๘๕ ใช้ระบบการควบคุมแล้วก็ให้ดุลพินิจเป็นจำนวนมาก และทำให้เกิดการ abuse

ส่วนที่ ๒ ส่วนที่เกี่ยวข้องก็คือกลไกเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมาย ผมไม่ได้หมายถึงตัวบังคับใช้กฎหมายโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างเดียว เมื่อก่อนเรามีคน ๑๘ ล้านคนเมื่อเรามีรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๒ ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญโฉมใหม่ที่เขียนยาว ๆ การบังคับใช้กฎหมายโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีจำนวนอัตราส่วนใกล้เคียงกับจำนวนประชากรที่มีอยู่เป็นเรื่องที่ดูจะไม่ลำบาก

วันพุธที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๘

มากมายนักเหมาะแก่ระบบควบคุมเป็นอย่างยิ่ง แต่พอประชาชนตอนนี้มีจำนวนประมาณ ๗๐ ล้านคน ในขณะที่เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายมีประมาณ ๓,๐๐๐,๐๐๐ คน มันไม่มีทางที่จะได้สัดส่วนกัน พอมันไม่ได้สัดส่วนกันมันจึงก่อให้เกิดปัญหาในการบังคับใช้กฎหมาย คนบังคับใช้กฎหมาย ก็จะมีปัญหาของตัวเองคือเราไม่รู้กฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการกำหนดโทษในทางอาญา ทุกอย่างก็จะไปลงที่ตำรวจหมด ท่านประธานกับผมเคยทำกฎหมายฉบับหนึ่งก็คือการทำงานของคนต่างดาว ถ้ามว่าเจ้าหน้าที่ของเขาเขามีจำนวนเท่าไร เจ้าหน้าที่ของเขาเขามีจำนวนทั้งหมด ๖๐๐ กว่าคน แต่จะต้องไปจับแรงงานต่างดาวซึ่งมีอยู่ ๒,๐๐๐,๐๐๐-๓,๐๐๐,๐๐๐ คน ทั่วประเทศ มันเป็น mission impossible จริง ๆ และเราก็ให้อำนาจเขาไปค่อนข้างมาก สิ่งเหล่านี้มันทำให้กระบวนการใช้บังคับกฎหมายมันไม่เหมาะสม ตัวบทกฎหมายก็มีปัญหาแล้ว

ปัญหาถัดไปก็คือในเรื่องของกระบวนการยุติธรรมที่จะสืบเนื่องต่อไป กระบวนการยุติธรรมที่ล่าช้ามีคดีขึ้นสู่ศาลจำนวนมาก อันนี้ก็เป็นสาเหตุหนึ่งซึ่งทำให้การบังคับใช้กฎหมายไทยขาดประสิทธิภาพ แล้วก็ดูเหมือนจะอ่อนแอ ทั้ง ๆ ที่จริง ๆ แล้วกระบวนการยุติธรรมไทยเราพยายามปรับปรุงอยู่ตลอดเวลา แต่เนื่องจากคดีมันขึ้นสู่โรงศาลเยอะมาก มันจะมีกลไกพิเศษไหนหรือไม่ที่จะทำให้คดีมีการยุติลงหรือพยายามไกล่เกลี่ยกันได้ก่อนที่คดีจะขึ้นสู่ศาล อันนี้ก็เป็นกระบวนการหรือกลไกหนึ่งที่จะต้องมีการปรับปรุง ปัจจุบันก็มีความพยายามที่จะเสนอร่างกฎหมายเรื่องนี้อยู่

ถัดไปที่คนถูกบังคับคนที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ผมยกตัวอย่างที่เราเห็นกันชัด ๆ บ่อย ๆ ก็คือการขี่มอเตอร์ไซด์สวนทาง ทุกคนรู้หมดว่ามันเป็นเรื่องที่ไม่ดีแต่มันคือในบริบทของเราเองก็คือว่าเรามีลักษณะเป็นเช่นนั้น ผมเคยถามลูกว่าทำไมถึงทำอย่างนั้นเป็นการฝ่าฝืนกฎโรงเรียน เขาบอกว่าป้าในโรงเรียนชายล้วนเขาถือว่ากฎมีไว้แหก ผมก็บอกว่าถ้าทัศนคติเป็นอย่างนั้นป้าคงตกงาน เพราะป้าเป็นคนเขียนกฎ ถ้ากฎมีไว้แหกก็ไม่ต้องมีป้าก็ได้แล้วหนูจะเรียนที่ไหน สิ่งเหล่านี้คือคนถูกบังคับตามกฎหมายเขารู้สึกว่าเขาไม่ได้เป็นธรรม อาจจะมีบางเรื่องซึ่งทำเป็นสนุก ๆ แต่บางเรื่องเราก็บังคับมากจนเกินไป ท่านประธานเคยมอบให้ผมไปสำรวจเรื่องการทำไม้ เอสเอ็มอีเล็ก ๆ ปรากฏว่าต้องทำตามกฎหมายถึง ๕๐ กว่าฉบับ ทั้งแม่ทั้งลูกหมด ถ้ามว่าแล้วใครจะไปทำได้ถูกต้องทั้งหมดไม่รู้ แต่มันมีกระบวนการหนึ่งซึ่งรัฐบาลพยายามทำอยู่ก็คือทำเป็น database ทำรวมไว้ว่าการอนุมัติ อนุญาตอะไรต่าง ๆ สามารถที่จะขอได้ ณ จุดเดียวเป็นการบังคับภายในของรัฐเอง ผมคิดว่าอันนี้เป็นส่วนหนึ่งของกลไกที่สามารถเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบนิติธรรมได้ ผมเชื่อว่าไม่มีใครอยากทำผิดกฎหมาย โดยสุจริตผมเชื่ออย่างนั้น แต่ว่าเขามีเหตุจำเป็นที่จะต้องทำ

วันพุธที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๘

อย่างกรณีที่เราเปิดร้านโชห่วยเราต้องขอใบอนุญาตประมาณ ๑๔-๑๕ ใบ ถ้าจะขายเหล้า บุหรี่ ต่างประเทศด้วย น้อยที่สุดคือ ๗ ใบ เพราะฉะนั้นไม่มีใครรู้ครับ พวกผมต้องไปสำรวจจึงจะรู้ว่า ไอ้โฮต้องใช้ใบอนุญาตเยอะขนาดนี้ ระบบกฎหมายเราบังคับให้คนของเราเองหลีกเลี่ยงกฎหมาย โดยปราศจากเจตนาร้าย หรือแม้กระทั่งการขาย CD ที่ตัวเองซื้อมาแล้วและเลิกดูแล้วเอาไปขาย ตามตลาดนัดก็ยังอุตสาหักติดคุกได้ นี่คืระบบกฎหมายของเราซึ่งมันสร้างความไม่เป็นธรรม เราจะบอกว่าเราปฏิบัติตามหลักนิติธรรมผมคิดว่าคงไม่ตรงนักนะครับ แต่ถ้าเราสามารถปรับปรุงกลไกในเรื่องนี้ให้มีการทบทวนความเหมาะสมของกฎหมายตลอดระยะเวลาที่กำหนดก็ดี มีการถ่วงถ่วงกฎหมายว่าอันไหนมันเหมาะสมหรือสอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของประชาชนก่อนที่จะมีการตราขึ้นมาใช้บังคับก็ตัวอย่างเช่นที่เรากำลังทำกันอยู่นี้ ผมคิดว่ามันเป็นกลไกหนึ่งที่จะเสริมสร้างความเข้มแข็งของหลักนิติธรรมได้และจะสามารถเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลได้ในทางอ้อมด้วย เพราะว่าถ้ากฎหมายดีเสียแล้วเหมาะสมกับสภาพสังคมที่แท้จริง ผมคิดว่าน้อยคนที่อยากจะฝ่าฝืนกฎหมายครับท่านประธาน

แล้วก็อีกส่วนหนึ่งก็คือว่าเรื่องระบบการศึกษาเป็นเรื่องที่ค่อนข้างสำคัญมากซึ่งผมมีข้อกังวลมาก เรื่องคุณธรรม จริยธรรม ธรรมาภิบาล หลายท่านได้กรุณายกขึ้นมาแล้ว merit ethics แล้วก็ governance ปัจจุบันนี้เรายังเข้าใจไม่ตรงกัน แล้วจริง ๆ แล้วในทางระหว่างประเทศเดิมมันจะมี ethics แต่เดี๋ยวนี้นางระหว่างประเทศผมเข้าใจว่าท่านพูดท่านคงกรุณาอธิบายได้ก็คือมันเปลี่ยนเป็น based practice ไปแล้ว มันทำให้มีความเป็นรูปธรรมมากกว่าที่จะเป็น ethics ก็คือสิ่งที่อยู่ในใจ แต่ based practice ก็คือมันเริ่มมีความเป็นรูปธรรมมากขึ้น ถ้าใครฝ่าฝืน based practice นี้มันจะก่อให้เกิดผล มีการลงโทษอะไรต่าง ๆ นานาตามมาได้ ผมคิดว่าการเสริมสร้างให้มี based practice ในแต่ละองค์กร ในแต่ละอันซึ่งเป็นกลไกหนึ่งอาจจะไม่ต้องเขียนในกฎหมายนี้ก็ได้ก็สามารถที่จะเป็นกลไกที่สามารถขับเคลื่อนเรื่องคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลได้ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นก็ขึ้นอยู่กับ role model ด้วย ถ้า role model ยังคงกินเหล้าอยู่แล้วไปสอนเด็กบอกว่าอย่าไปกินเหล้าเลยอย่างนี้ก็คงลำบาก ผมคิดว่ามันหลายส่วนประกอบกันในเรื่องนี้อย่างที่ท่านอาจารย์จู้ได้กรุณา ขอบพระคุณครับ

นายชาติชาย ณ เชียงใหม่ : ขออนุญาตท่านประธานครับ บังเอิญนึกขึ้นได้เพราะผมเคยทำวิจัยหลายเรื่อง แล้วก็เคยช่วยทำเป็นมาตรการก็อยากจะขออนุญาตแป็บเดียวครับ

วันพุธที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๘

ท่านประธาน ในเรื่องของคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลนี้ นะครับ จริง ๆ แล้วจากที่เขาทำกันมาทั้งโลกมันต้องทำพร้อมกันอย่างน้อย ๕ ระดับไปด้วยกันก็คือ

อันที่ ๑ มีทั้งเรื่องการปลูกฝัง

อันที่ ๒ มีการป้องกัน

อันที่ ๓ มีการปราบปราม

อันที่ ๔ มีการสร้างวัฒนธรรมให้คนมีจิตสาธารณะ มีคุณธรรมนะครับ

อันที่ ๕ นี่ต้องไปแก้เรื่องของความเหลื่อมล้ำในสังคมด้วยนะครับ เพราะตัวนี้เหลื่อมล้ำในโครงสร้างใหญ่มันทำให้คนอยากได้ใครมีละเมิดอะไรต่าง ๆ ด้วยกันนะครับ ที่นี้อันนั้นมันเป็นเรื่องของ ๕ ระดับใหญ่ แต่ถ้าเราดูเล็กลงมาหน่อยมันก็มี ๓ ป ก็คือ

อันที่ ๑ ต้องปลูกฝัง อันนี้เป็นเรื่องของ การปลูกฝังจิตสำนึกในตัวบุคคล
ตัวนักการเมือง

อันที่ ๒ เรื่องการป้องกันในเชิงขององค์กร หน่วยงาน

อันที่ ๓ เป็นเรื่องของ การปราบปราม โดยใช้พลังสังคมไปปราบปรามเมื่อเราก็ดูไปแล้ว
ในส่วนนี้ว่าให้ประชาชนได้เห็นข้อมูล ได้โปร่งใส ได้อะไร อันนี้ก็จะช่วยตรงนี้นะครับ

ผมลงรายละเอียดชนิดเดียว นะครับ ในเรื่องปลูกฝังก็จะมีทั้งตัวของเด็ก ๆ รุ่นใหม่
อะไรเราก็คงต้องไปคุยกันอยู่แล้ว แต่ว่าสำหรับบุคคลสาธารณะหรือนักการเมืองหรือว่าผู้มีตำแหน่ง
ระดับสูงในต่างประเทศเขาก็มีการให้มีการประเมินจริยธรรมประจำปีของผู้ดำรงตำแหน่งใน
ระดับสูง รวมทั้งบางประเทศมีการเหมือนคล้าย ๆ กับเป็นใบอนุญาตเป็น ส.ส. เหมือนเราไปขับรถ
เราต้องไปสอบใบอนุญาต อันนี้เขาก็สอบแต่เขาสอบทัศนคติแต่ไม่ได้ มีตก แต่เขาจะสะท้อน
ให้เห็นว่าทัศนคติมันเป็นอย่างไร เบียงเบนไปหรือเปล่า แต่ก็ยังไม่ได้ถึงขั้นว่าสอบไม่ผ่านห้ามเป็น
ส.ส. นะครับ แล้วก็ยังมีผู้ให้คำปรึกษาที่ไม่เปิดเผยนาม มีปัญหาขึ้นมา ก็โทรหาได้ว่าจะตัดสินอย่างนั้น
จะดี ไม่ดี ก็จะมีหน่วยให้ช่วยถ้าระดับบุคคล ส่วนระดับองค์กรที่น่าสนใจก็มี ๒ อย่างครับ

อันที่ ๑ ก็คือว่าเขาจะสร้างกลไกที่มันเป็น early warning system กลไกที่มัน
ชี้ให้เห็นถึงการเตือนล่วงหน้า เหมือนกับฝนจะตกน้ำจะมามาตชนของหนีก้เริ่มเห็นภาพแล้วว่ามดชนไข
หนีน้จะท่วมอะไรอย่างนี้ เขาก็จะสร้างกลไกอย่างนั้นขึ้นเพื่อให้ประชาชนได้เห็น แล้วก็หน่วยงาน
ได้รู้เห็น

วันพุธที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๘

อีกอันหนึ่งก็คือว่าเขาทำตัวชี้วัดธรรมาภิบาล ที่จริงเรื่องนี้ผมก็เคยสมัยท่านเลขาฯ สุรชัยท่านเป็นเลขาธิการของ ครม. ก็เคยช่วยกันทำเป็นตัวชี้วัดธรรมาภิบาลการตัดสินใจของ ครม. มีมิติต่าง ๆ แล้วก็มีตัว indicator ต่าง ๆ บังเอิญว่าเขาไม่ได้เอาไปปฏิบัติจริงแต่ว่าทดลองกันก็มีอยู่แล้ว เพราะไปเห็นอย่างที่หลากหลายประเทศเขาทำกัน

แล้วก็สุดท้ายในระดับสังคมก็เป็นในเรื่องอย่างที่เขาเสนอกันมา พวกสภาพตรวจสอบภาคประชาชน สภาพลเมือง หรือที่เขาตั้งกันโดยธรรมชาติอย่างนี้อันนี้มันก็มีอยู่แล้วก็เพียงแต่ว่าจะสานต่อมันอย่างไร หรือจะเปิดโอกาสอย่างไร โดยสรุปก็มีทั้งในเรื่องของการปลูกฝัง การป้องกัน แล้วก็การไปใช้สังคมมาปราบปราม ก็เรียนเสนอท่านว่ามีกลไกใน ๓ ระดับอย่างน้อยครับ ขอขอบคุณครับ

ประธาน : เชิญอาจารย์อุดมครับ

นายอุดม รัฐอมฤต : ท่านประธานครับ ผมมีข้อสังเกตว่าความคิดในสังคมไทย มันค่อนข้างเป็นปัญหาเรื่องไม่คิดถึงส่วนรวม ซึ่งผมก็พยายามจะสอนนักศึกษาบอกว่าจริง ๆ อาจจะเป็นเพราะว่าเราเพิ่งพ้นจากความเป็นลึงมาไม่นาน หมายถึงว่าเพราะสิ่งมีชีวิตมันมี ๒ ภาพ อยู่แล้ว ภาพหนึ่งคือภาพที่มองตัวเองก็ถือเป็นสิ่งมีชีวิตแต่ที่ใช้สติปัญญาน้อยก็เป็นลึงมากหน่อย แต่ว่าสังคมเราเนื่องจากว่าความซับซ้อนที่มันมีมากขึ้น ในขณะที่ผมคิดว่าสังคมไทยเรามันพัฒนาทางด้านโครงสร้างทางปัญญาน้อย เนื่องจากเราเป็นสังคมของความจำ สังคมของการเรียนรู้แบบเอาประโยชน์เป็นที่ตั้งไม่ได้คิดในเชิงโครงสร้าง คือคิดว่าอะไรที่ได้ง่าย ๆ เราก็กว่าเอา ผมนึกถึงถึง คิดถึงว่าจะเขียนเอาอะไรออกมาได้มันคิดได้แบบนี้ แต่พอคิดว่าจะคิดให้ยาว คิดให้ไกลว่าเราจะมีกิน มีใช้ไปตลอดเราจะทำอย่างไร อันนี้คือปัญหาที่สังคมไทยคิดน้อย พอเราคิดน้อยผมคิดว่าตอนนี้ เรากำลังคิดว่าทำอย่างไรเราถึงจะมีวิธีการในการป้องกันไม่ให้คนมันเอารัดเอาเปรียบกันหรือว่า คิดแบบสั้น ๆ เอาง่าย ๆ ผมมองเห็นสังคมแบบจีน ประธานาธิบดี สี จิ้นผิง พอขึ้นมาประกาศเลยว่า ต่อไปนี้ห้ามคนปูพรมแดงรับประธานาธิบดี รับผู้นำ ห้ามคนไปตีกอล์ฟ ห้ามจัดเลี้ยงใหญ่โต ผมมองว่า สังคมไทยต้องการแบบนี้ ต้องการการประกาศแบบนี้ว่าต่อไปนี้สิ่งที่ฟุ่มเฟือย สิ่งที่เกิดความจำเป็น มันต้องถูกประกาศว่าเป็นสิ่งที่ต้องห้ามแล้วผมคิดว่าถ้าจะประกาศถามว่าในรัฐธรรมนูญจะเขียน อย่างไร ผมว่าสังคมไทยถ้าวันนี้เราเขียนว่าคนที่ผู้นำหรือคนที่เป็นผู้บังคับบัญชาทุกคนต้อง ทำตัวเป็นตัวอย่างกับผู้ใต้บังคับบัญชา ผมคิดว่าถ้าเขียนคำนี้ชาวบ้านจะเฮเลยทันที คือผมได้ไปพูด กับหลายที่บอกว่าเราเขียนกฎหมายเราเขียนชาวบ้านไม่เข้าใจครับ เพราะเราบอกว่าโครงสร้าง ต้องเป็นอย่างนั้นเป็นอย่างนี้ แต่ถ้าวันนี้เราบอกว่าการรัฐมนตรี ประธานรัฐสภา ผู้นำเหล่าทัพ

วันพุธที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๘

ท่านต้องเป็นแบบอย่างของผู้ใต้บังคับบัญชา ถ้าท่านเขียนแบบนี้ผมเชื่อว่าชาวบ้านเข้าใจทันทีเลย แต่ท่านจะกล้าเขียนหรือเปล่าว่าสิ่งเหล่านี้คือสิ่งที่ผมคิดว่าสังคมไทยรออยู่ ถ้าเกิดว่าครูเป็นแบบอย่างของนักเรียน เราบอกว่าครูจะเป็นได้อย่างไรในเมื่อคนที่ใหญ่กว่าครูเขายังไม่เป็นเลย อันนี้คือผมคิดในมุมนี้ นะครับว่าถ้าเอาแบบง่าย ๆ แต่ว่าถ้าเราจะคิดให้มันแบบซับซ้อนเป็นโครงสร้างแบบที่ต่างประเทศเขาคิดผมว่าเรายังไม่ถึงครับ เพราะเรายังคิดใกล้ตัวอยู่ เรายังไม่คิดไปไกลถึงขั้นว่าเรามีสัญญาติญาณหรือว่าความคิดโครงสร้างทางความคิดที่จะไปบอกว่าเรามีศีลธรรมนะ เรามีจริยธรรมนะ ผมว่าส่วนนี้มันซับซ้อนเกินกว่าที่คนไทยเราจะคิด อันนี้คือผมมองในมุมนี้ นะครับ เพราะว่าเราคิดอะไรค่อนข้างใกล้ตัว เพราะฉะนั้นผมเสนอว่าถ้าเราจะเขียนอะไรเขียนแบบง่าย ๆ อย่างนี้เลย บอกว่าผู้นำของทุกระดับต้องเป็นแบบอย่างให้กับคนในหน่วยงานนั้น ๆ ขอขอบคุณครับ

ประธาน : เทาที่ฟังดู เชิญครับ

นางจรี วิจิตรวาทการ : ท่านนิดหนึ่งคะ ดิฉันคิดว่าสิ่งที่ทำให้พรรคการเมืองกำกับผู้เข้าสมัครหรืออะไรต่ออะไรเองดิฉันคิดว่ามันก็ค่อนข้างยาก เพราะว่าเงื่อนไขของการที่เขาจะส่งใครมันอยู่ที่เหตุผลที่อาจจะไม่ใช่เพราะเป็นคนดีมีความสามารถหรือว่าจะทำงานได้เก่งด้วยเหตุผลอื่น ๆ อาจจะให้เงินพรรค ให้อะไรต่ออะไรแล้วแต่ หรือว่าเป็นที่โปรดปรานของหัวหน้าพรรคอะไรอย่างนี้ ดิฉันคิดว่าของประเทศบางประเทศเขาให้เอาประวัติขึ้น website ให้ประชาชนดู ส่วนใหญ่คนที่ทำจะเป็นเอ็นจีโอที่ติดตามเรื่องเหล่านี้ คือหมายความว่าไม่มีผลเขาจะใส่ประวัติว่าคน ๆ นี้เคยทำหน้าที่อะไรมา เคยถูก blacklist มาแล้ว ไม่อะไร ๆ ต่าง ๆ แล้วให้ประชาชนเป็นคนตรวจสอบดูว่าจะเอาหรือไม่เอา ดิฉันไม่ทราบที่เราทำอย่างนั้นได้ไหมว่าถ้าเปิดกว้างให้ช่องทางที่ใช้หลักของความโปร่งใสที่อาจารย์เชียรชัยพูดถึง แต่ว่าโปร่งใสในลักษณะที่ว่าให้ประชาชนสามารถที่จะเห็นประวัติภูมิหลังอะไรต่าง ๆ ของ candidate แต่ละคน หรือถ้าสมมุติประชาชนร้องยี้หรือว่าเข้าไปประณามพรรคตัวเองอาจจะต้องถอนชื่อบุคคลเหล่านั้นโดยไม่ได้ให้เป็น candidate แล้วอะไรก็ว่าไป ทีนี้ดิฉันไม่แน่ใจว่ากฎหมายหมิ่นประมาทของไทยมันจะทำให้ประเมนการอย่างนี้ไม่ได้หรือเปล่า สมมุติว่าเคยโหวตอย่างไร หรือว่าถ้าเคยเป็นการเมืองมาแล้วเคยถูกกล่าวหาเรื่องอะไรอาจจะไม่ได้ถึงยุคอะไรต่ออะไร แต่ว่าเคยถูกกล่าวหา ถูกอะไรเขาใส่ไว้หมดเลยคะประวัติของแต่ละคน แล้วให้ประชาชนเลือกตัดสินใจเอง มันไม่ทราบว่าจะจะเป็น option ทางหนึ่งได้ไหม ที่จริงสมัชชาคุณธรรมก็ได้พูดอย่างนั้นเหมือนกันนะคะ ตอนที่ร่างข้อบังคับของ สปช. คือเราบอกว่าสมัชชาคุณธรรม

วันพุธที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๘

ไปตัดสินใจไม่ได้ แต่ว่าใช้สมาชิกคุณธรรมเป็นตัวกลางในการที่จะเปิดเผยข้อมูลต่าง ๆ อย่างเช่น ถูกกล่าวหาอะไร ใครถูกทำอะไร แล้วก็ให้สังคมเป็นฝ่ายตัดสินใจเพราะว่าพยายามที่จะพัฒนาโลกของ social sanction การลงโทษทางสังคมให้เป็นกลไกที่มันทำงานได้ว่าสังคมลงโทษคนที่ถูกกล่าวหาว่านี่โน่น อาจจะไม่ได้มีข้อยุติว่าเขาทำจริงหรือไม่จริงแต่ทำให้ใช้วิจารณ์ญาณของคนอื่น ๆ ดูว่าเป็นอย่างไร ทีนี้การเมืองทำอย่างนั้นได้ไหม สมมุติเป็นกฎบังคับว่าพรรคการเมืองจะต้องใส่ข้อมูลในรายละเอียดให้กับสังคมได้รับทราบ

ประธาน : คงทำไม่ได้หรอก เพราะว่ามันกล่าวหากันทุกวัน คนที่ไม่ชอบมันกล่าวหาทุกวัน พวกเรานี้ก็โดนกล่าวหาเมื่อเช้าว่าเป็นพวกเผด็จการแล้วถ้าเอาไปลงขึ้นว่าอาจารย์จूरูถูกกล่าวหาว่าเป็นเผด็จการ คือความไม่มีวินัยของคนไทยมันทำให้เชื่ออย่างนั้นไม่ได้ แต่เอ็นจีโอเขาค่อนข้างจะผ่านร้อนผ่านหนาวมาเยอะ แต่ของเรานั้นก็มีทั้งระดับสูง ระดับกลาง ระดับล่าง ระดับที่กำลังโตได้ทำคะแนนเพื่อเช็กเอาบิลไปเก็บสตางค์อะไรพวกนี้มันเยอะเหมือนกันนะ อาจารย์ก็เห็นเยอะนะ เพราะฉะนั้นมันน่าจะลำบาก ผมคิดว่าเท่าที่เราพูดกันมาโลกที่เราจะทำได้ก็เห็นจะมี ๓ กลไกซึ่งจะต้องไปออกแบบแล้วไปเขียนไว้

กลไกอันที่ ๑ ก็คือการศึกษา ซึ่งคงจะต้องเน้นกันให้มากกว่าระบบการศึกษาของเรา ต้องเน้นไปที่สิ่งเหล่านี้มากกว่าไปทางเรื่องของความเก่งทางด้านวิทยาศาสตร์หรือคณิตศาสตร์อย่างเดียว มันจะต้องควบคู่ไปกับสิ่งเหล่านี้

อันที่ ๒ มันต้องมีกลไกในการเผยแพร่ เข้า-เย็น เข้า-เย็น ซึ่งอาจจะต้องไปจำกัดสิทธิของสื่อบางประเภทเช่นสื่อทางทีวีที่จะใช้คลื่นตรงนั้นอาจจะต้องไปเขียนว่าจะต้องมีสัดส่วนในการเผยแพร่เพื่อให้เข้าหูคนเป็นประจำทุกวัน ๆ

อันที่ ๓ คือจะต้องมีกลไกในการตรวจสอบเพื่อเตือนภัยหรือแก้ไขปรับปรุง คือสิ่งเหล่านี้มันจะไม่มีโทษในส่วนทั่ว ๆ ไป เพราะเรากำลังพูดกันถึงตัวประชาชนทั่ว ๆ ไปอย่างหนึ่งกับคนที่อยู่ในองค์กรอีกอย่างหนึ่ง คนที่อยู่ในองค์กรถ้ามันมีที่เขียนได้จะไม่พะรุงพะรังมากอาจจะเขียนอย่างที่อาจารย์อุดมว่าก็ได้เดี๋ยวลองดูเผื่อจะเขียนได้นะครับ อันนั้นก็อาจจะเป็นกลไก ทั้งหมดนี้มันจะต้องเป็นหลาย ๆ ส่วนมาผสมผสานกัน มันคงไม่สามารถจะทำคิดขึ้นมาอันเดียวแล้วก็ทำได้ อันนี้ก็ต้องจดไปเพื่อระลึกไว้เสมอว่าเราจะต้องสร้างตัวพวกเหล่านี้และเราก็จะบอกว่าสิ่งที่เราสร้างไว้ที่ตรงนี้ ๆ รวมกันแล้วมันเพื่อจะแก้ตัวนี้เวลาตอบก็จะได้ตอบได้

วันพุธที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๘

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง : ขออนุญาตท่านประธานนิดหนึ่งครับ จริง ๆ แล้วผมเข้าใจอย่างที่ท่านประธานสรุป คงเป็นแนวทางที่ถูกต้องแล้วละครับ เพียงแต่ที่ผมเข้าใจว่าเรื่องคุณธรรม จริยธรรมหรือหลักนิติธรรม หลักนิติธรรมอาจจะมีนิดหน่อยก็คือในเรื่องของความเข้าใจที่ไม่ตรงกัน อันนี้อยู่ที่การศึกษาที่ท่านประธานยกขึ้นมา มันจะคงแก้ไขได้

ส่วนในเรื่องคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาล ผมเข้าใจว่าทุกองค์กรทุกหน่วยงานในเบื้องต้นเขามีกันหมดนั่นละ เพียงแต่ว่าคนที่อยู่ในองค์กรนั้น ๆ เขาไม่มีวินัยที่จะปฏิบัติตามในเรื่องที่กำหนดไว้ สิ่งที่มีขนาดไปที่ทำให้เขาละเลยที่จะไม่ปฏิบัติก็คือ มาตรการบังคับคืออาจจะไม่ใช่บังคับที่จะลงโทษกัน มันมีทั้งเรื่องของทางสังคมและกฎหมายที่ทำให้เขาต้องยึดถือมาเป็นแนวทางในการดำเนินการ ซึ่งตรงนี้ทำให้คนที่อยู่ในองค์กรหรือทุกภาคส่วนไม่ค่อยนึกถึงในเรื่องมาตรฐานจริยธรรมหรือคุณธรรม ที่จริงมันมีหมดแล้วที่รัฐกำหนดขึ้นมา

ประธาน : จริง ๆ มันเป็นอย่างนี้ คืออันนี้มันเป็นระบบของสังคมไทยเรา พอเราเอะโลอะไรเราก็ใส่ลงไป ไปดูเถอะครับจริยธรรมที่สิทธิมนุษยชนหรือใคร หรือผู้ตรวจการแผ่นดินกำหนด มันเหมือนกับศีล ๒๒๗ ข้อของพระ คือกะเอาให้หมดให้เกลี้ยงเลย แล้วก็รู้ว่ามันก็ทำได้บ้าง ไม่ได้บ้าง และที่มันทำไม่ได้มันก็ไม่ใช่เรื่องสำคัญอะไร จริง ๆ ถ้าเขารู้จักจังหวะ คือเอาชนิดที่มันถูกเงิน ที่มันทำให้สังคมเลวร้าย ๒-๓ อย่างก่อน จนกระทั่งมันแล้วก็ค่อย ๆ พัฒนาไป คือเข้าวัดถือศีล ๕ เสียก่อนแล้วก็อยู่ไปพักหนึ่งแล้วก็จะขึ้นเป็นศีล ๘ แล้วจะไปบวชชี ไปบวชเณร ไปบวชพระก็ค่อย ๆ ขยับไป นี่กะที่เดียวเอาของสมเด็จพระสังฆราชใส่เลยและบอกทุกคนต้องทำ พอคนเห็นเท่านั้นละบอกว่า ทำไม่ได้ ก็เลยไม่ทำมันเลยสักอันหนึ่ง เพราะฉะนั้นผมถึงว่าอันนี้มันก็เป็นอะไรอย่างหนึ่งที่มันบอกอย่างที่คุณปกรณ์ว่าเมื่อสักครู่ พอเราเวลานึกอยากได้อะไรก็เขียนกฎหมายก็ใส่ยิบเลยจนกระทั่งมันกระดิกไม่ได้ พอกระดิกไม่ได้ อย่างนั้นก็อย่าไปทำมันเลย ทุกคนก็เลยพร้อมใจกันไม่ทำ มันก็เป็นอย่างนั้นละ ฉะนั้นเวลาเราเขียนคราวนี้เราอาจจะต้องบอกขั้นตอนบ้างเหมือนกันละว่า อย่าไปทำมันถึงขั้นที่ศีล ๒๒๗ ข้อ ไปเสียทีเดียว เอาค่อย ๆ ไปมันทีละขั้น ทีละขั้นเชิญอาจารย์ศุภชัยครับ

นายศุภชัย ยาวะประภาส : ที่ท่านประธานสรุปนะครับ ผมจะขออนุญาตให้ข้อมูลเพิ่มเติมนิดหนึ่ง ผมไม่แน่ใจ ท่านอาจจะทราบแล้วก็ได้นะครับ อย่างในมิติของการศึกษา ตอนนี้ถ้าเป็นระดับอุดมศึกษา อาชีวศึกษา มันมีมาตรฐาน อย่างกรณีของอุดมศึกษามันมีมาตรฐานอุดมศึกษาที่เขาเรียก มคอ. นะครับ ซึ่งในนั้นจริง ๆ แล้วจะต้องกำหนดคุณลักษณะของบัณฑิต

วันพุธที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๘

เอาไว้ ลักษณะอันหนึ่งของบัณฑิตก็คือเรื่องคุณธรรม จริยธรรม เสร็จแล้วมันจะต้องแปลงคุณธรรม จริยธรรมออกไปเป็นตัว ภาษาที่เขาใช้คือเป็น course mapping ครับ ซึ่งมันต้องบอกว่า อย่างผม เป็นอาจารย์ผมต้องบอกได้ว่าวันนี้ผมสอน ๓ ชั่วโมง ผมจะต้องบรรจุเรื่องอะไรบ้าง ซึ่งในนั้นมีเรื่อง คุณธรรม จริยธรรมด้วย อาชีวศึกษามี อุดมศึกษามี แล้วก็ตอนนี้สถาบันรับรองคุณภาพวิชาชีพ เมื่อสักครู่นี้อาจารย์เถียรชัยพูดถึงเรื่องอย่างพวกบรรดาช่างก่ออิฐถือปูน ช่าง กู้ก หรืออะไรทั้งหลาย ทั้งปวง ตอนนี้เราก็กำลังเข้าสู่ตัวมาตรฐานคุณภาพวิชาชีพ ในนั้นก็จะต้องระบุเรื่องของคุณธรรม จริยธรรมด้วย ที่เรียนข้อมูลตรงนี้เพราะว่าหลายเรื่องเรามีเกือบจะหมดแล้วครับ เรามีโน่นมีนั่น มีนี่เยอะ แต่ว่าปัญหาคือมันไม่ค่อย Implement เหมือนอย่างอาจารย์มหาวิทยาลัย ๗๐,๐๐๐ กว่าคน ถ้าไปถามว่าเวลาสอนหนังสือได้ทำตาม มคอ. หรือเปล่า สมมุติว่าสอนวิชาใดวิชาหนึ่ง ซึ่งปกติแล้ว มันต้องทำ เรามี มคอ. ๑ ถึง มคอ. ๗ นะครับ และในนั้นจะต้องระบุ ซึ่งข้อหนึ่งที่ต้องระบุก็คือ ทำอย่างไรถึงจะให้ผู้เรียนบรรลุตามเรื่องคุณธรรม จริยธรรม มันมีเขียนเอาไว้แล้วครับ แต่ส่วนใหญ่ แล้วผมว่าอาจารย์จำนวนมากไม่เคยทำเอง ก็ให้เจ้าหน้าที่ทำให้แล้วก็ตึก ตึก ตึกเอา เวลาไปตรวจก็ จะมีกระดาษให้ดูหมดครับ แต่ว่าไม่ได้ทำ ซึ่งปัญหาคือเรามีระบบใหม่ ระบบมันจะวางไว้ละเอียดมาก ต้องเขียนทุกสัปดาห์เลยนะครับ แต่ส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีคนทำ คือที่เรียนเป็นข้อมูลเพราะว่า เห็นด้วยเรื่องของการที่ต้องลงไปในเรื่องของการศึกษา แต่ว่าปัญหาที่ต้องขบคิดต่อคือ มัน implement ไม่ค่อยได้ครับ คือในระดับรัฐธรรมนูญเราคงไม่รู้จะเขียนอะไรได้เยอะเท่าไรนะครับ ก็อยากเรียนเป็นข้อมูลเอาไว้ครับ

ประธาน : มันคงเขียนได้ในลักษณะเป็น mapping ที่ไม่ใช่ละเอียด ชี้นำเท่านั้นละ ซึ่งมันต้องการเป็นการไปออกกฎหมาย ผมกำลังนั่งนึกอย่างนี้ว่า เวลาที่เราเขียนอะไรต่ออะไร เราอยากจะทำให้มันทำและถามว่าใครทำ เมื่อไปอยู่ในแนวนโยบายแห่งรัฐมันก็บังคับไม่ได้นะครับ ถึงแม้ว่าต่อมามีคนไปเขียนรัฐธรรมนูญซึ่งก็ไม่ค่อยถูกหรอก แต่ว่าจะต้องมาบอกว่าจะทำเรื่องนั้น เรื่องนี้เท่าไรอะไร แต่ที่นี้ถ้าเราจะเขียนรัฐธรรมนูญคราวนี้ให้มันแปลกไปจากคราวอื่นเพราะมีความจำเป็น มันเป็นไปได้ไหมถ้าเราจะเขียนหน้าที่ของคณะรัฐมนตรี ทุกวันนี้ทุกคนจะมีหน้าที่ หมดเลย แต่ว่าจะมีแต่คณะรัฐมนตรีเท่านั้นที่บอกแต่เพียงว่า บริหารราชการแผ่นดิน แต่ก่อนนี้ มันแปลว่าคณะรัฐมนตรีรับผิดชอบทั้งหมด ความเป็นไปของประเทศ แต่ตั้งแต่ปี ๒๕๔๐ มานี้ได้มีการแยกอำนาจการบริหารราชการแผ่นดินออกไปเป็นหลายส่วน ป.ป.ช. กกต. พวกนี้คือการบริหารราชการแผ่นดินทั้งนั้น ถูกแยกออกไป เพราะฉะนั้นคณะรัฐมนตรีก็เริ่มจะมีอำนาจ

วันพุธที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๘

ในการบริหารราชการแผ่นดินน้อยลง จนเกิดคำถามว่า ที่ทำน่าจะอยู่ในอำนาจหรือเปล่า จริง ๆ คำถามนี้มันไม่เคยมีในอดีต เพราะไม่ว่าอะไรจะเกิดขึ้นในบ้านเมือง เขาให้คณะรัฐมนตรีเป็นคนตัดสินใจว่าจะทำ ทำอย่างไร แนนอนในบางเรื่องมีกฎหมายกำหนด วิธีการทำ เขาก็ทำตามวิธีการ ถ้าไม่มีไม่ได้กำหนดวิธีการทำไว้ เขาก็คิดวิธีการของเขาขึ้นมาเองได้ แต่บัดนี้เมื่อมีองค์กรตรวจสอบ มันก็ชักจะเริ่มถามว่า ที่คุณกำหนดวิธีการถูกหรือไม่ถูก ขอบธรรมใหม่ สมเหตุสมผลหรือไม่อย่างไร มันมีคนตรวจสอบเยอะ มันก็ชักจะเริ่มเป็นปัญหามากขึ้น คราวนี้สิ่งที่กำลังพูดถึงไม่ใช่จะไปแก้ปัญหารื่องนั้น แต่จะแก้ปัญหาว่า เรื่องบางเรื่องที่เราคิดว่าต้องทำจึงจะบรรลุเป้าหมายของเรา เราเขียนได้ไหมว่าให้คณะรัฐมนตรีมีหน้าที่นอกเหนือจากการบริหารราชการแผ่นดิน ต้องทำสิ่งเหล่านี้ นี่ทิ้งเอาไว้ก่อนและค่อยคิดกัน

เลขานุการ : ผมขออนุญาตกราบเรียนท่านประธานครับ คือโดยส่วนตัวผมเห็นด้วยจริง ๆ แนวนโยบายแห่งรัฐควรจะเป็นความรับผิดชอบของรัฐ จะได้ผูกพันทุกหน่วยงาน ทุกองค์กรที่จะต้องปฏิบัติตามเพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายเดียวกัน ผมเห็นว่าถ้าไปเขียนไว้ในเฉพาะในหมวดของคณะรัฐมนตรี มันก็จะผูกพันเฉพาะตัวคณะรัฐมนตรีเท่านั้นนะครับ แต่ถ้าเปลี่ยนแนวนโยบายแห่งรัฐเป็นความรับผิดชอบของรัฐ ว่ารัฐมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบต่อต่อไปนี้ สร้างให้สิ่งเหล่านี้ มันจะเป็นการ set common goal แล้วก็ทำให้ทุกคนพยายามเดินไปสู่เป้าหมายอันเดียวกันครับท่านประธาน

ประธาน : ถ้าไปเขียนอย่างนั้นมันจะเหมือนกับบังคับให้ต้องทำ แต่ว่าจริง ๆ แนวนโยบายแห่งรัฐมันเป็นแต่เพียงทิศทางเพื่อไม่ให้หลงทาง เพื่อไม่ให้ไปในทาง เช่น เกิดใครจะมีนโยบายว่าจะจะเป็น republic นี้ไม่ได้ เพราะมันจะขัดแนวนโยบายแห่งรัฐเอา และจะทำอะไรมากไปกว่านั้นก็แล้วแต่ เพราะฉะนั้นมันอาจจะรวมหรืออาจจะแยกก็เดี๋ยวไปดูตอนนั้นก็แล้วกันเชิญครับ

นายอัคร จารุจินดา : คงต้องเขียน เต็มคิดถึงของญี่ปุ่นที่มีกฎหมายว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่คณะรัฐมนตรี ซึ่งความจริงอันนั้นไปเรื่องรายละเอียดมากเกินไป แต่เขียนหลัก ๆ มันคงต้องเขียนถึงความรับผิดชอบของคณะรัฐมนตรี และอยากจะกราบเรียนเพิ่มเติมเรื่องความรับผิดชอบของนายกรัฐมนตรีด้วย เพราะช่วงหลังนายกรัฐมนตรีบอกว่าเขาไม่มีความรับผิดชอบ มันเป็นเรื่องของคณะรัฐมนตรี ทุกอย่างเป็นมติคณะรัฐมนตรี ทั้ง ๆ ที่มติคณะรัฐมนตรีเกิดขึ้นมาเพราะท่านนายกรัฐมนตรีนั้นละ มันอาจจะต้องเขียนทั้ง ๒ คนครับ

วันพุธที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๘

นายประพันธ์ นัยโกวิท : อันนี้ทำให้ผมนึกถึงตัวอย่างที่มีการเลือกตั้งกันมา บางคนทำผิดกฎหมายจำคุก โทษคดีอุกฉกรรจ์ร้ายแรง แต่พอพ้นโทษ ๕ ปี สมัครรับเลือกตั้งได้ คนยังเลือก คนยังเลือกเพราะอะไรครับ อาจจะข้อมูลที่เปิดเผยไม่พอหรือเปล่าครับ อย่างที่ท่านอาจารย์พูดว่า ถ้ามีการให้เปิดเผยข้อมูลมิหลังอะไรอย่างนี้ อาจจะทำให้ประชาชนตัดสินใจได้ดีขึ้นอะไรอย่างนี้นะครับ แต่ปัญหาก็คือว่า พอเปิดเผยไปแล้วคนเปิดเผยจะได้รับผลกระทบ อย่างเช่น กกต. กกต. ถึงแม้จะรู้ว่าบุคคลผู้สมัครคนนั้นเคยต้องโทษจำคุก แต่จะให้ท่านไปเปิดเผย ท่านก็ไม่กล้าเปิดเผยนะครับ เพราะกลัวเดี๋ยวจะมีปัญหาว่าไปกระทำการเป็นคุณเป็นโทษอะไร ลักษณะเหล่านี้ มันน่าจะต้องเหมือนกับว่ามีกฎหมายคุ้มครองในส่วนนี้ใหม่ ว่าถ้าหากเปิดเผย ในข้อเท็จจริงและเป็นจริงใช่ไหมครับ ว่าถูกจำคุกจริง แต่ว่าข้อมูลอันนี้ผู้สมัครเขาไม่เปิดเผย แต่ถ้ามันเป็นความจริงนั้น หน่วยงานหรือใครที่เปิดเผยอย่างนี้นะครับ และมีลักษณะเหมือนคุ้มครอง เจ้าพนักงานได้ ก็อาจจะทำให้ข้อมูลนี้ได้ออกไปสู่สังคมได้ เพราะข้อมูลที่ กกต. เปิดเผยแนะนำตัว ผู้สมัครมีแต่เปิดเผยข้อมูลดี ๆ ทั้งนั้นนะครับ จบปริญญาเอก เป็นอะไรครับ แต่บอกว่าถูกจำคุก ๕ ปี คดีนั้น กกต. ไม่กล้าใส่ เพราะอะไรครับ กลัวถูกฟ้อง และมีนะครับที่ทางคณะกรรมการ เข้าใจว่าจะเป็นการคุ้มครองผู้บริโภค มีมติบริษัทซึ่งทำผิดอะไรไปอันหนึ่ง เลขาธิการ ไปแถลง บริษัทฟ้องนะ บริษัทฟ้องเลขาธิการไปแถลงนะครับ เหมือนกับไม่มีกฎหมายคุ้มครองเขา ถ้ามันเกิดมีว่ามีบทบัญญัติลักษณะที่ว่าถ้าแถลงในข้อเท็จจริง เดียว กกต. เปิดเผยในข้อเท็จจริง มีกฎหมายรับรองคุ้มครองก็อาจจะทำให้ข้อมูลผู้สมัครไปสู่ประชาชนได้ตัดสินใจได้ถูกต้องขึ้นครับ

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ : ท่านประธานครับ ขอเสริมท่านประพันธ์นะครับ ผมเห็นด้วย อย่างยิ่งเลย และต้องใส่ชื่อ นามสกุลที่เปลี่ยนใหม่ เปลี่ยนใหม่ก็ครั้งนะครับ มีชื่อแรก นามสกุลแรก นามสกุลที่ ๒ ชื่อแรก ชื่อที่ ๒ ชื่อที่ ๓ บางคนเปลี่ยนไป ๔ ครั้ง แล้วก็จับไม่ได้เลยนะครับ อย่างที่ ประพันธ์ว่า มีแต่คุณงามความดีที่ปรากฏเหมือนหนังสืองานศพ ถูกจำคุกมาก็ปีไม่เคยใส่เลย อันนี้ ผมก็นึกถึงไปอันหนึ่ง เรื่องของกะปิที่ใส่สี ใส่ผงย้อมผ้า ปรากฏว่าเวลาหนังสือพิมพ์หรือโทรทัศน์ เสนอข่าว ไปเบลอสเซีย แทนที่ประชาชนจะรู้ว่าอันนี้เขาห้ามกินนะเพราะใส่สี แต่ไปเบลอสเซียนี้ และ อย. ไปสำรวจอาหารที่สารตกค้างตามตลาด ไม่ยอมบอกยี่ห้อเพราะกลัวถูกฟ้อง อย่างนี้ แล้วประชาชนจะได้ประโยชน์อะไรครับ ทำขึ้นมาทำไม อย่างนี้มันต้องมีกฎหมายคุ้มครองคนที่เขา คุ้มครองผู้บริโภค มันต้องมีกฎหมายคุ้มครองเขา ให้เปิดเผยเลยนะครับว่าอันนี้ไม่ใส่สี หรือว่ามีสาร กันบูดตกค้างอะไรต่าง ๆ เราต้องมีกฎหมายแบบนี้ครับ แล้วก็จะได้คุ้มครองผู้บริโภค เช่นเดียวกับ

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ศรัณรัตน์ ๘/๕

วันพุธที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๘

ผู้จะสมัครรับเลือกตั้งต้องบอกประวัติภูมิหลังให้หมด ทั้งดีแล้วก็ส่วนที่เขาระทำได้มาประชาชน
จะได้ตัดสินใจได้ถูกต้องครับ

ประธาน : วันนี้เอาเท่านั้นครับ ผมจะให้ฝ่ายเลขานุการเขาติดต่อกับเลขานุการ
คณะที่ร่างปี ๒๕๔๐ ปี ๒๕๕๐ ปี ๒๕๕๘ ตามที่เราคุยกันไว้ และพรุ่งนี้จะได้มาคุยกันว่าเราจะตั้งใคร
เพิ่มขึ้น ขอบคุณและขอปิดประชุมครับ

เลิกประชุมเวลา ๑๗.๕๕ นาฬิกา

กลุ่มงานชวเลข ๑

สำนักกรายงานการประชุมและชวเลข